

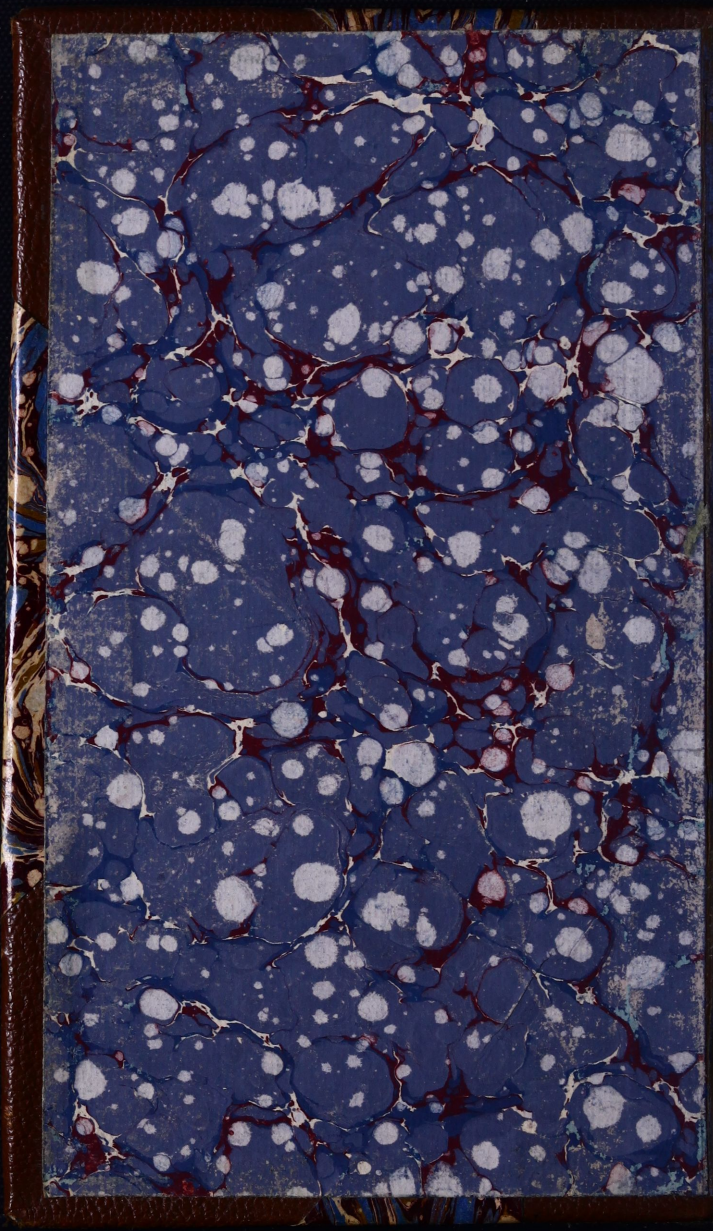

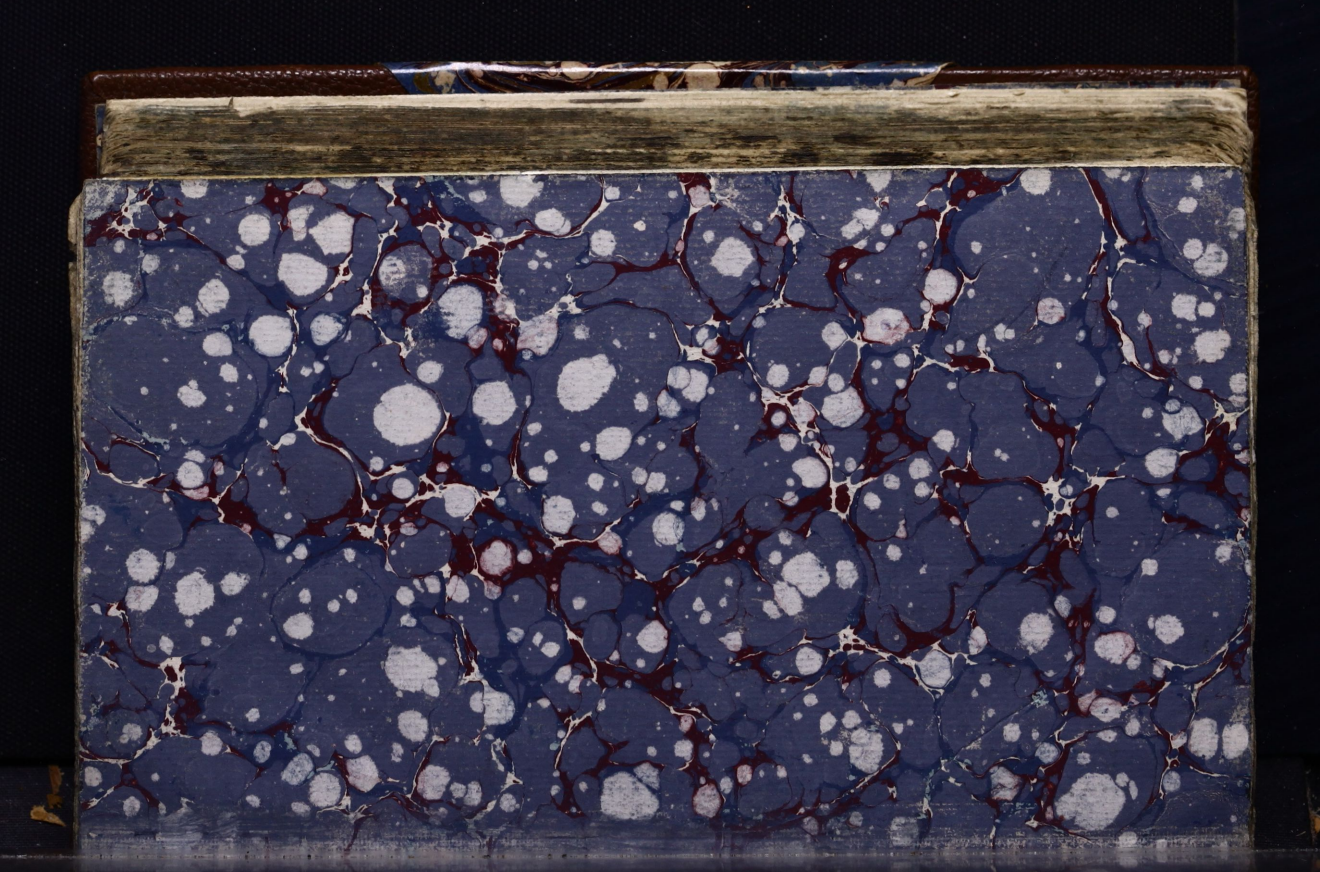

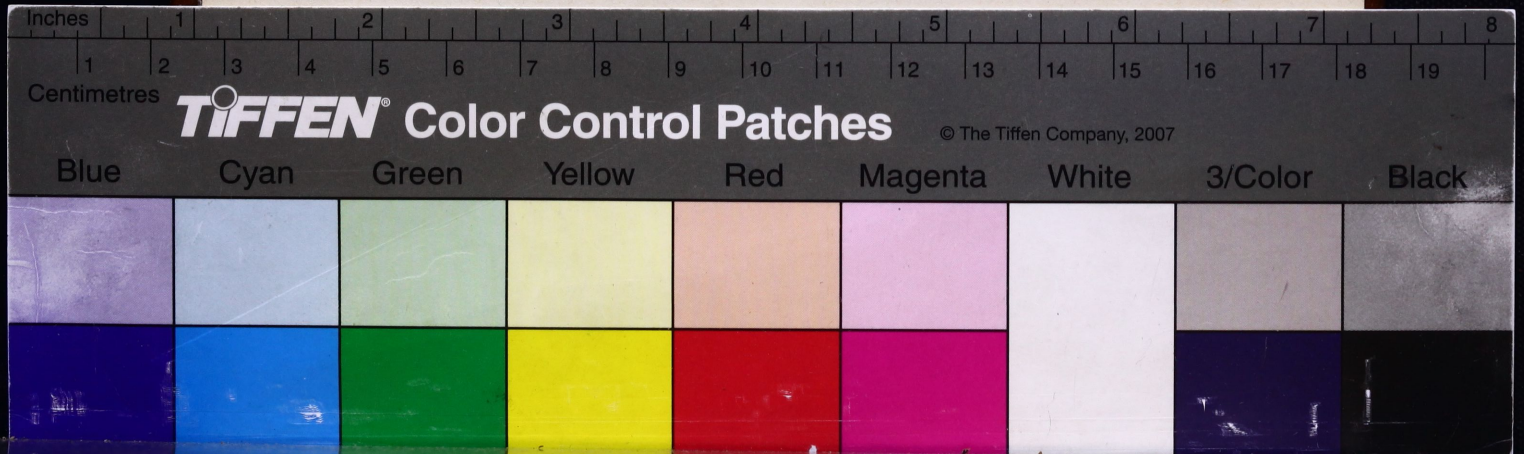
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

GEORGIUS RAKOCZI,

ET

SIGISMUNDUS RAKOCZI,

Illustrissimi D. G. Principis Dn. Dn.

GEORGII RAKOCZI,

Transylvaniæ Principis, partium Regni Hungariæ Dn. Siculorum Comitis, &c. FILII.

Hungaris, Latinæ
Alienigenis, Hungaricæ } linguæ studiosis,

Salutem,

Postquam nos, DEO auspice, Præceptore duce, sedulâque exercitatione comite, aliquos in lingua Latina fecissemus progressus: jam priàm à quibusdam nostram in Romanâ loquendo promtitudinem (quæ etiamnum quamsit exigua, sentimus) supra quam par erat admirantibus, obnixè sumus rogati, ut compendium & cuniculos, quibus antiquam nos Romam appulimus & quasi expugnavimus, hoc est: facultatem Latino sermone garriendi expectatione omnium maturius, quamque pro ætate, felicius, nobis ipsis comparavimus, aliis quoque detegeremus, atque panderemus. Horum nos tam utilibus, imò omnibus Hungaris & alienigenis, illis quidem Latinam

GEORGIUS RAKOCZI,

ET

SIGISMUNDUS RAKOCZI,

Illustrissimi D. G. Principis Dn. Dn.

GEORGII RAKOCZI,

Transylvaniæ Principis, partium Regni Hungariæ Dn. Siculorum Comitis, &c. FILII.

Hungaris, Latinæ
Alienigenis, Hungaricæ } linguæ studiosis,

Salutem,

POstquam nos, DEO auspice, Præceptore duce, sedulâque exercitatione comite, aliquos in lingua Latina fecissemus progressus: jam priàm à quibusdam nostram in Romanâ loquendo promtitudinem (quæ etiamnum quamsit exigua, sentimus) supra quam par erat admirantibus, obnixè sumus rogati, ut compendium & cuniculos, quibus antiquam nos Romam appulimus & quasi expugnavimus, hoc est: facultatem Latino sermone garriendi expectatione omnium maturiùs, quamque pro ætate, felicius, nobis ipsis comparavimus, aliis quoque detegeremus, atque panderemus. Horum nos tam utilibus, imò omnibus Hungaris & alienigenis, illis quidem Latinam

his vero Hungaricam linguam discentibus, utilissimis monitis & hortatibus non parere (nisi invidiæ nobis notam inustam cuperemus) potuimus minimè. Hanc igitur Januam (hæc enim regia illa ad Latinitatem est via, quam alii Januam linguarum vocant; nos, ratione instituti, Januam linguæ Latinæ & Hungaricæ appellare possemus) plerisque jam populis cultioribus reseratam, ut nostris etiam Hungaris pateret, voluimus, & curâ alumni nostri Johannis Erdô-Bényei summâ, quâ fieri potuit, diligentiâ curavimus. Ingenui itaq; pueri, juvenesq; adeste, & quidem frequentes adeste, hancceq; Januam dies noctesq; pulsate, tantisper dum penetretis. Penetrabitis autem facile, si nos tot peregrinationum remoris onustos, totque aulicis molestiis variè districtos & præpeditos vobis, his talibus impedimentis liberis, præivisse, primamque glaciem in hoc stagno pegisse, cogitaveritis. Valete, & hoc nostrum vos promovendi studium æqui bonique consulite. Iterum valete.

Datum Albæ-Juliæ. Anno æræ Christianæ 1634. die 3. Mensis Maji.

M. ACADEMIAE KÖNYVTÁRA

PRO-

R 2005-2006

PROOEMIUM.

INgenti communis utilitatis spe adducti, hoc opusculum, quantulum-cunque est, typis mandare decrevimus: etenim haud ullam plane credidimus tam salutarem esse medicinam ad sananda prorsus tot vulnera, peregrinas ad discentibus linguas inflicta, quam per hanc Januam ingressum: quod ex commodis, quæ subsequentur eos, patebit. Hoc enim molestum volvendi toties vocabularii laborem minuet: hoc fœcundiorem verborum segetem Grammaticis, & Rhetoribus uno trimestri, quàm aliud quodvis toto triennio subministrabit; idque maximè in linguis non vulgaribus Hebraicâ, Græcâ & Latinâ: hoc aptissimum erit Præceptoribus à digito statim demonstranda verborum omnium in autoribus passim occurrentium fundamenta, plura enim verba omnino diversa trium schedularum finibus, quàm ingenti aliquô volumine continentur: hoc itinera facientibus longè jucundissimum; utpote qui hâc arte, brevissimo ambitu, sylvam verborum nationis illius, ad quam tendunt, sibi comparare possint: hoc variis negotiis implicatis, veluti Principum oratoribus, ad externa perdiscenda idiomata, temporis angustias redimet: hoc famulis honorariis nobilium, jacturam non adeundi Scholas publicas ex parte resarciet: hoc plurimum conferet ad parcendum sumptibus ægrè ferentium tot annos in humanioribus literis impendi: hoc etiam illos excitabit ad studia nobiles, qui mediocrem

laborem libenter, sed communem & fastigiosum ægrè aut vix subibunt, inserviet etiam omnibus, qui necessitatis aut honestæ recreationis causa linguas vulgares magis necessarias, & nobiliores addiscere cupiunt, quales sint Italica, Hispanica, Germanica, & Gallica, facta etiam omnium vocabulorum in sententiis comprehensione. Hinc facilè potest elici medium corrigendi ridiculos errores, in quos plurimi in pronuntiatione, orthographia, aliisque quæ ad linguarum elegentiam pertinent, quotidie labuntur. Est enim notatu dignum, multos esse autores, qui sententias morales collegerunt, & typis mandari curarunt, nihil aliud sectantes: Ac verè qui sententias morales hujus artificii in ordinem redegerunt (licet ita adstricti, ut nullum verbum bis apponeretur: nec duo nomina quæ aliquo cognationis vinculo connexa essent, in tanta tamque multiplici sententiarum varietate, reperterentur) utiles & jucundas in medium produxerunt. Quam multi sunt ex prædictis autoribus, apud quos sæpe reperiuntur sententiæ tam insipidæ, & leviusculæ, ut rectè dubitari possit, utrum potius bibliopolarum commodum spectarent, quám lectorum utilitatem: dum quasi rudem indigestamq; molem, in unam, ut ita dicam, Myconem congererent. Hæc experentiâ in posterum constabunt, quæ nunc etiam aliquatenus constant. Quidam enim Lusitanus, qui optimos in lingua Anglicana progressus fecerat, biennio, quo illis in partibus commoratus est, cum in quendam impolita quædam hujus artificii fragmenta habentem incidisset, amboque linguam Anglicanam calluis-

calluissent, atque inter se collocuti essent, alterum percunctatur alter, num sibi Lusitanus videretur multum profeciſſe? Imò verò, inquit plurimum: optimè enim & loquor & loquentes intelligo: atqui ego, inquit alter, ex sinu schedulam depromens, hoc tibi folium tantummodo opponam; pluribus enim redundat verbis, quorum vix mediam partem intelligas, quam tu biennio magno labore, & studio assecutus es, subridere Lusitanus, foliumque manibus attrectans, ne mediam quidem partem, cum tamen omnia familiaria essent, intelligere potuit. Tum demum mirari, vixque fieri posse credebat, quod experientiâ edoctus agnovit. Nec minorem omnibus amicis admirationem injecit quidam Italus, qui vix dum elapso unius mensis curriculo, idque festivis tantum, & succisivis horis, tantam brevi linguæ Anglicanæ segetem emessuit, ut & epistolas Anglicè scriberet, & commodè loqueretur, cum tamen nec ullum unquam Anglum allocutus fuisset, nec librum ullum Anglicanum, hoc solo excepto, attigerit. His accessit quidam Ibernus: qui memoriæ hisce sententiis mandatis, & explicatis, cum nullum unquam autorem Latinum antea legisset, unam Ciceronis epistolam, quæ illi proposita est, extempore interpretantem vidimus.

Hujuscemodi plura alia silentio præterimus: Opusculum enim hoc tot jucundissimis & utilissimis curiositatibus adornatum cuilibet propriâ, non aliena, experientiâ commendatissimum fore non dubitamus. Quæ tamen hic de linguis addiscendis habentur, cum

ad eas

ad eas intelligendas præcipuè ſubſerviant, non ita accipienda ſunt, ut quis exiſtimet tyronem ſtatim prompte locuturum, tametſi ad hoc & plurimum conducant: nam ut multo facilius eſſet viſu dignoſcere omnia animalia viſitando arcam Noe, continentem ex omni genere bina ſelecta, quam peragrando totum terrarum orbem, donec caſu in aliquod animal cujuſcunque generis quis incidiſſet; eadem prorſus ratione, multò faciliùs omnia vocabula addiſcentur, harum ſententiarum uſu, in quibus continentur fundamenta omnium, quam audiendo, loquendo, aut legendo, donec caſu in tot vocabula quis incidat.

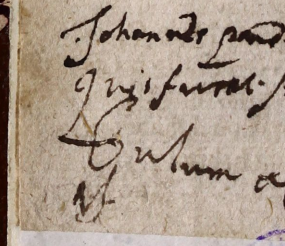

AD LECTOREM.

Quanquam multa sint, candide Lector, de quibus in hoc vestibulo prius quam hanc januam intrares, monendus mihi esses: brevitatis tamen studium hæc pauca duntaxat ex illa multitudine excerpsi. Primipio, Præfationes, quæ multivariæ in diversis editionibus circumferuntur (præcedenti hâc unica, quæ præcipuas hujusce operis laudes delibat, exceptâ) omnes prætermisi. Sed & his, quas adjeci, Hungaricam interpretationem, ut & vocabulis numerum sententiarum, adjungere nolui, partim, ne liber ipse, qui puerorum manibus quotidie terendus esset, ne pretium libri, qui non divitibus solum, verùm etiam egenis inservire deberet, ne denique labor Typographi multis occupati negotiis, rebus non admodum necessariis, nimis cresceret; partim verò ac præcipuè, quod in his omnibus non tam proprio, quam alieno ductus sum arbitrio. Vocabula autem ordine alphabetico dispositа, sententiis ipsis præmittere malui. Quoniam plerique hanc methodum judicarunt puerorum captui esse accommodatiorem, & omninò quâ natura quâ ars à simplicibus progreditur ad composita. In vertendis quoque vocabulis Dictionarium quod vocant, R. & Clar. viri Domini Alberti Molnar, piæ memoriæ, non per omnia sum sequutus. Latinas enim voces usitatioribus & brevioribus vocibus Hungaricis exprimere contentus, multas obsoletas, impropriasque & minus frequentatas significationes omisi. Idque eapropter, ne imbecilla puerorum ingenia, supra modum, nimia synonymorum & ambiguorum verborum multitudine, onerarentur. Jam verò sententiarum translationem quod attinet, in ea sic sum versatus, ut non tàm rerum, quàm verborum habuerim rationem. Non

ignorans Finem hujus opusculi adæquatum esse non mentem, (nisi forte secundariò & per accidens, ut loquuntur Scholæ) sed ita in primis linguam docere atque informare. Idcircò, quantum fieri potuit, verbum ex verbo reddidi, etiam in adagiis & proverbiis, licet eorum pleraque peculiari loquendi formulâ soleant à nostratibus proferri. In reliquis autem sententiis, qua sine manifesto eoque ridiculo nostræ linguæ barbarismo de verbo ad verbum transferri non potuerunt, sensum potiùs quam verba curavi, quantum quidem illum indagare potui, consulendo etiam versionem Anglicanam, per eos qui illâ pollent linguâ. His ita expositis, Vale, Lector benevole, & fave. Errata si cubi deprehenderis, corrige, mihi autem, vel potius meis molestiis, quibus hæc scribendo, nulla non horâ fui infestatus, ignosce. Et si tibi jam in fano sapientiæ diversanti, hac januâ opus non est, quæso, noli præcludere intrantibus, hoc est, non condemnes, sed commendes potius juventuti. Ita tibi tuisque vigiliis benedicat BENEDICTUS *ex alto.*

Johannes Deák Erdő-Bényei.

DICTI-

Z. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

DICTIONARIOLUM
LATINO-HUNGARICUM,
continens
Omnia vocabula familiaria, fundamentalia linguæ Latinæ, ex Calepino & aliis excerpta.

A'

A

Ab	Tűl, tőle.
Abacus	Pohár szék, szakács asztal.
abbas	Apatur, Gárgyán.
abdico	Meg-vetem, Le-tészem.
abdo	El-rejtem.
abdomen	Haspotrok, vesék kővérsége.
abhinc	Ettűl fogva.
abhorreo	El-iszonyodom tőle, Irtózom.
abies	Jegenye fa.
abigo	El-hajtom, űzőm.
abjectus	El-vettetett.
abjicio	El-vetem, el-hajtom.
abjuro	El-eskűszőm, Eskűvéssel el-taga-
ablacto	Csecstől el-szakasztom. (dom.
ablego	El-küldőm.
abligurio	El-tékozlom.
abluo	Le-mosom.

Abnuo	Ellenzem, nem javallom.
aboleo	El-tőrlőm.
abominor	Utálom.
abortus.	Idétlen szűlés.
abrenuncio	Ellene mondok.
abrogo	Fel-bontom, Erejét el-veszem.
abruptè	Hirtelen.
abscondo.	El-rejtem.
absentia	Távul létel.
absisto	El-állok, el-hagyom.
absolvo	El-szabaditom, el-végezem, öldozom.
absolutè	Tőkélletesen, tellyességgel.
absonus	Illetlen zengő szavu.
absque	Nélkül.
abstemius	Bornemisza.
abstergo	El-tőrlőm.
abstineo	Magam meg-tartóztatom.
abstrusus	El-rejtetet.
absurdus	Balgatag, oktalan.
absinthium	Űrőm.
abundo	Bővölködőm.
abutor	Gonoszul, visza élek véle.
abyssus	Vizeknek nagy mélysége.
ac	Es
academia	Fő Oskola.
accedo	Hozzá járulok.
accelero	Hozzá sietek.
accendo	Fel gyujtom.

Accepto

accepto	El-veſzem.
accerſo	El-hivom, el-hozom, vádolom.
accido	Hozzá eſem.
accieo	Hozzám hivom.
accingo	Fel-kéſzitem.
accipio	El-véſzem.
accipiter	ólyű.
accolo	Mellette lakom.
accommodo	Hozzá ſzabom, illetem.
accuratus	Szorgalmatoſsággal csinált.
accuſo	Vádolom.
acedia	Reſtség.
acer	Erős, polyva, ocsu.
acerbus	Keſerű.
acervus	Rakás, gyűjtés.
acetarium	Eczetes étek.
acetum	Eczet.
acicula	Tótske, gombostő.
acidus	Savanyu.
acies	Eél, hegy, fény, Hadi rend.
acinus & acinum	Szőlő mag.
aconitum	Mérges-fű.
acquiro	Szerit téſzem, kereſek.
acquieſco	Meg-nyugſzom rajta.
actus	Cselekedet, comœdia réſze.
actutum	Mindgyáráſt.
aculeus	Hegye, fulákja.
acumen	Eleſség, Hegyeſség.
acuo	Meg-fenem, éleſitem.

Acus	Tő.
acutus	Eles.
ad	Hozzá, reá, mellé.
adagium	Kőz példa beszéd.
adamas	Gémánt.
addo	Hozzá adom.
adeò	Ugy annyira.
adeo, is	Hozzá megyek.
adeps	Kövérség, sir.
adesdum	Jer ide hozzám.
adhibeo	Hozzá adom.
adhuc	Még, eddig.
adigo	Kénszeritem, erőltetem.
adjicio	Hozzá adom, Mellé vetem
adimo	El-veszem tőle.
adipiscor.	El-nyerem.
aditus	Hozzá menetel.
adminiculor	Meg-támogatom, segitem.
admitto	Hozzá bocsátom, reá hagyom.
admodum	Felette igen.
adoleo	Egéssel fel-áldozom, Növők.
adolescens	Ifiatska.
adopto	Fiammá fogadom.
ador	Buza liszt.
adorior	Reá ütők.
adoro	Imádom.
adsum	Jelen vagyok.
advena	Jövevény.
adversarius	Ellenkező.

Amabo	Kedvemért kérlek.
amarus	Keserű.
ambages	Kerengő ut, kerengő beszéd.
ambigo	Kételkedem.
ambiguus	Kétséges.
ambigo	Kerülöm, környül vészem, kivá-
ambitiosus	Tiszteség kiváno. (nom.
ambo	Mind kettő.
ambulo	Járok.
amen	Amen, ugy légyen.
amens	Esztelen, bolond.
amicus	Jo barátom.
amictus	öltözet, ruházat.
amita	Atyám nénnye.
amitto	El-veszteni, eresztem.
amnis	Folyo viz.
amo	Szeretem.
amœnus	Kies, gyönyörüséges.
amolior	El-mozditom.
amor	Szerelem, szeretet.
amphibologia	Bizonytalan beszéd.
amphora	Korso, két fülő edény.
amplector	Meg-ölelem, szeretem.
amplius	Bővebben, tovább.
amplus	Bő, tágas, tér.
ampulla	Olajos korso, vizi buborék.
amputo	El-vágom, metszem.
amussis	Sinor mérték, linea, régula.
amygdala	Mondola, mondola fa.

An	Avagy, vagy.
anachorita	Remete barát.
anas	Récze, kátsa.
anathema	Atok.
anceps	Kétséges.
anchora	Vasmatska.
ancilla	Szolgálo leány.
anfractus	Kereſztûl koſul valo ut.
angelus	Angyal, kóvet.
angor	Keſeredés, fonnyadás.
angvilla	Angolna, ingolna.
anguis	Vizi kigyó.
angulus	Szegelet ſzurdok.
anguſtus	Szoros.
anguſtia	Szoroſság.
anhelo	Pihŏklehek, Nehezen lehellek.
anhelitus	Lehellet.
animal	Elŏ állat.
anima	Lélek, Lehellet.
animadverto	Eſzemben véſzem, bûntetem.
animoſus	Bátorságos.
animus	Lélek, éſz, okoſság.
annales	Eſztendónként lótt dolgokrol (irt Cronica.
annulus	Gyŭrû.
annona	Eſztendŏre valo gabona.
annuo	Fó hajtaſſal reá hajlok, reá intek.
annus	Eſztendŏ.
anſa	Edénnek fûle, alkalmatoſság.
anſer	Lúd.

Ante

Ante	Előb, ez előtt.
antecello	Meg-haladom.
anteceſſor	Elől-menő.
antelucanus	Virratta előt való hajnal.
antenna	Vitorla fa.
antequam	Minek előtte.
anteſignanus	Záſzló őrző, vitéz, vezér, Had-nagy.
anticipo	Elől-véſzem.
antidotum.	Méreg ellen valo orvoſság.
antiquus	Régi, ó.
antiquatio	El-törlés, el-avitás.
antiphona	Elől-éneklő verſetske.
antiſtes	Elől-járó gárgyán.
antrum	Barlang.
anus	Alfel, vén bába, kofa,
anxius	Szorgalmatos, ſanyargattatot.
apage	Vakarj tova, tarts dolgod.
aper	Vadkan.
aperio	Meg-nyitom.
apex	Fő teteje, hegy teteje, Püſpöki ſüveg.
apes, is	Méh.
apocryphus	El-rejtetet.
apologia	Maga mentő felelet.
apoſtata	Hittől ſzakat.
apoſtema	Daganat.
apoſtolus	Apoſtol.
apotheca	Patika.
apophthegma	Eſzes és ékes rövid mondás.
apparatus	El-kéſzités.

appareo	Meg jelenem, meg-tetszem.
apparitores	Város szolgai, Poroszlók.
appello, as	Nevezem, meg-szollitom, Apellálom.
appello, is	El-jutok.
appendix	Folt.
appendo	Fel-függesztem.
appeto	Igen kivánom.
appetitus	Eteli kivánság.
applico	Hozzá foglalom.
apprimè	Igen jol.
apricus	Verő fényes hajazatlan hely.
aprilis	Szent György hava.
aptus	Illendő, alkalmatos.
apto	Illetem.
apud	Nála.
aqua	Viz.
aquila	Sas, saskesélyő.
aquilo	Eszaki szél.
ara	Oltár.
aranea	Pók, pókháló.
aratrum	Eke.
arbiter	Választénő, fogott biro.
arbitrium	Akarat.
arbitror	Itélém, vélem, alitom.
arbor	Elő fa.
arbustum	Sürű fás hely, erdős hely.
arca	Láda.
arcanum	Titok.

Arceo	El-tiltom, űzőm.
arceſſo.	Elő hivom, idézem.
archimandrita	Fő Apátur, gárgyán.
architectus	Acs meſter.
architriclinus	Vőfely, Náſznagy.
arcto	Szoritom.
arcus	Kézij, bóthajtás, ſzivárvány.
ardeo	Egek ſzertelen, ſzeretem.
arduus	Magos, nehéz, gondos.
area	Szűrű.
arena	Fóveny.
argentum	Ezűſt.
argilla	Agyag.
arguo	Meg-feddem.
argutè	Okoſſon, eſzeſſen.
argumentum	Erőſség, ſumma.
aridus	Aſzſzu.
aries	Kos, fal tőrőkos.
ariſta	Kaláſz.
arithmetica	Szám-vető tudomány.
arma	Fegyver.
armentum	Csorda.
armilla	Arany peretz.
armus	Szúgy, Czimer, váll.
aro	Szántok.
aromata	Fű ſzerſzám.
arrideo	Reá moſolygok, nevetek.
arripio	El-ragadom.
arrogantia	Fel-fuvalkodás, kevélység.

Ars	Mesterség.
arteria	Elő ér, pulsus.
articulus	Izetske, ujotska.
artifex	Mester ember.
artocreas	Rétes béles, husos béles.
artus	Iz, tag.
arundo	Nád.
aruspex	Jövendölő.
arvum	Ugar.
arx	Vár.
as, assis	Garas pénz, fontmérték, melly tizenkét részre osztathatik.
ascendo	Fel-hágok, fel-megyek.
asciſco	Hozzám fogadom, Mellém vé-
ascia	Gyalu, szinlő bárd. (szem.
asia	E' világnak negyed része.
asinus	Szamár.
asper	Darabos.
aspergo	Meg-hintem.
aspernor	Meg-utálom.
aspicio	Reá nézek.
aspiro	Reá fuvok, reá áhitozom.
aspis	Aspis kigyo.
assecla	Követő.
assentio	Eggyet értek.
assentior	Hizelkedem.
assequor	El-érem.
asser	Deszka. (lom.
assero	Melléje ültetem, vetem, plantá-

assero

Aſſero	Vallom, állatom.
aſſevero	Alhatatoſon vallom.
aſſiduus	Szüntelen ſzorgalmatos.
aſſigno	Neki tulajdonitom, fel-jedzem.
aſſiſto	Melle állok.
aſſo	Sütöm, deſzkázom.
aſſveſco	Reá ſzokom.
aſt	De.
aſtrologus	Eg járásából jövendölő.
aſtronomus	Eg forgásának tudoja.
aſtrum	Csillagokbol állo égi jegy.
aſtutus	Ravaſz.
aſylum	Szabad ſzent hely.
at	De, maga.
ater	Fekete, homályos.
atheus.	Iſtentelen.
athleta	Bajnok.
atomus	Ketté vághatatlan.
atque	Es
atqui	De, pedig.
atramentum	Ténta, feketitő feſték.
atrium	Pitvar, Tornácz.
atrox	Szörnyü, kegyetlen.
attendo	Reá halgatok.
attento	Kiſirtem, meg-probálom.
attinet	Illik.
attingo	Meg-illetem.
attonitus	El-remült.
varus	Fóſveny.

Anceps

Auceps	Madarász.
auctoror	Meg-kőteleztetem.
aucupor	Madarászok.
audax	Méréſz.
audeo	Mérem.
audio	Hallom, hallok.
avellana	Mogyoro.
avena	Zab.
aveo	Kivánom.
avernum	Pokol.
averſor	Irtozom tőle, Gyúlőlőm.
auferō	El-viſzem.
augeo	Öregbitem.
augur	Madár ſzóból jövendőlő.
auguſtale	Csáſzárhoz valo felséges.
anguſtus	Szentséges, felséges.
avia	Ükőd, nagy anyád.
avidus	Kiváno.
avis	Madár.
aula	Udvar, palota.
aulæum	Kárpit, ſuperlát.
aulicus	Udvari.
aura	Szellő.
auriga	kocsis, ſzekeres.
auris	Fül.
aurora	Hajnal.
aurum	Arany.
auſculto	Reá halgatok.
auſpicium	Jóvendőlés.

Auſter	Déli ſzél.
auſterus	Savanyu.
autem	De, penig.
authenticus	kőzőnséges tanácsban meg-erősíttetet dolog.
author	Szerző, őregbitő.
autumnus	Ősz.
autumno	Itélem, vélem.
avus	Ős.
avunculus	Anyám báttya.
auxilium	Segitség.
axioma	Tellyes mondás, méltoság, bő-
axis	Tengely. (csűllés.

B

B.

Bachanalia	Bachus innepi, fársáng.
Bachus	Bornak iſtene.
baculus	Bot, pálcza.
balbutio	Selypegek, pelypegek.
bajulus	Terh hordozo.
balæna	Czeth hal.
baliſta	Számſzerigy.
balneum	Főrődő.
balſamum	Balſamum olaj:
baltheus	Bogláros ſzij, ſzablya ſzij.
baptiſmus	Kereſztseg.
baratrum	Feneketlen barlang.
barba	Szakáll.

Barba-

Barbarus	Paraſzt, idegen ſzavu.
bardus	Bolond, oſtoba.
baro	Fó nemes ember, Nagyságos Ur.
baſilica	Tanács ház.
baſiliſcus	Baſiliſcus kigyo.
baſis	Fundementum.
beatus	Boldog.
Belgium	Belsó Német Orſzág.
bellua	Fene vad beſtia.
bellaria	Gyümólcs tál, utol étek.
bellus	Jo, jeles, kedves.
bellum	Had.
benè	Jól.
beneficentia	Jól tétel, kegyeſség.
beneficium	Jó-tétemény.
benevolentia	Jó-akarat.
benignitas	Bókezüség.
beſtia	Fene beſtia.
biblia	A' ſzent irás.
bibliopola	Könyv város.
bibliotheca.	Könyv tarto hely.
bibo	Iſzom.
biceps	Két fejú.
biduum	Két nap.
bifariam	Két képpen.
bifrons	Két homloku.
bigamus	Kétſzer házaſult, két feleségü.
bilis	Epe, tagokban valo sár.
bimus	Két eſztendós.

Bini

bini Kettőnként.
bipennis Két élű, két tollu dárda.
bis Kétszer.
bitumen Enyv.
bivium Kettős út.
blæsus Selp, pelyp.
blandior Hízelkedem, nyájaskodom.
blasphemia Káromlás.
blatero Zajgok csácsogok.
bolis Dárda, viz merítő kötél.
bolus Darab, falat, kontz.
bombarda Agyu, puska.
bombyx Selyem eresztő bogár.
bonum Jó dolog.
boreas Eszaki lzél.
bos Ökör, tehén.
brachium Kar.
bravium Jutalom.
brevis Rövid, kurta.
bruma Tél.
brutus Ostoba, goromba.
bubo Bagoly.
bubulcus Ökör pásztor.
bubulus Ökóri, teheni.
bubalus Bial.
bucca Pofa, száj.
buccina Kürt, trombita.
bufo Varas béka.
bulla Gomb, buborék, függő pecsétes levél.

Burſa

Burſa	Erſzeny.
butyrum	Vaj.
byſſus	Bibor.

C.

Caballus	Kaczola.
cacabus	Fódó, vas fazék.
cachinnor	Kaczagok.
cacumen	Tereje
cadaver	Dög, holt teſt.
cado	Eſem.
caducus	Romlando.
cadus	Kád, hordo.
cæcus	Vak.
cæcutio	Vaklok.
cædo	Ütöm, vágom, verem, metczem, néki engedek.
cædes	Öldöklés, fegyveri halál.
cælebs	Nötelen.
cælo	Mettzem, faragom, formálom.
cæmentarius	Kómives.
cæpe	Hagyma, veres hagyma.
cæremonia	Ceremonia.
cæruleus	Kék, ég ſzinú.
cæſaries	Üstök.
cæſpes	Páſitoshant.
cæſpito	Botlom.
cæteri	A' többi.

Cate-

Cæterum	Továbbá.
calamarium	penna tarto.
calamiſtratus	Fodoritot.
calamitas	Nyomoruság.
calamus	Nád, nád ſip, iro penna.
calathus	Kosár.
calcaneus	Sark.
calcar	Sarkantyu.
calceus	Saru.
calcitro	Rúgok.
calco	Nyomom, tapodom.
calculus	Szám-vető pénz.
calendæ	Minden honak első napja.
caliga	Nadrág.
caligo, inis	Homály.
caligo, as	Homályoſon látok.
calix	Pohár.
calleo	Tudom.
callidus	Okos, ravaſz.
callis	Tőrés, járt út.
callum	Munka vagy járás miat kéznek lábnak fel-tőréſe.
calones	Tábori ſzolgák, fa ſaruk.
calor	Melegség.
calumnia	Rágalmazás, patvar.
calvus	Kopaſz.
calx	Méſz.
calx	Sark.
cambio	El-váltom, cserélem.

Camelus	Teve, hajo kőtél.
camera	Kamara, bolt.
caminus	Kúrtó, kemencze.
camœnæ	Enekléſnek iſten aſzſzonyi.
campana	Harang.
campus	Mező.
canalis	Csatorna.
cancelli	Roſtélyozat.
cancellarius	Kancellarius,
cancer	Rák.
candela	Gyertya.
candelabrum	Gyertya tarto.
candens	Fejérlő, tűzés.
candidus	Fejér, világos, hiv.
canis	Eb.
caniſtrum	Kobor, kosár.
canna	Nád.
cano	Eneklek.
canon	Régula, ſzabot rend.
canorus	Hangos ſzavu.
cantharus	Kanna.
cantilena	Enek.
canus	Őſz.
capax	Bő, belefertethető.
caper	Kecske bak.
capeſſo	El-venni indulok.
capillus	Haj.
capio	Kapom, belém fér.
capiſtrum	Kötő fék.

Capo	Kappan.
capra	Ketske.
capſa	Iſcatula, ládátska.
captioſus	Fogdoſo, csalárd.
captivus	Fogoly, rab.
capto	Kapdoſom.
capulum	Szent Mihály lova, ſzab[illegible] bol-da, maroklat.
capularis	Vén, kinek fél lába a' koporſo-ban.
caput	Fő, ſumma, réſz.
carbaſus	Vitorla.
carbo	Hólt ſzén.
carbunculus	Hólt ſzenetske, drága kő.
carcer	Tömlöcz.
cardinalis	Cardinál.
cardo	Ajto ſark.
careo	Szükölködöm valami nélkül.
caries	Szú étel, avaſság.
carina	Hajo, hajo fenek.
caritas	Szükség, drágaság.
carus	Drága.
carmen	Vers, bübáj, igézet.
carnifex	Hohér, Hengér, bórtön.
caro	Hús.
carpentarius	Szekér gyárto.
carpentum	Hinto.
carpio	Pontyo, potyka.
carpo	Le-ſzaggatom, meg-feddem, (rongálom.
caſeus	Sajt.

Caſſis is	Vadáſz-halo.
caſſis idis	Siſak.
caſſus	Hijában valo, ûres.
caſtanea	Geſztenye, geſztenye fa.
caſtellum	Kaſtély.
caſtigo	Meg-feddem, jobbitom, dor-
caſtrum	Kaſtély. (gálom.
caſtra	Tábor.
caſtus	Szûz, tiſzta.
caſus	Elet, történet.
catalogus	Laiſtrom.
catafractus	Fegyveres.
catena	Láncz.
caterva	Sereg.
catarrhus	Nátha.
cathedra	Prædikállo-ſzék.
catholicus	Közönséges.
catillo	Nyalakodo.
catulus	Vadnak kölyke.
catus	Okos, eſzés, ravaſz.
catus	Matska.
cauda	Fark.
cavea	Kalitka.
caveo	Távoztatom.
caverna	ûreg, barlang.
cavillator	Csufolo.
caula	Akol, iſtállo.
caulis.	Fúnek ſzára, torsája.
cavo	Vájom, áſom.

Caupo	Kúfár, korcsomáros.
cauſa	Oka valaminek
cauſidicus	Prokátor.
cauterium	Bélyegző vas.
cautus	Okos, ravaſz, eſzes.
cavus	Vájot, üreg,
cedo	Engedek, helyt adok.
celebro	Gyakorlom, dicsérem, hirdetẽ.
celer	Gyors, ſerény.
cellarium	Pincze.
cella	Pincze.
celo	El-dugom, el-rejtem.
celſitudo	Felség, magoſság.
cenſeo	Viſgálom, itélem, vélem.
cenſor	Viſgálo.
cenſura	Viſgálás.
cenſus	Adó, eſztendei jövedelem.
centrum	Kelló kőzép, czirkalmazáſnak
centum	Száz. (kőzepin valo likatska.
centurio	Száz-ados.
cera	Viaſz.
ceraſus	Cseresnye-fa.
cerdo	Foldozo varga.
cerebrum	Agy velő.
cereus	Viaſz gyertya.
cereus	Viaſz ſzinű, viaſzbol csinált.
cerno	Nézek, válaſztok, roſtálok.
certamen	Viadal, harcz.
certo	Vivok.

certus	Bizonyos.
cervical	Vánkos, fő aly.
cerevisia	Ser.
cervix	Nyak, nyakcsiga.
cervus	Szarvas.
ceſſo	Meg-ſzűnőm.
cete	Nagy halak mint a' Cethal.
ceu	Ugy mint.
chalybs	Aczél.
chamus	Lo ſzájára vető zabola, ere, fék.
character	Jegy, bélyeg.
charitas	Szeretet.
charta	Papyros.
charus	Kedves.
chiliarcha	Ezeredes.
chirographum	Kéz irás.
chiroteca	Keſztyű.
chirurgus	Borbély, ſeb gyogyito.
chlamys	Kurta mente.
cholera	Sár az ember teſtében.
chorda	Sinor, hur.
chorea	Táncz.
chorus	Kar.
chriſtianus	Kereſztyén.
Chriſtus	Meg-kenetet.
chronica	Lőt dolgokrol irt kőnyvek.
chriſma	Kenet.
cibus	Etek, étel.
cicatrix	Seb hely.

Ciconia	Eſztrag, golya.
cicur	Szelid.
cieo	Inditom.
cilicium	Guba, kőntős, ſákos kőntős.
cincinnatus	Bé-font haju, fodoritott.
cingo	Kórnyűl véſzem, övedzem.
cingulum	Öv.
cinis	Hamu.
cinnamomum	Fa-haj, czinnamom.
circa	Kórnyűle, mellette.
circinus	Czirkalom.
circiter	Ugy mint, felé.
circuitus	Kerengő, kerűlés.
circulus	Abroncs, karika, kerengő kerek.
circumferentia	Kórnyűlet.
circumloquutio.	Kórnyűl-ſzolás.
circumſcribo	Kórnyűl-irom, meg-csalom.
circumſtantia	Kórnyűl állo dolog.
circumvenio	Meg-kerűlőm, meg-csalom.
circumcido	Kórnyűl metélem.
circundo	Kórnyűl véſzem.
circuo	Kerűlőm.
circus	Kerengő, keregdédség.
cis	Innen, effelől.
ciſta	Ládátska.
ciſterna	Csatorna.
citò	Gyorſan, hamar.
cito, as	Idézem, izgatom.
citra	Nelkűl.

Civilis,	Emberséges, városi.
civis	Polgár, városi.
civitas	Város.
clades	Veszedelem.
clam	Titkon.
clamo	Kiáltok.
clanculum.	Titkon, alattomban.
clandestinus	Titkos, el-rejtetet.
clangor	Trombita-szo, harsogás.
clarus	Tiszta, világos, nevezetes.
classicus	Hajoi.
classis	Hajo sereg.
clava	Fejes-bot, buzogány.
claudico	Sántálok.
claudo	Bé-zárom, rekesztem.
claudus	Sánta.
clavis	Kólts.
claustrum	Zárlot hely, zár, kelints.
clausula	Rekesztés, zár.
clavus	Szég.
clemens	Kegyelmes.
clepo	El-lopom.
clepsydra	Folyo óra.
clibanus	Kemencze.
cliens	Másnak gond-viselése alat valo.
clitellarius	Terhes, nyerges.
clivus	Meredek.
cloaca	Kamara szék.
clipeus	Pais.

coacervo	Rakásban gyűjtőm.
coagulo	Őszve óltom.
coalesco	Egybe forradok.
cœmeterium	Czinterim.
cœna	Vacsora.
cœnobiarcha	Gárgyán.
cœnobium	Klastrom.
cœnum	Sár, fertő.
coaxo	Béka modra szollok.
cochlea	Csiga.
cochleare	Kalán.
codex	Fa, tőke, könyv.
coërceo	Meg-zabolázom, tiltom.
cœlum	Meny, ég.
cœtus	Gyűlekezet.
cogito	Gondolom.
cognatio	Rokonság.
cognatus	Rokon, atyafi.
cognomen	Vezeték név.
cogo	Kénszeritem, egybe gyűjtőm.
cohibeo	Meg-tiltom.
cohors	Sereg.
colaphus	Arczul csapás, ökől.
collapsus	Le-esett.
collega	Tiszti társ.
collegium	Cyűlekezet.
colligo	Őszve szedem, fel-szedem.
collimo	Aránzom.
collis	Halom, domb.

Colloco	Helyheztetem.
collum	Nyak.
colluvies	Moſlék.
colo, as	Meg-ſzűrőm.
colo, is	Tiſztelem, lakom, meg-mivelem
colonia	Jobbágy hely.
colonus	Jobbágy.
color	Szin, feſték.
coluber	Zomok kigyo, kurta kigyo.
columba	Galamb.
columen	Gyámol.
columna	Oſzlop, ágas.
colus	Guſaly.
coma	Ecsellet haj, bé-font haj.
comœdia	Komédia.
combino	őſzve enyvezem.
comes	Uti társ, záſzlos Ur.
cometa	Űſtőkős csillag.
cominus	Kőzelről.
comitas	Nyájaſság.
comitia	Orſzág gyűléſe.
comitor	Kisérem.
comma	Virgula.
commeatus	Uti eledel, ſaluskonductus.
commendatio	Ajánlás, dicséres.
commendo	Ajánlom, dicsérem.
commentarium	Magyarázo kőnyv.
commertium	Tárſaság, kereskedéſi ſzabadság.
commeſſor	Eggyút évő.

Commi-

Comminiſcor	Gondolok.
comminuo	Egybe rontom.
committo	Reá bizom, ősszve bocsátom, vétkezem.
commodo	Haſználok, kóltsőn adok.
commodum	Haſzon.
communico	Közlőm, réſzeltetem.
communio	Közönséges eggyeſség.
communis	Köz, közönséges.
compages	Őſzve foglalás.
comparo	Őſzve haſonlitom, ſzerzem.
compatior	Eggyűt ſzenvedek.
compedes	Béko.
compendium	Altalút, rővid mod.
compenſo	Meg-annyit adok, meg-fizetem.
comperio	Végére megyek.
compertum eſt	Nyilván vagyon.
compeſco	Le-csendeſitem.
competitor	Azon tiſzt kiváno.
competo	Eggyűt kivánom, kérem.
competit	Illik.
compilator	Lopo.
compingo	Őſzve kőtőm.
compita	Sok őſvenyes hely, utas hely.
complector	Meg-ölelem, őſzve fogom.
complementum	Tellyeſség.
compleo	Bé-töltőm.
complexio	Be-foglalás.
compono	Szerzem, Intézem.

Comprimo.	Öſzvee nyomom, ſzoritom.
comptus	Meg-ékeſitetet
computo	Meg-ſzámlálom.
concavus	Hézag, üreg, vájott.
concedo	Engedek, megyek.
concentus	Eneklés.
conceptus	Fogantatás.
concerpo	El-ſzaggatom.
concha	Csiga, meritő edény.
concilio	Meg-engeſztelem, enyhitem.
concinno	Hozzá ſzabom, illetem.
concino	Eggyút éneklek.
concio	Gyülekezet. (dok.
concipio	Meg-fogom, méhemben foga-
concito	Fel-háboritom, inditom.
concitus	Fel-inditot.
conclave	Rejtek, kamara.
concludo	Öſzve zárom, bé-rekeſztem.
concordia	Eggyeſség.
concubina	Agyas aſzſzony.
concupiſcentia	Kivánság.
concutio	Meg-rázom, verem.
condemno	Kárhoztatom.
condenſo	Meg-sürítem.
condico	Hirdetem, jelentem.
condimentum	Iz-ado ſzerſzám.
condio	Izt adok.
conditio	Allapot.
condo	El-rejtem, épitek, teremtek.

Condono	Meg-bocsátok, el-engedem.
confert	Haſznál. (ajándékozom.
conduco	Meg-fogadom.
condus	Kulcsár.
confero	Eőſzve hordom, haſonlitom,
confeſtim	Mindgyáráſt. (néki adom.
conficio	Meg-ſzerzem, meg-csinálom.
confinis	Határos.
confiſco	Valakinek joſzágát Ur ſzámára
confiteor	Meg-vallom. (foglalom.
confligo	Viaskodom.
confluo	Eőſzve folyok.
conformo	Hozzá formálom.
confringo	Eőſzve rontom, tőrőm.
confundo	Eőſzve ontom, meg-ſzegényitẽ.
congero	Eőſzve hordom, rakom.
congerro	Tréfás társ.
conglobo	Eőſzve gőmbólyitem.
congredior	Eggyűt mégyek, ſzembe mégyek.
confodio	Altal útőm.
congrego	Eőſzve gyűjtőm.
congreſſus	Eőſzve gyűlés.
congruentia	Illendőség.
conjectura	Jóvendólés, vélekedés.
conjicio	Aránzom, vélem.
conjugium	Házaſság.
conjuro	Eőſzve eskűſzőm.
conjunx	Házas társ.
conniveo	Látatlanná téſzem.

Connu-

connubium	Házaſság.
conopæum	Szunyog hálo.
conor	Igyekezem.
conquiro	Öſzve kereſem.
conjanguineus	Vér ſzerént valo rokonság.
conſcendo	Fel-megyek, fel-hágok.
conſcientia	Lelki iſméret.
conſciſco	Eggyût tudom, magam meg-
conſector	Követem, kergetem. (ólom.
conſcius	Maga vétkes voltának tudoja, tanácslo titok társ.
conſecro	Meg-ſzentelem.
conſenſus	Eggyet értés.
conſentaneus	Illendo, alkalmatos.
conſentio	Eggyezek, eggyet értek.
conſequentia	Következés.
conſequor	Követem, meg-nyerem.
conſervo	Meg-tartom.
conſidero	Meg-gondolom.
conſilium	Tanács.
conſiſto	Meg-állok.
conſiſtorium	Tanács hely.
conſobrinus	Nenéd fia.
conſonus	Eggyező ſzavu.
conſors	Egy ſzerencséjű.
conſortium	Társaság.
conſpicor	Látom.
conſpicuus	Láttatos.
conſpiro	Eöſzve eskúſzóm.

Conſtantia Alhatatoſság.
conſto Alhatatoſon meg-állok.
conſtituo Rendelem, végezem.
conſtringo Meg-ſzoritom.
conſvetudo Szokás.
conſul Szabad városnak fő polgár meſtere.
conſulo Tanácsot kérdek, tanácsot adok.
conſulto Tanácskozom.
conſummo El-végezem.
conſumo Meg-emésztem.
contagio El-ragado rűh, betegség.
contamino Meg-ferteztetem.
contemno Meg-utálom.
contemplor Meg-ſzemlélem, elmélkedem,
contendo Valahova törekedem, tuſakodom, igen kérem.
contentus Meg-elégedet.
conterraneus Földemi.
conticeo Veſzteg halgatok.
continentia Meg-tartoztatás.
contineo Meg-tartom, tartoztatom.
contingo Meg-illetem, történem,
continuò Mindgyáráſt.
continuus Szűntelen valo.
contra Ellen, ellenben.
contradictorium Ellen mondás.
contraho Eősſzve vonom, alkuſzom.
contrarius Ellenkező.

Contri-

contribulis	Egy adoju.
contritio	Tőredelmeſség.
controverſia	Háborgás.
contubernalis	Lako társ.
contumacia	Meg-általkodás.
contumelia	Boſzſzuság.
convenio	Egybe gyülők, meg-alkuſzom.
conventus	Gyülés. (hozzá megyek.
converſor	Nála forgolodom.
converto	Meg-forditom.
convexus	Domboru.
convitium	Szitok.
convivium	Lakodalom.
cophinus	Koſár.
copia	Bőség.
copiæ	Sereg.
copulo	Eőzſve foglalom.
coquo	Főzők.
coquus	Szakáts.
cor	Sziv.
coram	Szemtűl ſzembe, valaki előt.
corbis	Kosár, kas, ſzapu.
cordatus	Bátor ſzivű.
coriarius	Szijgyárto, timár.
corium	Szij.
coruix	Varju.
cornu	Szaru.
corona	Korona, koſzoru, őſzve gyült nép, Braſſo.
corpus	Teſt.

Cori-

Corigia	Saru kötő.
corrigo	Dorgálom, jobbitom.
corripio	Meg-feddem, meg-ragadom,
corroboro	Meg-erősitem, (röviditem.
corrumpo	Bontom.
corruo	Le-romlok, le-rohanok, le-esem
cortex	Haj, fahéj.
cortina	Katlan, kárpit.
coruſco	Villámlom.
corvus	Hollo.
coryphæus	Fő vezér.
coſmographus	Világnak meg-iroja.
cos	Fénkő.
coſta	Oldal csont.
crapula	Tobzodás, részegség miat valo
cras	Holnap. (fő fájás.
craſſus	Temerdek.
crater	Pohár.
creator	Teremtő.
creber	Gyakorta valo.
credo	Hiszem.
cremo	Egetem.
crepida	Pantofel, czafrangos czipellős.
crepo	Zörgök, dörgök.
crepundia	Gyermek játék, Csergető.
crepuſculum	Nep keleti, nap enyészeti homályos világoság.
creſco	Nevekedem.

Creta

Creta	Creta.
cribrum	Roſta, ſzita,
crimen	Vétek.
crinis	Haj.
criſpus	Fodor.
criſta	Cimer, toll.
crocito	Károgok.
crocodilus	Crocodilus.
crocus	Sáfrány.
crucio	Kinzom, gyötröm.
crudelitas	Kegyetlenség.
crudus	Nyers.
crumena	Erſzény.
cruor	Sebi vér.
crus	Szár.
cruſta	Valaminek kemény haja.
crux	Kereſzt.
crypta	Föld alat valo bólt.
cryſtallus	Kryſtály.
cuba	Nyoſzolya.
cubiculum	Agyas ház.
cubile	Agyas ház.
cubitus	Kónyök, fekvés.
cubo	Fekſzem.
cucumer	[redacted], uborka.
cudo, is	Készitek.
cudo, onis	Bőrſiſak.
cujas	Honnan valo, mitsoda nemzet.
culcitra	Párna, derekaly.

Culeus

Culeus	Bőr ſák mellyben régen a' bűnős embert varrották és a' vizbe vetettek
culex	Szunyog.
culigna	Kárt, légely, ivo edény.
culina	Konyha.
culmen	Ház fedele, teteje.
culmus	Gabona ſzára.
culpa	Vétek, bűn.
culter	Kés.
cultura	Mivelés.
cum	Mikor, midőn, ha.
cum	Veled.
cumbo	Fekſzem.
cumulus	Rakás, kalongya, boglya.
cunæ	Bólcső.
cuncti	Minnyájan.
cunctor	Kéſem, mulatozom.
cuneus	Eék, ſzeg.
cuniculus	űrge.
cuniculus	Főld alat valo ál-lyuk.
cupedia	Csemege, édes étketske.
cupiditas	Kivánság.
cupio	Kivánom.
cuprum	Réz.
cura	Gond.
curia	Udvar.
curio	Udvari Pap.
curioſus	Felette ſzorgalmatos.

Curiſendium. Seeb bonzolek

Curo	Gondolok, gondgyát viselem.
cur	Mire, miért.
curro	Futok.
currus	Szekér.
curtus	Kurta, rövid.
curvus	Horgas, görbe.
cuſpis	Valaminek hegyi, él.
cuſtodia	Őrzés, vigyázás, tömlöcz, fog-
cuſtos	Őrző. (ház.
cutis	Bőr.
cyathus	Pohár.
cygnus	Hattyu.
cymba	Csonok.
cythara	Czitera.

D D.

Dama	Őz.
damno	Kárhoztatom.
damnum	Kár.
dæmon	Tudo, ördög.
daper	Fris étkek.
de	Rola, alá.
debello	Meg-verem, meg-győzöm.
debeo	Tartozom, ados vagyok.
debilito	Meg-erőtelenitem.
debitum	Adoſság.
decalogus	A' Tiz-parancsolat.
decanus	Tiznek előtte jároja.
decedo	Meg-halok, el-megyek.

Decem

Decem	Tiz.
december	Karátson hava.
decerno	Végezek, rendelek.
decet	Illik.
decido	Le-metſzem, végét vetem, le-
decimo	Dézmálok, tizedlek. (eſem,
decipio	Meg-csalom.
declamo	Kiáltok, orálok.
declaro	Meg-világoſitom.
declino	Meg-hajtom.
declivis	Meredek, hajlando.
decollo	Fejét véſzem.
decoctor	Tékozlo.
decorum	Tiſzteſség.
decrepitus	Igen vén.
decreſco	Meg-apadok, fogyok.
decretum	Végezés, rendelés.
decumbo	Fekſzem, le-fekſzem.
decurio	Tizedes.
decus	Tiſzteſség, ékeſség.
dedecus	Gyalázat.
dedignor	Méltatlannak tartom.
dedico	Ajánlom, ſzentelem.
deditus	Ki-magát valamire adta.
dedo	Tellyeſséggel hatalma alá adom.
defectus	Fogyatkozás.
defendo	Meg-oltalmazom.
defector	El-haſonlo, pártolo.
defero	Le-hozom, bé-vádolom.

Deficio	El-fogyok, el-hanyonlok.
definio	Meg-határozom.
defloro	Virágától meg-foſztom.
deformis	Rut termetű, ektelen.
defunctus	Tőle meg-menekedet, meg-holt.
degenero	El-fajulok.
deglubo	Meg-nyuzom, héjából, tokából
dego	Elek, lakom. (ki-fejtem.
dejicio	Le-vetem, alá-hajtom.
deinceps.	Ennek utánna.
deinde	Az után.
delecto	Győnyőrködtetem.
deleo	El-tőrlőm.
delibero	Tanátskozom.
delibo	Meg-koſtolom.
delibutus	Meg-kenetet.
delicatus	Kedvére tartot.
deliciæ	Győnyőrűség.
delictum	Vétek.
delineo	Le-lineálom.
delinio	} Bé-kenem.
delino	
delinquo	Vétkezem.
deliquium	Fogyatkozás, vétkezés.
deliro	Bolondoskodom.
delitesco	Lappangok.
delubrum	Kápolná, templom.
deludo	Meg-tréfálom, jádzottatom.
dementia	Eſztelenség.

Demoli-

Demolior	Le-rontom.
demo	Le-veſzem.
demonſtro	Meg-mutatom.
denarius	Tiz pénz érő garas.
demùm	Végezetre.
denique	Végezetre.
dens	Fog.
denſus	Sűrű.
denuò	Ujonnan.
deorſum	Alá felé.
depeculator	Tárháznak meg-lopoja.
dependo	Meg-fizetem.
depereo	El-veſzek, veſzettúl ſzeretem.
deploro	Meg-ſiratom.
depono	Le-téſzem.
deprehendo	Rajta kapom.
deprimo	Le-nyomom.
deputo	Meg-irtom, nyeſem, itélem, tu-
derideo	Meg-nevetem. (lajdonitom.
derivo	A' vizet más felé véſzem, folya-
derogo	Kiſsebbitem, gyalázom. (tom.
deſcendo	Le-ſzállok, le-hágok.
deſciſco	El-haſonlom, el-állok.
deſcribo	Meg-irom.
deſero.	El-hagyom.
deſertum	Puſzta.
deſiderium	Kivánság.
deſidia	Henyéles, tunyaság.
deſigno	Meg-jedzem, el-jedzem.

Deſilio	Le-ugrom
deſino	Meg-ſzűnóm, el-hagyom.
deſipio.	Eſztelenúlők.
deſolatus	El-puſztult.
deſpero	Kétségben eſem.
deſpicatus	Meg-utáltatot.
deſpicio	Alá nézek, meg-utálom.
deſtino	Magamban el-végezem.
deſtituo	El-hagyom.
deſtruo	El-rontom.
deſum	Jelen nem vagyok.
deſuper	Onnan felűl.
determino	Meg-határozom.
deter	Roſz, hitván.
deteſtor	Utálom, átkozom.
detineo	Meg-tartoztatom.
detractio	Le-vonás, rágalmazás.
detraho	Le-vonſzom, rágalmazom.
detrecto	Meg-vetem, nem akarom.
detrimentum	Kár-vállás.
detrunco	Le-nyeſem, meg-csonkitom.
devius	Fél felé, út kivűl valo.
devotus	Aitatos.
DEUS	ISTEN.
dextera	Jobb kéz.
dexter	Jobb.
diabolus	ördög.
diæta	Etelben valo ſzabad rend tartás, Orſzág gyűléſe.

Diaco-

Diaconus	Egyházi ſzolga.
diadema	Királyi korona.
dialectica	Diſputálásnak tudománya.
dialogus	Személyek közt valo beſzélge-
diaphanum	Tündöklő. (tés.
dica	Törvénykedéſnek levele, feleleti
dicax	Csacsogo
dico, is	Mondom.
dico, as	Ajánlom, ſzentelem.
dicterium	Trefa beſzéd.
dictio	Beſzéd, ſzollás.
didaſcalus	Tanito.
dies	Nap.
differo	El-halaſztom, külömbözők.
difficultas	Neheſség.
digero	El-rendelem, meg-emészetem.
digitus	Uj
digladior	Kardoskodom.
dignitas	Méltoság.
dignor	Méltoztatom.
dignus	Mélto.
digredior	El-megyek.
dilatio	El-halaſztás.
dilato	Ki-ſzéleſitem.
dilemma	Két ſzarvu bizonyito erőſség.
diligentia	Szorgalmatoſság.
diligo	Szeretem.
diluculò	Jo reggel.
diluo	Meg-moſom, meg-elegyitem

Diluvium	Viz-özön.
dimico	Meg-harczolok.
dimidium	Fele.
dimitto	El-bocsátom.
diœceſis	Tartomány, birodalom.
diploïs	Béllet kóntös.
diploma	Függő pecsétes levél.
diphthongus	Két vocalisból állo bötü.
dirigo	Igazgatom.
dirimo	El-rontom, el-válaſztom.
diruo	Le-rontom.
dirus	Szörnyü, kegyetlen.
diſcepto	vetekedem.
diſciplina	Fenyiték, tudomány.
diſcipulus	Tanitvány.
diſcolus	Erkóltsós.
diſco	Tanulok.
diſcordia	Háboruság.
diſcrepo	Külömbözök.
diſcretus	El-válaſztatot.
diſcrimen	Külömbség, veſzedelem.
diſcurro	Ideſtova futkoſok.
diſcus	Tanyér.
diſcutio	El-rontom, viſgálom.
diſertè	Ekeſen, magyarán.
diſgrego	Külön válaſztom.
diſpar	Igyenetlen, nem haſonlo.
diſpendium	Hijában valo költség.
diſpenſo	Sáfárlok, ki-oſztogatok.

Diſper-

Diſpertio	El-oſztogatom.
diſpliceo	Nem tetſzem.
diſpono	Rendelem, helyheztetem.
diſputo	Vetekedem, diſputálok.
diſſentio	Kűlőmbet értek.
diſſero	Magot vetek, diſputálok.
diſſideo	Kűlőmbőzők.
diſſidium	Viſzſza-vonás.
diſſipo	El-ſzéleſztem.
diſſitus	Távul valo.
diſſolvo	Meg-óldom.
diſſolutus	Kőtetlen, feſlet érkőltsű.
diſſonus	Kűlőmb ſzavu.
diſtero	Meg-tőrőm.
diſtillo	Le-csőpőgők.
diſtinguo	Meg-válaſztom.
diſto	Távul vagyok.
diſtractio	Ideſtova huzás vonás.
diſtraho	Ideſtova huzom vonom, el-adom.
diſtribuo	El-oſztom.
ditio	Birodalom, tartomány.
dito, as	Meg-gazdagitom.
diu	Sokáig, nappal.
diverſorium	Vendég fogado ház.
diverſus	Kűlőmb.
divido	El-oſztom.
divino	Jővendőlők.
divinus	Iſtenes.
divitiæ	Gazdagság.

Divortium	Házasoknak egy máſtol el-válá-
diurnus	Nappali, (ſok, ki-téréa.
diuturnus	Sokáig tarto.
divulgo	Ki-hirdetem.
divus	Iſtenes, ſzentséges.
do	Adok.
doceo	Tanitok.
doctrina	Tudomány.
documentum	Tanuság.
dogma	Tudomány.
dolabra	Gyalu.
doleo	Bánkodom, fájlalom.
dolium	Hordo.
dolo	Gyalulok.
dolus	Csalárdság.
dominicus	Uri.
dominium	Uraság, Uralkodás.
dominor	Uralkodom.
dominus	Ur.
domo	Meg-ſzeliditem.
domus	Ház.
donec	Miglen, mig.
dono	Ajándékozom.
donatus	Ajándékoztatot.
dormio	Aluſzom.
dorſum	Hát.
dos	Jegy ruha.
drachma	Garas.
draco	Sárkány.

Dromo Ördög.
dubius Kétséges.
ducatus Herczegség.
duco Vezetem, viſzem.
duco uxorem Meg-házaſodom.
duco rhoncos Hortyogok.
dudum Régen.
duellum Két ember közöt valo harcz.
dulcis Edes.
dum Midón, mig.
dumus Tóvis bokor.
duntaxat Csak.
duo Kettő.
duplex Kettős.
duro Keményitem, ſoká tartok.
durus Kemény.
dux Vezér, Herczeg, Hadnagy.
dynaſta Maga biro, polgár.

E

E *Atenus* Anyiban.
Ebrius Réſzeg.
ebullio Ki-buzgok, ki-forrok.
ebur Eléfánt tetem.
ecce Imé, ihon.
eccleſia Anyaſzentegyház.
echo Szonak viſza zengéſe.

Eclipſis

Eclipſis	Napban, Holdban, beſzédben, vagy akarmiben valo fogyatkozás.
ediſſero	Meg-magyarázom, ki-beſzéllem
edictum	Parancsolat.
edo	Eſzem.
edo	Ki-adom, ki-bocsátom.
educo	Ki-viſzem.
educo	Fel-tartom, nevelem.
edulium	Eledel.
effectus	Meg-létel, véghez vivés.
effero	Ki-viſzem, fel-magaſztalom.
efficax	Hathato.
efficio	Meg-cselekeſzem, meg-ſzerzem.
effigies	Kép, ábrázat.
egeo	Szűkölködöm.
egero	Ki-vetem, ki-tolyom.
ego	En.
egrediov	Ki-megyek.
egregius	Jeles, nemes.
eja	Noſzíza, hozzá.
ejicio	Ki-vetem, ki-hányom.
ejulo	Sirok, jajgatok.
ejuſmodi	Ollyan.
elatus	Fel-emelt, kevély.
eleemoſyna	Alamiſna.
eloquentia	Ekeſen ſzollás.
elementum	Eletö állat, tanuságnak kezdeti.
elephas	Eléfant.

Elicio Ki-nyomom.
eligo Válaſztom.
elixus Fótt.
elogium Dicsiret.
eloquens Ekeſen ſzollo.
elucubro Gyertya világnál vigyázván mivelem.
emblema Rakot czifrás ékes mû.
emendo Meg-jobbitom, emendálom.
eminentia Ki-tetſzés, méltoság.
eminùs Távul, távulrol.
emolumentum Haſzon.
emo Véſzek.
emungo Orromat ki-fuvom, gyertya-hamvát el-véſzem, pénzétól meg-foſztom.
emplaſtrum Ires ruha.
emporium Sokadalmas hely.
en Ihon, ime, imhol.
encomium Dicsiret.
energia Hathato erô.
energumenus Ördögtûl meg-ſzállatot, gyô-
enervo Meg-erôtelenitem. (tretetet.
enim Mert.
enimvero Bizony, nyilván.
enormis Módnélkûl valo, nagy.
enſis Szablya, tôr, kard.
enucleatè Értelmeſen, nyilván.
eo Megyek.
eò Oda, annyira.

Ephebus

Ephebus	Fel-ſerdült iffiu.
ephippium	Nyereg.
epicureus	Epikurus követője.
epigramma	Rövid fogás vers.
epilogus	Hoſzſzu beſzédnek vége.
epiſcopus	Püſpök, ör-állo.
epiſtola	Levél.
epiſtomium	Csap.
epitaphium	Halotti vers.
epulæ	Etek, eledel.
epulo	Tobzodo, vendégeskedő.
eques	Lovag.
equidem	Bizonyára.
equiſo	Lováſz meſter.
equitatus	Lovag ſereg.
equito	Lovaglok, nyargalok.
equuleus	Csiko, csigázás.
equus	Ló
eradico	Gyökereſtől ki-ſzaggatom.
eremus	Puſzta, kietlen.
eremita	Remete.
erebus	Pokolbéli folyo viz.
erga	Hozzá.
ergaſtulum	Szolgálatnak rabotának helye.
ergò	Azért, annakokáért.
erigo	Fel-állatom.
eripio	Ki-ragadom, meg-ſzabaditom.
erogo	Ki-oſztogatom.
erro	Bujdoſom, tévelygek, vétkezem.

Erubesco	Meg-pirulok.
eruditus	Tudos.
eruo	Ki-vájom.
esca	Eledel, madár fogo maszlag.
essentia	Allat, valoság.
esurio	Ehezem.
&	Es, is
etenim	Mert.
ethica	Erkólcsökről tanito tudomány.
ethimologia	Szó eredetinek meg-mutatása.
ethnicus	Pogány.
etiam	Ugyan-is.
etiamsi	Ha-is
etsi	Noha, jollehet.
evado	El-szaladok, ki-szabadulok.
evanesco	El-enyészem.
evangelium	Örvendetes izenet.
eucharistia	Hálá-adás, Ur Vacsorája.
evello	Le-szaggatom.
eventus	Eset, történet.
vestigiò	Mindgyárást.
euge	Jol vagyon.
evidentia	Nyilván valoság.
eunuchus	Herélt ember.
Europa	Negyed része e' világnak.
ex	Ki-belóle.
exactè	Tökélletesen, valoban.
exaggero	Fel-töltöm, öregbitem.
exalto	Fel-magasztalom.

Exam-

Examino	Meg-viſgálom, kérdezem.
exanguis	Vér nélkúl valo.
exaro	Irok.
excandeſco	Meg-haragſzom.
excellens	Fólyúl halado, méltoságos.
excelſus	Magos, felséges.
excedo	Fólyúl mulom, ki-megyek.
excidium	Ki-vágás, veſzedelem.
excido	Ki-vágom.
excio	Ki-hivom.
excipio	Ki-véſzem, ki-fogom.
excito	Fel-ſerkentem, fel-inditom.
excludo	Ki-rekeſztem.
excommunicatio	Gyúlekezetből ki-rekeſztés.
excrementum	Ganéj.
excreo	Ki-pőkőm.
excubiæ	Őrállás, virraſztás.
excubo	Vigyázok, őrt állok.
excuſo	Mentem.
excutio	Ki-űtőm, ki-rázom.
execror	Átkozom, utálom.
exemplar	Példa, eredeti példa.
exemplum	Példa.
exequiæ	Halott temetéſi tiſztteſség.
exequor	Véghez viſzem, el-járok benne.
exerceo	Gyakorlom.
exercitus	Hadi ſereg.
exero	Ki-nyujtom, ki-vonſzom.
exerto	Ki-nyujtogatom.

Exhalo

Exhalo	Ki-lehellek, ki-gőzőlgök.
exhaurio	Ki-meritem, üreſitem.
exhibeo	Ki-mutatom, eló adom.
exigo	Ki-űzóm, kérem.
exiguus	Kicsiny.
exilio	Ki-ugrom.
exilis	Vékony, kisded.
exilium	Szám-ki-vetés.
eximius	Fő, jeles.
eximo	Ki-veſzem.
exinanio	Ki-üreſſitem, meg-alázom.
exiſtimo	Vélem.
exiſto	Vagyok.
exitium	Veſzedelem.
exitus	Ki-menetel.
exlex	Törvény kivül élő.
exorciſmus	ördög üzes.
exordium	El-kezdés.
exoro	Könyörgéſſel meg-nyerem.
exoſus	Meg-gyülöltetet, gyülöſęges.
expecto	Várom.
expedit	Haſznál.
expeditio	Hadi készület.
expeditus	Serény, el-igazodot.
expendo	Meg-hányom, vetem, fizetem
expenſa	Költséges. (el-költóm.
expergiſcor	Fel-ſerkenek.
experientia	Probálat, meg-kiſirtéſe.
experior	Meg-probalom.

Expers	Reízetlen.
expio	Ki-tiſztitom.
expiro	Lelkemet ki-lehellem.
explano	Meg-ſimitom, meg-magyarázó.
explico	Ki-fejtem, ki-oldozom, meg-magyarázom.
explodo	Ki-súvöltöm, ki-sútóm, ki-lö-
exploro	Meg-kémlem. (vöm.
expono	Ki-téſzem, meg-magyarázom.
expoſtulo	Erőſſen kérem, panaſzolkodom.
exprimo	Ki-nyomom, magárá ki-mondó
exprobro	Szemére vetem, panaſzlom.
expugno	Viadallal meg-véſzem.
exquiſitè	Szorgalmatoſſan, jeleſſen.
extirpo	Ki-gyomlálom.
exta	Öreg-bél.
extaſis.	El-ájulás.
extemplò	Mindgyáráſt.
extendo	Ki-nyújtom, ki-feſzitem.
extermino	Ki-űzöm, ki-rekeſztem.
externus	Kivűl-valo.
exterus	Kűlső.
extimus	Leg-utolſob, kűlsőb.
extinguo	Meg-öltom.
extollo	Fel-emelem, fel-magaſztalom.
exto	Kin-állok, kin-vagyok.
extorqueo	Ki-tekerem, erővel ki-vonſzom
extorris	Szám-kivettetet, földéből ki-bujdoſot.

Extor-

Extortus	Ki-tekertetet, erővel el-vett.
extra	Kún, kivűl, ki.
extraneus	Idegen, kivűl valo.
extremitas	Szél, vég, kűlsőség.
extrico	Ki-fejtem, ki-feslek.
extrudo	Ki-taszitom, ki-tolyom.
exubero	Bővőlkődőm.
exulcero	Ki-sebesitem.
exulo	Szám-kivetésben vagyok.
exulto	Vigadok.
exuo	Levetkezem.
exuviæ	Præda, nyereség, vadrol le-vont bőr.

F.

Faba	Bab.
Faber	Kováts, áts.
faber lignarius	Ats.
fabrica	Epűlet, mű.
fabrico	Mesterséggel valamit csinálok.
fabula	Szofia beszéd, kőltőt dolog.
facesso	El-távozom.
facetiæ	Tréfa-beszédec.
facies	Orcza, arczulat.
facilis	Kőnyű.
facinus	Jo vagy gonosz nagy cselekedet.
facio	Cselekeszem, mivelem.
factiosus	Haborgo, pártolkodo.

Facultas	Tehetség, erő.
facultates	Jószág gazdagság.
facundus	Nyájas ékesen szóllo.
falco	Kalzálok.
falernum	Campaniai bor.
fallacia	Csalárdság, czigányság, alnok-
fallo	Meg-csalom. (ság.
falsus	Hamis, meg-csalatot.
fax	Kasza.
fama	Hír.
fames	Ehség.
familia	Cseled, ház-nép.
familiaritas	Barátság.
famulus	Szolga.
fanaticus	Bolond, eszelős.
fanum	Kápolna.
far	Buza-liszt.
farcimen	Kolbász.
farcio	Meg-tóltóm.
farina	Liszt.
fari	Szollani.
farrago	Összve zavart dolog.
fas	Szabad, mélto.
fascia	Pola.
fascino	Meg-igézem, meg-kótóm.
fascis	Nyaláb.
fastidium	El-unás, meg-utálás.
fastigium	Tető.
fastus	Kevélység, nagy akarat.

Fateor

Fateor	Meg-vallom.
fatigo	Fáraſztom.
fatiſco	Meg-nyilatkozom, haſadok.
fatum	Iſteni el-végezés, rendelés.
fatuus	Bolond.
fauces	Torok
faveo	Kedvezek, jót kivánok.
favilla	Szikra, tüzes hamu.
fauſtus	Bóldog, ſzerencsés.
favus	Lépes-méz.
fax	Faklya.
febris	Hideg-lelés.
fel	Epe.
felis	Matska.
felix	Bóldog, ſzerencsés.
femorale	Gatya, berhe.
femur	Agyek.
feneſtra	Ablak.
fera	Vad.
ferax	Termékeny, tenyéſző.
ferculum	Etek.
ferè	Csak nem.
feriæ	Innepek.
ferio	Verem, ütöm.
fermè	Csak nem, majd.
fermentum	Kováſz.
fero	Hozom, türöm, ſzenvedem.
ferocia	Kegyetlenség, keménység.
ferrum	Vas.

Fertilis	Termő, Tenyészó,
ferula	Plágálo veſzſzö.
fervor	Hevség.
ferus	Vad, kegyetlen.
feſſus	Meg-faradot.
feſtino	Sietek.
feſtivus	Jeles, kedves, nyájas.
feſtuca	Szálka.
feſtum	Innep.
fex	Sőprólék.
fibræ	Rojt, czafrang.
fibula	Kapocs.
ficus	Fűge, fűge-fa, fűge-fekély.
fidelia	Föld edény,
fidelis.	Hűv,
fides, is	Húr, hegedű-húr.
fides, ei	Hit.
fido	Bizom, hiſzek.
fiducia	Bizodalom, hiedelem.
fidus	Hiv, hivséges.
figmentum	Csinálmány, kőltés.
figo	Szegezem.
figulus	Fazekas.
figura	Abrázat.
filius	Fiu.
filum	Czérna, fonal.
fimbria	Ruha-prém.
fimus	Ganej.
findo	Meg-haſitom.

Fingo	Formálok, gondolok, költök.
finis	Vég.
finitimus	Végbeli, határos.
fio	Léſzek.
firmamentum	Erősség.
firmus	Erős, vaſtag.
fiſcus	Tárház.
fiſtula	Síp, Csö.
flabrum	Szél fuvallás.
flacceſco	Lankadni kezdek.
flagellum	Oſtor.
flagitium	Gonoſság.
flagito	Igen kérem.
flagro	Egek, langalok.
flagrum	Oſtor.
flamma	Lang.
flamen	Fuvás, ſzellő.
flamen	Pap.
flavus	Sárga.
flecto	Meg hajtom.
fleo	Sirok.
floccipendo	Semmire bőcsülőm, ſemminek (tartom.
flo	Fuvom.
flos	Virág.
fluctuo	Habzok.
flumen	Folyo-viz.
fluo	Folyok.
fluvius	Folyo-viz.
fluxus	El-mulando, el-folyo.

Focus	Tűz-hely.
fodina	Bánya.
fodio	Aſok, kapálok.
fœcundus	Tenyélző.
fœdus	Frigy, kötés.
fœdus, a, um	Otsmány.
fœmina	Aſszíszony.
fœnerator	Uſorás.
fœnum	Széna.
fœnus	Uſora.
fœteo	Búdős vagyok.
fœtus	Magzat, fiatska.
folia luſoria	Kártya.
folium	Level.
follis	Fuvo.
fomentum	Melegitő táplálo ſzerſzám.
fomes	Taplo
fons	Forrás, kút-fő.
foramen	Lyuk.
foro	Furom.
foras	Oda-ki, ki, kivül.
forceps	Fogo.
fore	Lenni.
fores	Ajto.
forfex	Ollo.
forenſis	Tórvényhez-való.
forma	Forma, kép, ábrázat, ſzépség.
formica	Hangya.
formido	Felek, rettegek.
fornax	Kemencze.

Fornicatio	Paráználkodás.
fornix	Bólt, bóltozat.
fors	Szerencse.
forſan	Talám, nétalám.
forte	Talám, történet ſzerént.
fortitudo	Erősség.
fortuitò	Történet ſzerént.
fortuna	Szerencse.
forum	Piacz, törvény-tévő hely.
foſſa	Arok, verem.
fovea	Verem, árok.
foveo	Melegitem, táplálom.
frenum	Zabola, fék.
fragilis	Romlando, töredékeny.
fragor	Harſogás, csattogás.
fragrantia	Jó illat, joſzág.
framea	Szablya, dárda.
frango	El-törőm, rontom.
frater	Ősém, bátyám.
fraus	Csalárdság.
fremo	Agyarkodom, dúlok, fulok.
frendeo	Agyarkodom, fogam csikorga-
frequens	Gyakor, ſokaságos. (tom.
fretum	Zugó-tenger.
fretus	Bizot.
frico	Vakarom.
frigo	Meg-rántom.
frigus	Hideg.
frivolus	Hijában valo, ſemmire kellő.

Frons, dis	Zöld-ág.
frons, tis	Homlok.
fructus	Gyümölcs.
frugalitas	Mértékletesség.
fruges	Minden-féle földi vetemény.
frugi	Mértékletes, haſznos.
frumentum	Gabona, buza.
fruor	Elek véle.
fruſtra	Hiában.
fruſtum	Darab.
frutex	Csemete, koro.
fucatus	Feſtet, kent.
fucus	Here ál feſték, csalárdság.
fugio	Futok, ſzaladok, távoztatom.
fugo	Futamtatom, üzöm.
fulcio	Támaſztom, gyámolitom.
fulcrum	Támaſz, gyámol, Oſzlop.
fulgeo	Fénlem, villámlom.
fulgur	Villámás.
fuligo	Korom.
fulmen	Menyütö-kö.
fulvus	Sárga.
fumus	Füſt.
funda	Parittya.
fundamentum	Fundamentom.
funditus	Fenekeſtöl fogva.
fundo, as	Fundálok.
fundo, is	Töltök, öntöm.
fundus	Fenék.

Fundus Mezei joſzag.
funeſtus Halálos.
fungor Elek vele, tiſztemben el-járok.
funis Kőtel.
funus Halott.
fur Lopo.
furca Villa.
furcifer Akaſzto fára valo.
furfur Korpa.
furiæ Pokolbéli dühös őrdög aſzſzo-
furnus Sütő kemencze. (nyok.
furor Dühőſség, elmének Iſteni indu-
furvus Fekete, kormos. (lattya.
fuſcus Barna, fekete.
fusè Bővón.
fuſtis Fuſtély.
fuſus Öntőt, ſzellet.
fuſus Orſo.
futilis Fócsőgő.
futio Ki-főcsőgőm.
futurus Következendő, jövendő.

G.

Galea Siſak.
Galerus Kalap.
gallicinium Kakas-ſzó.
gallina Tyuk.
gallus Kakas.

Ganea

Gaueo	Bordelyben járo.
gannio	Nyikogok.
gargarizo	Torkomban meg-rotyogtatom
garrio	Csácsogok.
garrulus	Csácsogo.
gaudium	Örőm.
gaza	Gazdagság, kincs.
gehenna	Gehenna.
gelu	Fagy, dér.
geminus	Kettős.
gemma	Győngy.
gemo	Nyógók, ſohajtok.
gena	Szem-héja, orcza.
genealogia	Nemzetségnek laiſtroma.
gener	Vő.
generalis	Közönséges.
genero	Szülők, nemzek.
generoſus	Nemes, fő nemből valo.
genialis	Terméſzeti.
genitor	Nemző atya.
genius	Terméſzeti Iſten.
gens	Nemzetség.
gentilis	Egy nemzetnek tulajdona, Po-
genu	Térd. (gány.
genuinus	Terméſzeti, igaz.
genus	Nem, nemzetség.
geographia	Föld meg-iraſa.
geometria	Föld meg-méréſe.

Germa-

Germanus	Mind apával anyával egy, ócsém bátyám, néném.
germino	Bimbózok.
gero	Viſelem, hordom.
geſta	Lőtt dolgok.
geſticulator	Gyeſtáldogalo.
geſtio	Őrvendek, kivánok.
geſto	Viſeldegelem.
gibbus	Gőbe, hátán valo pup.
gigas	Oriás.
gigno	Szűlók, nemzek.
gingiva	Iny.
glacies	Jég.
gladius	Szablya, Tőr, Kard.
glans	Mak.
glaucus	Kék, ég-ſzinű.
gleba	Góróngy.
glis, ris	Pelyh, gózű.
glis, ſis	Agyag.
glis, tis	Bogáncskoro.
gliſco	Nevekedem, öregbedem.
globus	Golyobis, teke.
glomero	Gómbólitem.
gloria	Ditsőſség.
glos	Angy.
gloſſa	Magyarázat.
gluten	Enyv.
glutio	Bé-nyelem.
gnarus	Tudós.

Gnavus	Sereny, gyors.
gossipium	Gyapot termő-fa.
grabatum	Agy, nyoszolya.
gracilis	Vekony, ősztővér.
gradarius	Leptetve jaro, poroszka.
gradarius equus	Poroszka-ló.
gradatim	Garádicsonként.
gradior	Megyek, járok.
gradus	Garádits, járás.
græcus	Görög
grajus	Görög-országi.
gramen	Pásit, fű, perje.
grammatica	Grammatica.
granarium	Gabonás-ház.
grandævus	Koros, údős.
grandis	Nagy, öreg.
grando	Kő-eső.
granum	Mag, szem.
graphicè	Ekessen, szépen.
graphium	Vas vagy ón penna.
grassator	Koslato, tolvajlo.
grassor	Tolvajlok.
grates	Hálá-adás.
gratia	Kedv, kegyelem.
gratiâ	Kedvejért.
gratificor	Kedveskedem.
gratuito	Ingyen.
gratulor	Örvendezek.
gratus	Hálá-ado, kedves.

Gravi-

Gravidus	Nehézkes, terhes, haſas.
gravis	Nehez, terhes.
gravitas	Nehéſség, emberség.
gravo	Terhelem, nehezitem.
gregarius	Nyájbol valo, kóz-ſeregi
gremium	Kebel.
greſſus	Menés, járás.
grex	Csorda, nyáj.
grunnio	Róhogók mint a' diſzno.
grus	Daru.
gubernaculum	Kormány.
guberno	Igazgatom.
gula	Torok.
gurges	Örvény.
gurgulio	Nyeldeklő, lélegző gége, ůrge.
gurguſtium	Hajlék.
guſto	Meg-koſtolom.
gutta	Csóp.
guttur	Torok.
gymnaſium	Gyakorlo hely, oskola.
gypſum	Máz, gyanta.
gyrus	Kerengő, kerengőzés.

H.

H *Abena*	Gyeplő.
Habeo	Vagyon.
habilis	Alkalmatos, hajlando.
habito	Lakom.

Habú

Habitudo	Termet.
habitus	Termet, öltözet, állapat.
habitus, a, um	Díszes, meg-lőtt.
hactenus	Eddig, ekkedig.
hebræus	Sido.
hædus	Gödölye.
hæreo	Függök, hozzá ragadok, akadok
hæres	Örökös.
hæresis	Eretnekség.
hæsito	Akadozok, kételkedem.
halec	Hering.
halitus	Lehellet.
halo, as	Pihek, lehek.
hallucinor	Meg-tévelyedem, csalatkozom.
hamus	Horog, csat.
hara	Diszno-ól.
harmonia	Egygyező éneklés.
hasta	Kopja, Dárda.
harpago	Kútbol ki-vono horog.
haud	Nem.
haurio	Meritek.
hebdomada	Egy hét.
hebes	Tompa, életlen, ostoba.
hedera	Folyo borostyán.
helleborum	Zászpa, fejér Hunyor.
helluo	Tobzodo, pazarlo.
hepar	Máj.
herba	Fű.
heri	Tegnap.

Heroi-

Heroina	Tiſztes fő Aſzſzony.
heros	Fő ember.
herus	Ur, gazda.
heſternus	Tegnapi.
heus	Halládé.
heu	Oh, jaj.
hyacynthus	Hyacynthus ſzinű drága kő.
hiatus	Nyilás, kőz.
hibernia	Sziget Anglián tul.
hic	Ez, itt.
hilaris	Vidám, vig.
hinc	Innét.
hinnulus	Vad kölyök.
hio	Nyilok, ſzámat tátogatom.
hircus	Ketske-bak.
hirſutus	Borzas, ſertés.
hirundo	Fecske.
hirudo	Nadály.
hiſco	Szuſzogok.
hiſpidus	Borzas, ſertés.
hiſtoria	Hiſtoria, lőt dolgoknak emlé
hiſtrio	Alakos, Comœdia jádzo. (kezet
hiulcus	Haſadozot, repedezet.
hodie	Ma.
holocauſtum	Egéſz áldozat.
holoſericus	Selyemből valo, Bárſony ruha.
Homerus	Egy hires Görög Poëta.
homagium	Ember dija, Urunk hivségére valo eskűvés.

Homicidium	Ember ölés, gyilkoság.
homilia	Gyülésben valo beszéd.
homo	Ember.
honestus	Emberséges, tisztes.
honos	Tiszteség, becsület.
hora	Ora.
hordeum	Arpa.
horologium	Ora útó, ora-mutato.
horreum	Csúr, pajta.
horror	Iszonyodás.
hortor	Intlek.
hospes	Gazda, vendég.
hospitium	Szállás.
hostia	Aldozat.
hostis	Ellenség.
huc	Ide.
hujusmodi	Illyen.
humanitas	Emberség.
humanus	Emberséges.
humerus	Vall.
humidus	Nedves.
humilis	Alatson, alázatos.
humo	El-temetem.
humor	Nedveség.
humus	Föld.
hyberna	Telelő hely.
hybernus	Téli.
hydria	Veder.
hydrops	Vizkorság.

Hyems

Hyems Teél.
hymnus Enek.
hypocauſtum Szoba.
hypocriſis Kép-mutatás, ſzin mutatás.
hypodidaſcalus Tanitó társ.

I.

Jaceo Fekſzem.
Jacio Hagyitom.
jacto Hagyigálom, kérkedem.
jactura Kár-vallás.
jaculor Hagyitom, lövöm.
jaculum Hagyitó dárda.
janitor Ajtón állo.
jam Immár.
janua Ajtó.
januarius Boldog aſzſzony hava.
Iberia Hiſpániának Iberus viz mellett valo tartománya.
ibidem Ugyan ott.
ibi Ott.
ico Verem, ütöm.
idcirco Annakokáért.
idea Eredet ſzerént valo formája valaminek
idem Azonn.
identidem Ottan-ottan.
ideo Annakokáért.
idioma Nyelvnek tulajdonsága.

Idiota	Magának élő, tudatlan, paraſzt.
idolum	Balvány, Kép.
idoneus	Illendő, alkalmatos.
jecur	Máj, zuz.
jejunium	Bőjt.
jentaculum	Fölőſtőkóm.
JESUS	Meg-tarto, Idvőzitő.
igitur	Azért, annakokáért.
ignarus	Tudatlan.
ignavus	Tunya, reſt.
ignis	Tűz.
ignobilis	Nemtelen.
ignominia	Gyalázat.
ignoro	Nem tudom.
ignoſco	Meg-bocsátok.
ignotus	Iſméretlen.
ilia	Bél.
illaqueo	Tőrben ejtem.
illecebræ	Edeſgetés a' győnyőrűségre.
ille	Az.
illibatus	Tiſzta, ép.
illic	Amott.
illico	Leg-ottan, mindgyáráſt.
illinc	Onnan.
illudo	Meg-csufolom, meg-jáczottató.
illumino	Meg-világoſitom.
illuſtris	Világos, hires.
illuſtro	Meg-világoſitom, tekinteteſsé téſzem.

Imagi-

Imaginor	Valamit gondolattal ábrázolok.
imago	Kép, ábrázat.
imbecillis	Erőtlen, gyenge.
imbellis	Erőtlen, nem méreſz.
imber	Zápor eſső.
imberbis	Szakállatlan.
imbrex	Eſső fogo, cserép csatorna.
imbuo	Belé-mártom, meg-tanitom.
imitor	Követem.
immanis	Szornyű, iſzonyu.
immediatè	Eſzkőz nélkül, leg-közeleb.
immenſus	Meg-mérhetetlen.
imminco	Reá következem.
imò	Sőt inkáb.
immolo	Aldozom.
immunis	Tiſzt nélkül valo, ſzabados.
impedio	Meg-bántom.
impendo	Reá-költők.
impenſa	Költség.
imperator	Parancsolo, Fejedelem.
imperium	Birodalom, parancsolat.
impero	Parancsolok.
impertio	Réſzeſsé teſzem.
impetro	Meg-nyerem.
impetus	Rohanás.
impingo	Belé-ütközőm, belé-ütőm.
impleo	Meg-tőltőm, bé-tőltőm.
imploro	Segitségúl hivom.
importunus	Alkalmatlan.

Impos	Meg-fogyatkozott, tehetségte-
impoſſibilis	Lehetetlen. (len.
imprimo	Belé nyomom.
improbo	Nem javallom.
impono	Reá téſzem, meg-csalom.
impubes	Szőretlen iffiarska.
impudentia	Szemtelénség.
impugno	Oſtromlom, meg-vivom.
impunè	Búntetlenűl.
imputo	Néki tulajdonitom.
imus	Leg-alſo.
in	Benn, benne, reá.
inanis	Hijában valo.
incanto	Meg-bűvőlőm, bájolom.
incaſſum	Hijában.
incedo	Járok, megyek.
incendium	Gyuladás, égés.
incenſus	Meg-gyuladot, meg nem ſzám-
incertum	Bizontalan dolog. (láltatot.
inceſtus	Rokonság kőzt valo paráznaság
inchoo	El-kezdem.
incido	Belé-eſem, reá találok.
incipio	El-kezdem.
inclino	Hajlok, le-hajtom.
includo	Bé-rekeſztem.
inclytus	Jeles, hires neves, dicséretes.
incognitus	Iſméretlen.
incola	Lakoſa valamelly kőz helynek.
incolumis	Egélséges, ép.

Incom

Incommodus Alkalmatlan.
inconſultus Balgatag, eſztelen.
incrementum Nevekedés, öregbedés.
increpo Meg-feddem.
inculto Belé-temem, ſzádba rágom.
incultus Ekeſitetlen, miveletlen, lakos nélkül valo.
incumbo Reá fekſzem, minden erömmel rajta vagyok.
incunabula Bölcsöbéli rengetés.
incunctanter Tudakozás, mulatozás nélkül.
incuria Gond-viſeletlenség.
incus Üllő vas.
incutio Belé ütöm.
indago, as Viſgálom, kereſem.
inde Innét, onnét, ennek-utánna.
index Meg-mutato, jelentő.
indicium Mutato jel.
indico Meg-jelentem, mondom.
indicus Indiabéli.
indifferens Köz dolog, ſem jó, ſem gonoſz.
indigena Földében lako, lako földében.
indigeo Szükölködöm. (ſzülettetet.
indigner Boſzonkodom.
indo Bé-adom.
indoles Elmének terméſzet ſzerént valo
inducia Frigy. (indulattya.
indulgeo Engedek, kedvezek.
induo Fel-öltözöm.

Induſium	Ing.
induſtria	Serénség, ſzorgalmatoſság.
inedia	Ehség, etlenség.
ineptus	Alkalmatlan.
inermis	Fegyvertelen, erőtlen.
inertia	Tunyaság, tudatlanság.
ineſco	Meg-étetem.
infamia	Gyalázat.
infans	Csecsemő gyermek.
infantia	Csecsemő gyermekség.
infenſus	Fenekedő, haraguvo.
inferiæ	Halotti áldozat.
infernus	Pokol.
infero	Bé-hozom.
infeſto	Izgatom, bolygatom.
infeſtus	Fenekedő, haraguvo.
inficias ire	Tagadni.
inficio	Bé-feſtem, meg-mártom.
inficior	Tagadom.
infirmus	Erőtlen.
infligo	Belé-ütöm, csapom.
inſtitutio	Oktatás, tanitás.
infortunium	Szerencsétlenség.
infra	Alatt, alá.
infula	Patyolat.
infundo	Belé-töltöm.
ingemino	Meg-kettőztetem.
ingenium	Elme.
ingens	Igen nagy, óreg.

Ingenuus	Nemes természetű.
ingluvies	Torkoſság.
ingredior	Bé-mégyek.
ingruo	Reá rohanok.
ingurgito	Tobzodom.
inhibeo	Meg-tiltom.
inimicus, a, um	Ellenséges.
inimicus	Ellenség.
iniquus	Hamis.
initium	Kezdet, elei.
injungo	Meg-hagyom, parancsolom.
injuria	Boſzſzuság.
injuſtè	Hamiſſán.
innocens	Artatlan.
innocuus	Artatlan.
innumerus	Számtalan.
inops	Szűkölkődő.
inpoſterum	Ennek-utánna.
inprimis	Leg-előſzőr
inquïlinus	Sellér, lakos.
inquino	Meg-fertőztetem.
inquio	Mondom.
inquiro	Fel-keresem.
inſania	Boſondság.
inſcitia	Tudatlanság.
inſector	Kergetem.
inſero	Belé-óltom, belé-ereſztem.
inſideo	Rajta ülök, meg-ſzállom.
inſidior	Leſeskedem, olalkodom.

Insignia	Czimer.
insignio	Jegyzem.
insignis	Jeles.
insimulatio	Vádolás, Bűnben keverés.
insinuo	Magamat valahova bé-szinlem.
insipiens	Esztelen, Bolond.
insisto	Rajta állok.
insolens	Szokatlan, kevély.
insomnis	Alomtalan.
inspiratio	Ihles, belé-fuvás.
instans	Jelen-való.
instar	Módgyára, képpen, helyet.
instauro	Fel-épitem, meg-újitom.
instigo	Izgatom.
institor	Kalmár, Faktor.
instituo	Rendelem, végezem, tanitom,
institutum	Végezés, rendelés. (oktatom.
instrumentum	Eszkóz.
instruo	Fel ékesitem, rendelem, oktatom
insula	Sziget.
insulsus	Sotalan, izetlen.
insulto	Boszszontom, ingerlem.
insum	Benne vagyok.
insumo	El-költöm, reá-költóm.
insuper	Annak-felette.
integer	Epp, egész.
intellectus	Értelem.
intelligo	Értem.
intemeratus	Meg-nem förtöztetet.

Intem-

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

Intempestivè.	Alkalmatlanul.
intendo	Ki-feszitem, reá figyelmezek.
intensio	Ki-feszités.
intento	Fenyegetem.
inter	Között.
intercapedo	Köz, közbe vetés.
intercedo	Közben-járok.
intercludo	El-rekesztem
interdico	Meg-tiltom.
interdiu	Nappal.
interdum	Néha-néha.
interea	Azonközben.
interest	Hasznos, szükséges.
interficio	Meg-ölöm.
interim	Azonközben.
interimo	Meg-ölöm.
interior	Belsö.
intermitto	Egy ideig el-hagyom.
internecio	Meg-öletés.
internus	Belső.
interpello	Meg-szóllitom.
interpolator	O ruhának meg-újitoja.
interpono	Közbe tészem, vetem.
interpres	Tolmács, Magyarázo.
interrogo	Kérdem.
interula	Ing, Imeg.
interrumpo	Közbe el-szakasztom.
interstitium	Köz.
intervallum	Köz.

Inteſtatus	Teſtamentum nélkúl hagyatot.
inteſtinus	Leg-belső.
intimus	Leg-belső.
intra	Bele, ben, belől.
intrico	Belé-kótelezem.
intrinſecus	Onnan-belól.
introitus	Bé-menetel.
intro	Bé, belé.
intro. as	Bé-megyek.
introrſum	Onnan-belól.
intus	Otben, belől.
intuor	Nézem.
invado	Reá-megyek.
inveho	Be-hordom, bé-viſzem.
invenio	Találok, meg-lelem.
inveſtigo	Tudakozom, nyomán kereſem.
invicem	Viſzontag, kólcsón.
invidia	Irégység.
inviſus	Gyűlőlséges.
invito	El-hivom, kinálom.
invitus	Akarattya ellen-való.
inundo	Ki-áradok
invoco	Bé-hivom, ſegitségre hivom.
involucrum	Takaro, a' miben valamit takar-
inuro	Belé sűtőm, bé égetem. (nak.
joculator	Csufólkodo, tréfálo.
jocus	Tréfa, Csufság.
ipſe	Az, ő.
ira	Harag.

Irő

Iris	Szivárvány.
ironia	Gunyolás.
irretio	Háloban ejtem.
irrito	Boſzſzontom, ingerlem.
irritus	Hijában-valo.
irruo	Bé-rohanok, reá rohanok.
is, ea, id.	Az, ő.
iſte	Imez.
iſtic	Imit.
iſtiuſmodi	Ollyan.
ita	Ugy.
item	Iſmét.
iter	Uton-járás.
itero	Iſmét elől kezdem, meg-elő ho-
iterum	Iſmét, megint. (zom.
itidem	Azonképpen.
juba	Serény.
jubar	Fény,
jubeo	Parancsolom.
jubilum	Őröm.
jucundus	Győnyőrű.
judæus	Sido.
judex	Biró.
Judicium	Itélet.
judico	Itélem.
jugerum	Egy hold-föld.
jugiter	Szűntelenül.
juglans	Dio, Olaſz-dio.
jugulo	Meg ölőm, torkát meg-metſzem.

Jugu-

Jugulum Torok.
jugum Járom, iga, iga barom, hegy te-
jumentum Barom. (teje.
jungo Őſzve foglalom.
junctim Őſzve foglalva.
juncus Káka.
jurgium Feddődés, morgás.
jurgo Feddődőm, viſzát vonſzok.
juris-conſultus Tórvény-tudo.
juris-dictio Tórvény ſzolgáltatáſra-való ha-
juro Eskűſzőm. (talom.
jus Lév, Tórvény.
juſculum Levetske.
jusjurandum Meg-eskűvés.
juſta Tor.
juſtitia Igaſság.
juvencus Tulok, Iffiatska.
juventus Iffiuság.
juvo Segitem.
juxta Mellette, mindgyárt, mihelyen.

L

Labellum Ajakatska.
Labes Eſet, motsok.
labium Ajak.
labor Munka.
labor, eris El-eſem.
labo Tántorgok, esdegelem.

Labrum

rum	Ajak, déſa, tekenő.
	Tej.
ro	El-ſzaggatom.
ertus Adj: m	Huſos-vaſtag-kar.
eſſo	Boſzontom, ingerlem.
hryma	Kóny-hullatás.
to	Szoptatok.
ctuca	Saláta.
cuna	Tocsa, vápa, Mocsár, Pocsolya.
cunar	Menyezet.
cus	Tó.
edo	Meg-ſértem.
ena	Szűr.
ætitia	Óróm, vigaſság.
ævis	Sima, Sik.
ævus	Balog, ſzerencsétlen.
laganum	Turós-béles.
lagena	Palaczk.
laicus	Közönséges, Paraſzt.
lambo	Nyalom.
lamentor	Sirok.
lamiæ	Boſzorkányok.
lamina	Lapoſſan ki-vert értz.
lampas	Lámpás, Fáklya.
lana	Gyapju.
lancea	Dárda, Láncsa.
langveo	El-lankadok.
lanio	Méſzáros.
lanio, as.	Méſzárlom, ſzaggatom.

Laniſta

Laniſta	Haſártos, Viaddal-mester.
Laterna	Lámpás.
Lanugo	Moh, pih.
Lanx	Serpenyú, Mérték.
Lapis	Kó.
Laquear	Menyezet, Boltozás.
Laqueus	Tőr.
Lardum	Szalonna.
Largior	Bővőn adok.
Largus	Bő, bőkezű, adakozó.
Larva	Alorcza.
Laſcivus	Fajtalan.
Laſſus	Fárat, lankat.
Latebræ	Rejtek hely.
Lateo	Lappangok.
Later	Tégla.
Latex	Belól-való nedveſség.
Latinus	Deák.
Latomus	Kő-vágo.
Latrina	Árnyék-ſzék.
Latro	Lator, Tolvaj.
Latro, as	Ugatok.
Latus, eris	Oldal.
Latus, a, um	Szeles.
Lavacrum	Főródó, moſodás.
Lavo	Moſom, főródóm.
Laurea	Boroſtyán levél koſzoru.
Laurus	Boroſtyán-fa.
Laus	Dicsiret.

Lautus Mosott, frís.
laxitas Tágaság.
laxo Tágitom.
leæna Nőstény-Oroszlán.
lebes Vas-fazék, Serpenyő, Katlan.
lectica Lectika.
lectus Agy.
legatus Kovet.
legio Válaszтot hadi sereg, melly hat ezer száz Gyalogból, és hét száz harmincz Lovagból állot.
legislator Törvény-szerző.
legitimus Törvény-szerint-való.
lego, is Olvasom, szedem.
lego, as Követségben küldöm, Testamentomban hagyom.
legumen Borso, Bab, és egyéb effélé vetemény.
lembus Sajka, folyo-hajo.
lemures Boszorkányok.
lenis Engedelmes.
lenocinium Bordélysággal-való kerskedés
leno Bordély-tarto. (édes hitegetés.
lentus Lassu, rest.
leo Oroszlány.
lepidus Ekes, kedves.
lepor A' szollásban-való kedvesség.
lepra Bél-poklosság.
lepus Nyul.
lethargia Mély álomban ejtő betegség.

Let hum	Halál.
levamen	Könnyebség.
leuca	Három mély-föld.
levigo	Meg-ſimétom.
levir	Férjem ſ-feleségem báttya.
levis	Könyű.
levo	Emelem, könnyebbitem.
lex	Törvény.
libamen	Meg-koſtolás.
libo	Meg-koſtolom.
libens	Örömeſt.
liberalis	Adakozo.
liberi	Gyermekink.
libero	Meg-ſzabaditom.
liber, a, um	Szabados.
liber	Könyv, fahajának belſő hártyá-
libertas	Szabadság. (ja.
libertus	Szabados.
libet	Tetſzik.
libido	Bujaság.
libra	Font.
libro	Meg-mérem.
libum	Mézes ſajtos béles, czipo.
licentia	Szabadság.
liceor	Arrát igérem, árrán kérem.
licet	Szabad.
lictor	Város-ſzolgája, Poroſzlo.
lignum	Fa.
ligo	Kapa.

Ligo, as	Meg-kótóm.
ligula	Szalak-ſzij.
lilium	Liliom.
limatio	Meg-reſzelés, tiſztitás.
limatè	Reſzelve, tiſztán.
limax	Sárban telelő Csiga. Lopo.
limen	Kűſzób.
limito	Meg-határozom.
limpidus	Tiſzta.
limus	Sár.
linea	Linia, Vonás.
lingo	Nyalom.
lingva	Nyelv.
lineo	Le-lineálom.
lino	Reá kenem.
linquo	El-hagyom.
linteamen	Lepedő.
linter	Csonak, Sajto válu.
linteum	Lepedő.
linum	Len, Szőſz.
lippus	Csipás.
liqueſco	Meg-kezdek olvadni.
liquet	Nyilván vagyon.
liquor	Nedveſség.
lis	Pór, pörlődés.
literæ	Level.
literatura	Deákságnak kezdeti.
litigo	Haborgok.
lito	Aldozattal engeſztelem.

Littus	Part.
litura	Ki-tőrlés.
luturo	Ki-tőrlőm.
lituus	Horgas trombita.
livor	Kékség, űtés helye, irigység.
lividus	Kékes, irigy.
lixa	Mosó.
loco	Helyheztetem, bérbe adom.
locus	Hely.
loculus	Tarsoly, Szent Mihály lova.
locupleto	Meg-gazdagitom, őregbitem.
locusta	Sáska.
lodix	Lasnak.
logica	Logika.
lolium	Konkoly.
longanimis	Nagy tűrhető.
longævus	Nagy idejű, hosszu életű.
longinquus	Messze-valo.
longus	Hosszu.
loqvor	Szóllok.
lorica	Pánczél.
lorum	Gyeplyű, Szablya szij.
lotium	Húgy, Vizellet.
lotrix	Mosoné.
lubet	Kell, tetszik.
lubricus	Sik.
lucerna	Lámpás, Fáklya, Gyertya.
lucrum	Nyereség.
luctor	Küzkődóm.

Luculentus Világos, nyilván-való.
lucus Szentelt berek.
ludibrium Csufság, Játék.
ludicrum Csufság, játék.
ludifico Meg-csufolom, jáczottatom.
ludio Játékós, alakos.
ludo Jáczom.
ludus Játék, Tanito-hely.
lues Dög.
lugeo Sirok, Gyáfzlok.
lumbus Agyék, Czomb.
lumen Világ, Világoſság.
luna Hóld.
luo Meg-fizetek, ſzenvedek.
lupanar Bordely-ház.
lupus Farkas, Zabola, Csuka.
lurco Nagy ehető, tobzodo.
luridus Sárga-kék.
luſcus Kancsal.
luſtra Őt eſztendő.
luſtro Meg-járom, ſzemlélem, ſzentelem.
luſtrum Barlang.
lutulentus Sáros.
lux Világoſság.
luxo Ki-menyitem.
luxuria Bujaság.
luxus Bujaság.
lycambes Neobules attya.
lychnus Gyertya-világ, Szővetnek.

Lympha	Viz.
lymphaticus	Havas, eſzelős.
lynceus	Hiuzi, fenyes ſzemű.
lyra	Hegedű, Lant, Koboz.

M

Macellum	Méſzár-ſzék.
Maceria	Fal, Sövény.
macero	Fonyaſztom, áſztatom, lágyi-
macer	óſztóvér. (tom.
machina	Meſterséges csinálmány.
machinor	Szerzek, Készitek.
macto	Meg-ölöm.
macula	Makula, mocsok.
madeo	Nedveſſedem, nedves vagyok.
magis	Inkáb.
magiſter	Meſter.
magiſtratus	Tiſzt, tiſztbéli ſzemély.
magnalia	Nagy cselekedetek.
magnanimus	Bátor ſzivű.
magnates	Tekintetes fő emberek.
magnes	Magnes-kő.
magnificus	Nagyságos.
magnopere	Nagyon, erőſſen.
magnus	Nagy.
magus	Bölcs, órdöngős, bübájos.
majeſtas	Felség.
major	Nagyob, öregeb.

Majus

Majus	Pünkösd-hava.
mala	Orcza.
maledictum	Szitok, átok.
maleficium	Gonosz cselekedet.
malevolus	Gonosz akaro.
malignus	Gonosz indulatu.
malleus	Pőröly, Kalapács.
malo	Inkáb akarom.
malus, i	Arbocz-fa, Vitorla-fa.
malus, a, um	Gonosz.
mamma	Csöcs, Emlő.
mancipium	Rab.
mancipo	Rabbá tészem.
mancus	Csonka, Bénna.
mandatum	Parancsolat.
mando, as	Parancsolom.
mando, is	Eszem, rágom.
manduco	Eszem.
maneo	Maradok.
mane	Reggel.
manes, ium	Jó lelkek, vagy a' Pokolbéliek.
mania	Dühősség.
manica	Csincsér, Ruha-újja.
manifesto	Ki-jelentem.
manipulus	Egy marok, egy kéve.
mano	Származom, szivárkozom.
mansvetus	Szelid.
mantica	Kettős táska.
manticularius	Erszény metélő.

Mantile Kendő keſzkenő.
manubiæ Préda.
manubrium Maroklat.
manumiſſus Szabadon bocsáttatot.
manus Kéz.
mapalia Galyiba.
mappa Abroſz.
marceſco El-aſzok, fonnyadok.
mare Tenger.
margarita Drága kő, Gyöngy.
margo Szele akarminek.
Maria Mária.
maritus Férj.
marmor Márvány-ko.
marſupium Erſzény, Taſſoly.
martyr Bizonyság-tévő.
maſſa Téſzta, minden a' mit őſzve dagaſztanak.
maſtix Oſtor, Korbács.
materia Materia, minden a' miből vala(mi léſzen.
mater Anya.
matertera Anyám nénnye vagy ótcse.
mathematicus Matematicus.
matrimonium Házaſság.
matrona Tiſztes őreg aſzſzony.
matta Gyékény.
matula Hugyo edény.
maturus Megérr, jokori.
matutinus Reggeli.

Maxilla

Maxilla	Al, Alkapcza.
maximè	Fő-képpen, igen-is.
maximopere	Felette igen.
meatus	Menés, járás.
mechanicus	Meſter-ember.
mecænas	Taplálo.
mecum	En velem.
medela	Orvoſſág.
medeor	Orvoſlom, gyogyitom.
mediaſtinus	Ala-való-kóz-ſzolga.
medicina	Orvoſi tudomány.
medicus	Orvos.
mediocris	Közepſzerű.
meditor	Gondolkodom.
meditullium	Tartomanynak-közepi.
medius	Közép.
medulla	Velő.
melancholia	Komor-kedv.
melior	Jobb.
mel	Méz.
melos	Gyónyörűſeges ének
membrana	Hártya, Lantorna, Porgamena.
membrum	Tag.
memini	Emlekezem reá.
memor	Meg-emlekező.
menda	Vetek, hiba.
mendax	Hazug.
mendicus	Koldus.
mens	Elme, Eſz.

Menſa	Aſztal.
menſis	Holnap.
menſura	Mérték.
mentio	Emlékezet.
mentior	Hazudok.
mentum	All.
menſtruus	Minden holnapi.
meo	Megyek, járok.
mercenarius	Béres.
merces	Bér, jutalom.
mercor	Vásárlok, véſzek.
merenda	Oſonna.
mereo	Meg-érdemlem.
meretrix	Kurva.
mergo	El-meritem.
mergus	Búár.
meridies	Dél.
meridior	Délelek, ebédlem, ebéd után aluſzom.
meritò	Méltán.
meritum	Erdem.
merum	Tiſzta bor, ſzin bor.
merus	Szinte, Merő, Csupa.
merx	Aru.
meſſis	Aratás.
meſſor	Arató.
meta	Czél.
metallum	Ercz.
metamorphoſis	Más formára változás.
methodus	Rövid út a' tanitásban.

Metior	Meg-mérem.
meto	Aratok.
metropolis	Fő-Városa valamelly vidéknek.
metrum	Mértek, Vers,
metus	Félelem.
metuo	Félek.
meus	Enyim.
mica	Morsalék.
mico	Csillámlom, tündöklöm.
migro	Költözöm, hordozoskodom.
miles	Vitéz, Katona.
milito	Vitézkedem.
mille	Ezer.
milium	Kóles.
milliarium	Mély föld.
milvus	Héjja, Kánya.
mimus	Más ember erkölcsének szóllá-(sának tréfás követője.
minæ	Fenyegetés.
minerva	Tudománynak Isten aszszonya,
minime	Semmiképpen-nem. (elme.
minister	Szolga.
mino	Hajtom, őrzöm.
minor	Fenyegetem.
minuo	Kisebbitem.
minus	Kevesbé.
minutus	Meg-kisebbitetet.
minutum	Perczentés.
miraculum	Csuda.

Mirificè

Mirificè	Igen csudálatoſſan.
miror	Csudálom.
miſcellaneus	ófzve-zavart, elegyes.
miſceo	Zavarom, elegyitem.
miſereor	Szánom, keſerűlőm.
miſeria	Nyavalya, nyomoruság.
miſericordia	Könyörületeſség, irgalmaſság.
miſſa	Miſe.
miſſile	Hagyito-dárda.
mitigo	Meg-enyhitem, engeſztelem.
mitis	Szelid.
mitra	Püſpök-Süveg.
mitto	Küldóm, bocsátom.
mobilis	Ingo, mozgo, álhatatlan.
moderor	Igazgatom.
modeſtia	Emberség.
modicum	Keveſsé.
modius	Kőből, negyed-réſz, Véka.
modo	Moſt.
modulatus	Notájára éneklés.
modulatus, a, um	Mértekeltetet, énekeltetet.
modus	Mód.
mœchus	Parázna.
mœnia	Város-kőfalai.
mœſtitia	Szomoruság.
mola	Malom.
moles	Nagy és nehéz dolog.
moleſtia	Nehézség.
molior	Valami nagy dolgot kezdek.

Molitor

Molitor Molnár.
mollis Lágy, Puha.
molo Őrlök, meg-őrlöm.
moloſſus Agár.
momentum Szem-pillantás.
momus Ki maga ſemmit nem ſzerez, mindenek munkáiban pe-
monachus Barát, (nig gáncsot talál.
monarchia Egyedül-való Fejedelemſég.
monaſterium Klaſtrom, Monoſtor.
moneo Intlek.
moneta Pénz.
monile Nyaki drága ékeſség, kőſzöntyű
mons Hegy.
monſtro Meg-mutatom.
monſtrum Csuda.
monumentum Meg-emlekeztetéſre csinált do-
mora Kéſedelem, várakozás. (log.
morbus Betegség.
mordeo Marom, harapom.
morigerus Szó-fogado, engedelmes
morio Bolond.
morior Meg-halok.
moror Mulatok.
moroſus Kedvetlen, Komor.
morſus Harapás, marás.
mortarium Mosár.
mortalis Halando.
mos Erkölcs, ſzokás.

Motus

Motus	Mozgás, indulás.
moveo	Mozgatom, inditom.
mox	Majd.
mucro	Fegyvernek hegye, éli, tőr, kard.
mucor	Penisz.
mugio	Bógók, bőmbölók.
mulceo	Tőrölgetem, enyhitem.
mulcto	Meg-birságlom, büntetem.
mulgeo	Fejőm.
mulier	Aszszony.
multiplico	Szaporitom, sokasitom.
multitudo	Sokaság.
multoties	Sokszor.
multus	Sok.
mulus	ószvér.
mundicies	Tisztaság.
mundus, a, um	Tiszta.
mundus	Világ.
mungo	Ki-szivom, orromat ki-fuvom.
municipium	Tulajdon törvényü város vagy falu.
munia	Tiszt.
munio	Erősitem, bé-keritem.
munificus	Bő-kezü.
munus	Ajándék.
murmuro	Morgok.
mus	Egér.
murus	Kő-fal.
musa	Tudománynak Isten Aszszonya.
musca	Légy.

Musæum (tudomány.

Muſæum	Tanulo ház.
muſica	Enekléſi tudomány.
muſſito	Suttogok.
muſtela	Menyet.
muſtum	Muſt.
mutilus	Csonka, bénna.
mutio	Motczanok.
muto	Változtatom, cserélem.
mutuò	Kólcsón.
mutuo	Kólcsón adok, kólcsön veſzek.
mutus	Néma.
myrrha	Mirha, Szagos nedveſségű Ara-
myſterium	Titok. (biai csemete.

N

NÆ	Bizonyára, igen-is.
Nævus	Velünk ſzületet bélyeg.
nam	Mert, lám.
namque	Mert.
nanciſcor	Találok.
nanus	Törpe-lyuki ember.
nares	Or-lyukak.
narro	Beſzéllek.
naſcor	Születtetem,
naſus	Orr.
natalis	Születésünki.
natalis	Születésünk-napja.
natio	Nemzetſeg.

Natio-

Nativus	Termeſzet-ſzerint-való.
nato	Uſzok, uſzkálok.
natura	Terméſzet.
natus, a, um	Szűlettetet.
natus	Fiam.
navalis	Hajoi.
navale	Hajo-tarto-hely.
navarchus	Hajo-ſereg Kapitanya.
nauclerus	Hajos-Meſter.
naufragium	Hajo tőres.
navigo	Hajokázom, evezek.
navis	Hajo.
navo operam	Igyekezem rajta.
nauſea	Csómór.
nauta	Hajos, révéſz.
ne	Ne, hogy-ne.
nebula	Kőd.
nebulo	Hitván roſz ember.
nec	Sem, ſem-nem.
necdum	Meg-ſem.
neceſſitas	Szűkſeg, kételenſeg.
neceſſitudo	Baratſag.
neco	Meg-ólóm.
necto	Kőtőm, foglalom.
necubi	Sohol-ſem.
nefandus	Mondhatatlan, iſzonyu.
nefas	Nem ſzabad.
nefrens	Szopáſtúl el-válaſztatot malacz, ſűldő.

Negligo

Negligo	El-mulatom, el-vetzteglem.
nego	Tagadom.
negotior	Kereskedem, munkálkodom.
nemo	Senki.
nempe	Nyilván, bizonyára.
nemus	Berek, liget.
neo	Fonok, varrok.
neophitus	Ujjonnan plántált.
neotericus	Ujjonnan-való, új.
nepos	Unoka,
neptis	Unoka Leány.
nequaqvam	Semmiképpen-nem.
neqve	Sem, ſem-nem.
neqveo	Nem tehetem, nem-lehet től.
neqvicqvam	Hijában.
neqvitia	Gonoſzság, latorság.
nervus	In. ideg, húr.
neſcio	Nem tudom.
neuter	Eggyik ſem a' kettő-kőzzűl.
neutiqvam	Semmiképpen-nem.
nex	Halál, erőſzakkal-való-halál.
nexus	Kőteleſség, kőtelezés.
ni	Hogy-ha nem.
nidor	Pecsenye ſzag, éget ſzag.
nidus	Féſzek.
niger	Fekete.
nihil	Semmi.
nihilominus	Mindazonáltal.
nil	Semmi.

Nihilum	Semmi.
nimbus	Zápor-eſső.
nimirum	Mert.
nimium	Igen.
nimis	Igen.
ningit	Hó-és.
niſi	Hanem-ha, nem-csak.
niteo	Fénlem, tündöklöm.
nitor	Fénlés, tündöklés.
nitor, eris.	Igyekezem, támaſzkodom.
nix	Hó.
[illegible]	Nemes.
	Artok.
	Bagoly.
nocturnus	Ejjeli.
nodo	Öſzve-kötöm.
nodus	Csomo.
nolo	Nem akarom.
nomen	Név.
non	Nem.
nondum	Még-ſem.
nonnullus	Valaki.
norma	Fa-régula, Mérték.
noſco	Iſmérem.
nonnunquam	Néha-néha.
noſocomium	Iſpotály.
noſter	Miénk.
noſtras	Mi hazánki, hozzánk tartozó
nota	Jegy, jel.

Not hu

Nothus	Fartyu.
notus, a, um	Iſméretes.
Notus	Déli-Szél.
notitia	Iſméretség.
noto	Meg-jegyzem.
novacula	Borotva.
novem	Kilencz.
noverca	Moſtoha Anya.
november	Szent András hava.
noviſſimus	Leg-utólſo.
novitius	Uj.
novus	Uj.
nox	Ej, étſzaka.
noxia	Vétek, bűn.
noxa	Vétek, bűn.
nubes	Felyhő.
nubo	Bé-fedem, Férhez megyek.
nucleus	Dio-bél, magva, ſzeki a' győ- (mölcsnek.
nudiuſtertius	Tegnap előtt.
nudus	Mezitelen.
nugæ	Hazugság, hivság.
nullatenus	Semmikeppen-nem.
nullus	Senki, egy ſem.
num	Vallyon, nemé.
numen	Iſteni erő, akarat.
numerus	Szám.
nummus	Pénz.
nunc	Moſtan.
nuncio	Meg-izenem.

Nuncius	Követ, Hir-mondo, Posta, Hir.
nupta	Menyecske.
nuncupo	Nevezem.
nundinæ	Sokadalom.
nunqvam	Soha.
nunqvid	Nemde.
nuper	Minap.
nuptiæ	Menyegzö.
nurus	Menyem.
nuſqvam	Sohul ſem.
nuto	Intdegelek, dölésre hanyatlok.
nutrio	Nevelem.
nutrix	Dajka.
nutus	Intés.
nux	Dio, Dio-fa.
Nympha	Meny-aſzſzony.

O.

Ob	Azért, miat.
Obdo	Belé téſzem, belé zárom.
obduco	Bé-vonſzom, boritom.
obedio	Szót-fogadok, engedek.
obeo	Környül-járok, megyek.
obeſus	Teméredek, potrohos.
obex	Akadály.
obfuſco	Meg-feketitem, homályoſitom.
objicio	Ellen-vetem.
obiter	El-mulolan, imigy-amugy.

Oblector

Oblector	Gyönyörködtetem.
obligo	Meg-kötözöm, kötelezem.
obliquus	Horgas.
oblitero	El-törlöm.
oblivio	Feledékenység.
obloquutor	Ellene szóllo, rágalmazo.
obnixè	Nagy erőssen.
obnoxius	Kőteles, valami alá vettetet. Mélto reá.
obnubo	Bé-fedem, bé-takarom.
obolus	Mérték neme, batka.
obruo	Boritom.
obscœnus	Undok, Ocsmány.
obscuro	Meg-homályositom.
obsecro	Igen kérlek.
obsequium	Engedelmesség, szó-fogadás.
obsequor	Engedek, Szót-fogadok.
observo	Elszembe-vészem, reá vigyázok.
obses	Kezes.
obsideo	Meg-szállom, meg-ülőm.
obsigno	Meg-pecsétlem.
obsisto	Ellene állok.
obsoleſco	Le-tétetem, ki-aggom.
obsonium	Eledel.
obstaculum	Akadály.
obstetrix	Baba.
obstinatus	Meg-általkodot.
obsto	Ellene állok.
obstruo	Be-dugom.

Obſum	Arrok, ellene vagyok.
obtempero	Engedek, Szót-fogadok.
obteſtor	Igen kérem, érte eſedezem.
obtineo	Meg-nyerem.
obtrectator	Rágalmazo.
obtundo	Meg-dobolom, tompitom.
obturo	Bé-dugom.
obvio	Eleiben megyek, úton reá talá-
occaſio	Alkalmatoſság. (lok.
occaſus	Halál, ki-mulás.
occidens	Nap nyugot.
occido	Meg-halok.
occido	Meg-ölöm.
occludo	Be-zárom, bé-rekeſztem.
occiput	Nyak-ſzirt.
occipio	El-kezdem.
occulo	El-rejtem, el-dugom.
occultè	Titkon, alattomban.
occumbo	Meg-halok.
occupo	El-foglalom.
occurro	Eleiben-futok.
occurſus	Eleiben-menés.
oceanus	A' derék Tenger mely a' Földet környűl állya.
ocium	Henyélés, hivolkodás, úreſség.
ocrea	Szekernye.
octo	Nyolcz.
october	Szent Mihály hava.
oculus	Szem.

Ocyus

Ocyus	Gyorſabban.
odi	Gyűlölőm.
odium	Gyűlőlség.
odor	Szag, illat.
œconomus	Házi-gondviſelő.
œcumenicus	Közönséges.
œſtrum	Fene-bogár, dühőſség.
offa	Falat.
offendo	Meg-bántom, reá találok történetből, meg-botlom.
offero	Ajánlom, adom, eleiben viſzem.
officina	Műhely.
officio	Artok.
officium	Tiſzt, barátságos ſzolgálat.
effundo	Bé-öntöm, reá ontom.
oleo	Szagos, büdős vagyok.
oleum	Olaj-fa.
olfactus	Szagolás, illatozás.
olim	Régen, valaha.
olitor	Kertéſz.
oliva	Olaj-fa.
olor	Hattyu.
olus	Paré.
omen	Jővendölés vala-kinek ſzavából.
omitto	El-hagyom.
omnimodè	Minden-módon.
omninò	Mindeneſtűl fogva, tellyeſséggel
omnipotens	Minden-hato.
omnis	Minden.

4

Omphacium	Egres lév.
onager	Vad Szamár.
onus	Terh.
opacus	Sétér, homályos.
opera	Munka.
operculum	Fódel, Fődő.
operæ-precium	Munkára mélto, haſznos.
operio	Bé-fődőm.
operior	Várom.
operor	Munkálkodom, művelek.
opes	Joſzág, Gazdagság.
opifex	Meſter ember, Csinálo.
opificium	Mű, Csinálmány.
opilio	Juháſz.
opimus	Siros, Gazdag.
opinio	Vélekedés.
opiparè	Bővőn, gazdagon.
opitulor	Segitségül vagyok.
oportet	Szükség.
oppeto	Meg-halok.
oppidò	Igen.
oppidum	Város.
oppilo	Be-dugom, rekeſztem.
oppono	Eleiben téſzem.
opportunus	Alkalmatos, illendő.
opprimo	Le-nyomom.
opprobrium	Gyalázat.
oppugno	Ellene vivok, meg-oſtromlom.
optimates	Fő rendek.

Optio

Optio	Választásra-való-szabadság.
opto	Kívánom.
opulentus	Gazdag.
opus	Mű, Csinálmány, Munka, Cseleked.
opus	Szükség.
ora	Szél, veg, határ.
oraculum	Jövendőlő szozat.
oratio	Imádság.
orator	Ekesen beszéllő, szo-szollo.
orbis	Kerekség, világ kereksége, kerek tányér.
orbita	Kerek vágás.
orbus	Arva.
orcus	Pokolbéli setétség s folyo-viz.
ordinariè	Rend-szerint.
ordior	Kezdem.
ordo	Rend.
organum	Orgona, Szerszám.
oriens	Nap támadat, nap-keleti tartomány.
orificium	Edenynek a' szája.
origo	Eredeti, kezdeti valaminek.
orior	Eredek, támadok.
ornamentum	Ekesség.
orno	Ekesitem, szépitem.
oro	Kerlek, könyörgök.
orphanus	Arva.
orthodoxus	Igaz valláſu.
orthographia	Igazán irásra tanito része az Grammatikának.
oryza	Ris kása.
os, ossis	Csont, tetem.

Os, oris	Száj, arczulat.
oſcitanter	Aſitva, reſten.
oſculum	Csok, Szájacska.
oſtendo	Meg-mutatom.
oſtento	Mutogatom.
oſtentum	Valami jövendő mutato csuda.
oſtium	Ajto. (ritka dolog.
oſtreum	Csiga, Csiga-tekenő.
oſtrum	Bárſony-ſzin.
ovile	Juh akol.
ovis	Juh.
ovo	Örvendezek.
ovum	Tyuk-mony.

P

Pabulum	Abrak.
Paciſcor	Szerzódőm, ſzegődőm, fogadáſt
paco	Bekéltetem, enyhitem. (fogadok
pactum	Szerződés, ſzegődſég, alkuvá
pædagogus	Gyermek tanito.
pædor	Senyvetſég.
paganus	Kű-földi, Paraſzt.
pagina	Level.
pagus	Falu.
palæſtra	Kúſzkődés, kűſzkődő hely.
pala	Sűtő lapát, Gyűrő feje az hól a' kő vagyon.
palam	Nyilván, ſzem-látomáſt.

Palati-

Palatium	Királyi palota.
palatum	Iny.
palea	Polyva.
palinodia	Viſzſza éneklés.
pallium	Paláſt, kőntős, mente.
pallor	Sárgaság.
palma	Pálma-fa, Tenyér.
palmes	Szőlő-veſzſző,
palmus	Négy-újni, Araſz, Tizenkét újni.
palpebræ	Szem-ſzőr.
palpo	Tapogatom.
palus, i	Karo.
palus, udis	Tó.
pando	Ki-terjeſztem.
pango	Le-ütőm, őſzve foglalom.
panis	Kenyér.
pannus	Poſztó.
papa	A' Romai Pápa.
papyrus	Papiros.
par	Feles, egyenlő, haſonló.
parabola	Példa-beſzéd.
paracletus	Vigaſztaló, eſedező, kőzben-járó.
paradiſus	Győnyőrű-kert, Paradicsom.
paralyſis	Gutta-ütés.
paraphraſtes	Bőveb igékkel magyarázo.
paraſitus	Hizelkedő, Tányér-nyalo.
parco	Kedvezek, kimillem, meg-bocsátom.

Parcus

Parcus	Fősvény.
parens	Szűléink.
parentheſis	Közbe-tétel.
pareo	Engedek.
parergon	Valami csinálmány mellé ékeſſégnek okáért adatot dolog.
paries	Fal.
pario	Szűlők, élek, tojok.
pariter	Egyenlő-képpen.
parma	Kerek pais.
patricida	Attyának gyilkoſa.
paro	Csinálok, kéſzitek.
parochia	Plebanuſság.
paropſis	Tál.
parochus	Pap.
pars	Réſz.
parſimonia	Mértékletes kőlcség.
particeps	Réſzes.
partim	Réſz-ſzerint.
partior	El-oſztom.
parturio	Szűlhetnek.
partus	Szűlés, ellés.
parvipendo	Kicsinre bócsűlőm.
parum	Kicsinnyé, keveſsé.
parumper	Fgy-kevés-korig.
parvus	Kicsiny.
paſcha	Huſvét.
paſco	Legeldőgelem, étetem.
paſcua	Legeltető-mező.
paſſer	Vereb.

Passim	Szellyel.
passus	Egy-lepes.
passio	Szenvedés, Indulat.
pastillus	Czipocska formára csinált elmorsolhato orvosság.
pastinator	Kapas, szánto.
pastor	Pásztor.
patella	Tálacska, fának taploja.
pateo	Nyitva vagyok.
pater	Atya.
patera	Cseszepohár.
pater-familias	Cselédes ember.
patibulum	Akasztó-fa.
patientia	Tűrés, Szenvedés.
patina	Tál.
patior	Tűrök, Szenvedek.
patriarcha	Régi Szent Atya.
patria	Haza.
patricius	Fő-Nemzet, Nemzetes.
patrimonium	Attyától maratt örökség.
patro	Szerzek, csinálok.
patrocinium	Oltalom, Gondviselés.
patronus	Oltalmazo, Gondviselő.
patruelis	Atyámbatyának vagy ócsénekfia
patruus	Atyam ócse vagy battya.
paucus	Kevés.
paveo	Felek.
pavimentum	Padimentum.
paulatim	Lassan-lassan.

Paulo-

Paulisper	Egy-kevesse.
paulò	Valami-kevéssel.
paululum	Egy-kevéssé.
pavo	Pava.
pavor	Félelem.
pauper	Szegeny.
pax	Békesség.
peccatum	Bún, vétek.
pecten	Fűső, Borda, Lant-pengető.
pectus	Mely.
pecuarius	Barom őrző.
peculiaris	Kiváltképpen-való, tulajdon.
peculium	Munkával szerzett tulajdon ő-
pecunia	Pénz. (rökség, Joszág.
pecus, udis	Barom-fi, aprobarom.
pecus, oris	Barom, öregbarom.
pedes	Gyalog.
pedetentim	Lassan-lassan.
pedica	Nyűg, Beko, Kaloda.
pediculus	Tetű.
pedissequus	Apród, Ur után járo inas.
pejero	Hamissan eskűszöm.
pejor	Roszszab.
pelagus	Tenger.
pellex	Házas emberrel paraznalkodo
pelliceo	Hitegetem, Csalogatom. (kurva.
pellis	Bőr.
pello	úzöm, kergetem.
pelvis	Medencze, Láb-moszo-edény.

Penates

Penates	Házi-Istenek.
pendeo	Függök, kételkedem.
pendo	Mérem, meg-fizetem.
pene	Csak-nem, majd.
penes	Mellet, melette.
penetro	Bé-hatok, által-hatok.
penicillum	Ruha-Sóprő, Kép-festő ecse-
penitus	Tellyességgel. (tecske.
penna	Toll, Penna.
penſio	Fizetés.
penſum	Szabott dolog.
pentecoſte	Púnkősd.
penuria	Szúkség.
penus	Allo-eledel, élés.
peplum	Fő-hálo, Konty.
peplus	Menyegzői ékes-ruha.
per	Által, rajta.
pera	Kenyeres-táska.
peragro	Meg-járom.
percello	El-hatom, el-verem.
percipio	El-vészem, Eszembe-vészem.
percitus	Igen meg-indult.
percunctor	Tudakozom, várakozom.
percutio	Meg-verem.
perditus	Veszet.
perdius	Egész-napi.
perdix	Fogoly-madár.
perdo	El-veszтem.
perduco	El-vészem, véghez viszem.

Perduel-

Perduellis	Urának, Fejdelmének ellensége.
peregrè	Meſſze idegen Földön.
peregrinus	Idegen jöveveny.
perendie	Holnap után.
perennis	Sokáig-való.
pereo	El-veſzek.
perfectus	Tökélletes, el-végeſztetet.
perficio	El-végezem.
perfidus	Hitetlen, *Item*: igen hű.
perfringo	El-rontom, meg-töröm.
pergamenum	Pergamena, Hártya.
pergo	Menten mégyek elő benne.
pergula	Sétálo folyoſo.
perhibeo	Mondom, vallom.
periclitor	Veſzedelemben forgok.
periculum	Veſzedelem probálás.
perimo	Meg-ölöm.
perinde	Szinte annyi, ſzinte ugy, azonképpen.
periodus	Egéſz-beſzéd, körül-járás.
peripetaſma	Kárpit, Fedel.
periphraſis	Egy dolognak ſok beſzéddel való környúl ſzolláſa, magyarázáſa.
periſtroma	Kárpit, varrot lepedő.
peritus	Tudos.
perjurium	Hit ſzeges, hamis eskűvés.
permitto	Meg-engedem.
perna	Sodor.
pernicies	Veſzedelem.

Pernix	Gyors, Munkás.
pernocto	Meg-hálok.
pernox	Egész étszaka tarto.
peroro	Beszédemet el-vegezem.
perpendiculum	Igyenesség merő onos sinor.
perpendo	Meg-hányom, vetem, vizsgálom.
perperam	Hitvanúl, viszsza-fordúltúl.
perpetim	örökké.
perpetior	Türök, meg-szenvedem.
perpetro	Meg-cselekészem.
perpetuus	örökké-való.
perpolio	Meg-tisztitom.
perplexus	Kétleges, zurt zavart.
persequor	üldözöm, kergetem.
perseverantia	Végig meg-maradás.
persisto	Meg-állok, meg-maradok.
persona	Személy,
perspicax	Eszes, éles elmejű.
perspicio	Altal-látom,
perspicuus	Nyilvan-való, világos.
pertica	Rúd, Pozna.
pertinax	Meg-általkodot.
pertineo	Hozza tartozom.
pertingo	El-erek, meg-illetem.
perversus	Viszsza-fordult, haborgo.
pervicacia	Versenyeség, keménynyakuság.
pes	Láb.
pessimus	Leg-roszab.
pessulus	Zár, kilincs.

Feſſundo	El-tapodom.
peſtis	Dög-halál, mirigy.
petaſo	Oldal pecsenye.
peto	Kérek,hozzácsapok,hozákapok.
petra	Kó-ſzikla.
petulans	Fajtalan, Csintalan.
petulcus	Fajtalan.
phalanx	Rendelt hadi ſereg.
phœnix	Fenix madár.
phaleræ	Ló ékeſség.
phantaſia	Embernek elméjében tűnős-for-
phantaſma	Alom, éjjeli-látás. (go kép.
pharetra	Tegez.
pharmacopola	Patikáros.
pharmacum	Orvoſság.
pheretrum	Szent Mihály lova.
phiala	Virágos pohár.
philomela	Fülemüle.
philoſophor	Bölcselkedem.
phlebotomia	Er-vágás.
phlegma	Takony, turha.
phraſis	Szollásnak módgya.
phrenesis	Bolond-hagymáz.
phrygio	Selyem-ſzövő.
phyſica	Terméſzetről tanitó tudomány.
phyſiognomia	Teſt álláról jövődölő tudomány
piaculum	Tiſztito áldozat, nagy gonoſz té-
pica	Szarka. (temény.
pictura	Kép-irás.

Piget

Piget me Reſtellem.
Pigmentum Kenő feſték.
pignus Zálog.
pigritia Reſtség.
pila Moſár tőrő, hidláb, rakot oſzlop, golyobis, dárda, lapta.
pileus Súveg.
pilum Három ſzegű vaſas dárda.
pilus Szór, hajſzál.
pincerna Pohár-tőltő, Pohárnak.
pingo Képet irok.
pingvedo Kövérség, ſir.
pinna Kemény toll, Hegy tető, Csiga-hal,
pinſo Sűtők, órlők.
piper Bors.
pirata Tengeri tolvaj.
piſcator Halász.
piſcina Halaſtó.
piſcis Hal.
piſtor Kenyér sütő
piſtrinum Kőlű.
piſum Borsó.
pituita Takony.
pius Iſtenfélő, kegyes.
pix Szurok.
placenta Béles, Rétes.
placeo Tetſzem.
placidus Csendes, engedelmes.
placitum Tetſzés.

Placo	Csendeſitem, engeiztetem.
plagæ	Vadáſz-hálo.
plaga	Csapás, tulajdon réſze e' világ-
planeta	Bujdoſo csillag. (nak.
plango	Siratom.
planta	Talp, plánta.
planus	Hitetó, Csalárd.
planus, a, um	Sik, egyenes, nyilván-való.
platea	Ucza.
plaudo	Tapſolok.
plauſtrum	Szeker.
plebs	Kőſség, Kőznép.
plecto	Bűntetem, óſzve akaſztalom.
plectrum	Lant pengető, Czimbalom verő,
plenus	Tellyes. (Hegedű vono.
plerique	Többire minden.
plerumque	Inkáb mindenkor.
plico	Ránczolom, óſzve túróm.
ploro	Sirok.
pluma	Pely, Tollatska.
plumbum	On.
plurimum	Igen nagyon.
plurimus	Igen ſok, leg-több.
plus	Több.
pluſquam	Több hogy nem.
pluvia	Eſső.
poculum	Pohár.
podagra	Kőſzvény.
pœna	Bűntetés.

Pœniten-

Pœnitentia Pœnitentia, meg-bánás.
poëta Poëta, Vers ſzerzŏ.
politus Meg-tiſztittatot, fel-ékeſitetet.
politia Kŏzség.
polleo Erŏs vagyok.
pollex Hŭvelyk, nagy uj.
polliceor Igérem.
polluo Meg-fertŏztetem.
polus Egnek két ſarka.
pomarium Almás-kert.
pomum Alma.
pompa Pompa.
pondero Meg-mérem, meg-hányom, ér-
pondus Mérték, Terh. (tem,fontolom.
pone Hátúl. meget.
pono Téſzem, helyheztetem.
pons Hid, Pallo.
pontifex Fŏ-Pap.
pontus Aſiának Arméniatúl fogva a' Ponticum tengerig-való tartománya.
popina Kŏz-konyha, Város-konyhája.
poples Térdnek vápája.
popularis Kŏz,alá-való,azon néphez-való.
populor Puſztitok.
populus Nép,Kŏzség, Nyár-fa.
porcus Diſzno.
porrigo Oda-adom, nyujtom.
porro Továbbá.

Porrum Pár-hagyma.
porta Kapu.
portendo Jövendőt jegyzek.
portentum Csuda.
porticus Tornácz.
portio Reſz.
porto Viſzem, viſelem.
portus Revpart.
porus Veriték lyuka.
poſco Meg-kévánom, kérem.
poſitio Tétel.
poſſideo Birom.
poſſum Lehet tőlem.
poſt Után, meget, hátúl, az-után.
poſtea Annak-utánna, az-után.
poſteritas Utánnunk következendők, maradékink.
poſterius Az-után lévő, következendő.
poſtis Ajto ragaſztó
poſticum Belſő ajto.
poſthumus Attya halála-után ſzűletet.
poſtmodum Az-után.
poſtquam Minek-utánna.
poſtremum Végezetre.
poſtremus Leg-utolſó.
poſtridiè Máſod nap.
poſtulo Megkérem.
poteſtas Hatalom.
potior Birom, meg-nyerem, haſznát vé-(ſzem.

Potiſ-

Potiſſimùm	Főképpen.
potio	Ital.
potius	Inkább.
potus	Ital.
præ	Elől, miatta.
præbeo	Adom, nyujtom.
præcedo	Elől megyek.
præceps	Meredek, habahurgya.
præceptor	Tanitó.
præceptum	Parancsolat.
præcipio	Parancsolom.
præcipito	Sietek, nyakra főre hányom.
præcipuus	Kiválképpen-való.
præclarus	Jeles, hires neves.
præcludo	El-rekeſztem.
præco	Kiálto, Hirdető.
præconium	Hirdetés, elől kiáltás.
præcordia	Szűnek háloja.
præcox	Idején meg-érő.
præda	Præda, Ragadomány.
prædico, cis	Jővendőlőm.
prædico, as	Prędikállok, hirdetem.
præditus	Valamivel ékeſittetett.
prædium	Major.
prædo	Nyuzó foſztó, Tolvaj.
prædor	Tolvajlok, Koborlok
præfatio	Elől-járo beſzéd.
præfero	Nagyobra bőcsűllőm.
præficio	Valaminek gondviſelőjévé téſzẽ

60

Prægnans	Terhes, nehézkes.
præjudicium	Idő előt-való meg-itélet.
prælium	Hartz, viadal.
præludium	El-kezdési készület.
prælum	Sajto-tőke.
præmium	Ber, Jutalom.
præpono	Elől-teszem.
præpositus	Elol-járó, Præpost.
præposterus	Viszsza-fordult, rendetlen.
prærogativa	Bócsület, méltoság.
præsagium	Eleve meg-érzés.
præscientia	Eleve meg tudás.
præsens	Jelen-valo.
præsentia	Jelen-létel.
præsento	Elő-állatom.
præsepe	Ol, Istalo, Jászol.
præsertim	Főképpen.
præses	Tisztartto, Helytartto.
præsideo	Valamiben fő vagyok.
præsidium	Oltalmazo, Vitézi sereg.
præstans	Fó, jeles.
præstat	Sokkal jobb, hasznosb.
præstigiator	Szem-fenyvesztő, varasló.
præstò	Jelen, szemtől-szembe.
præsto, as	Jobb vagyok, fogadásomat meg
præstolor	Várom (állom, meg-cselekeszé.
præsul	Elől-járo.
præsum	Valamiben fő vagyok.
præsumo	Magamba hiszem, tulajdonitom.

Præten-

Prætendo	Eleiben-vetem.
præter	Kivúl, nelkúl, mellet.
prætextatus	Bársony-köntösi.
prætorium	Itélő hely.
prætura	Tiszrartoság, Ország-biroság.
prævaricator	Igasság ősvenyét által-hágo.
prævideo	Eleve meg-latom.
prandium	Ebéd.
pratum	Rét.
pravus	Rosz, gonosz, el-vetemedet.
praxis	Cselekedet.
preces	Imádság, Könyörgés.
premo	Nyomom, szorongatom.
precor	Kivánom, könyörgök.
presbyter	Ülős, tanito ven ember.
precioſus	Drága.
precium	Arra bócsi valaminek.
pridem	Ez előt, nem régen.
pridie	Az elót való nap, tegnap előt.
primas	Fő ember.
primipilus	Első seregnek hadnagya.
primitiæ	Első senge.
primogenitus	Első szülőt.
primordium	Elei, Kezdet.
primores	Főrendek.
primus	Első.
princeps	Fejedelem.
principium	Kezdet.

Priſcus	Régi, O.
priſtinus	Előbbi, minapi.
privatus	Meg-foſztatot, tulajdon, Tiſztnélkúl-való.
privignus	Moſtoha-fiu.
privilegium	Szabadság.
privo	Meg-foſztom.
priuſquam	Minek-előtte.
proavus	Ősömnek a' nagy Attya.
pro	érte.
probabilis	Bizonyitható, hihető.
probè	Jól, jámborúl.
problema	Elő-vetet kerdés.
proboſcis	Elefánt-orra.
probo	Javallom, bizonyitom.
probrum.	Szidalom, gyalázat,
probus.	Jámbor.
procax	Fajtalan.
procedo	El-megyek, ſzármazom.
procella	Szélvész, háború.
proceres	Fő-fő népek.
procerus	Magos.
procido	Le-borúlok
proclivis	Hajlandó.
procreatio	Nemzés, ſzaporitás.
procul	Meſzſze.
procuro	Gondgyát-viſelem.
procus	Leány-néző.
prodeo	Elő-járulok.

Prodi-

Prodigium Csuda.
prodigus Tékozló.
proditor Árulo.
prodo Ki-adom, el-árulom,
produco Nyujtom, halasztom, elő-viszem.
profanus Szentségtelen, Világi.
profecto Bizony.
profero Ki-mondom, ki-hozom, meg-
proficio Epülök. (nyujtom.
profiteor El-megyek.
profiteor Meg-vallom.
profligatus Ki-üzetet.
profugium Oltalom.
profundus Mély.
progenies Nemzetség, Nem, Iz.
prognosticon Jövendő dolgoknak jelei.
prohibeo Meg-tiltom.
projicio El-vetem, hagyitom.
proinde Annak-okáért.
proles Magzat.
prolixus Bő, széles, hosszu.
prologus Elől-beszélló.
promineo Ki-ülök, ki-tetszem.
promiscuus Elegyes.
promitto Meg-igérem.
promo Elő-vészem, elő-hozom.
promontorium Szőlő hegy.
promptus Kész.
promulgo Ki-hirdetem.

Promus

Promus	Sáfár.
pronuncio	Ki mondom, sententiát ki mondok.
pronus	Arczal le-hajlo, hajlando.
proœmium	Elól-járo-beszéd.
propago	Homlitani-való őreg szőlő tő, Nemzetség.
propago	Homlitok, terjesztem.
propatulus	Nyilván-való, ki-terjet.
prope	Közel.
propediem	Rövid nap, hamar napon.
propemodum	Csak-nem.
propensus	Hajlando reá.
propero	Sietek.
propheta	Jövendölő Prophéta.
propino	Reá kóstőnöm, néki adom.
propinquus	Közel-való.
propitius	Kegyelmes.
propono	Elő-hozom, magamban el-szá-
proportio	Hasonloság, egyenlőség. (nom.
propositio	Elő-vett summa.
proprius	Tulajdon, Saját.
propter	Azért, érte, mellette.
propudium	Szegyénség.
propugnaculum	Bástya.
propugno	Oltalmazom.
prora	Hajo-orra.
prorogo	Halogatom.
prorsus	Tellyességgel, szinte.
prosa	Folyo-beszéd.

Proscri-

Proſcribo	Szamkivetésben bocsátom, A-
proſequor	Kővetem. (rura ki-irom
proſperus	Bóldog, Szerencsés.
proſpicio	Tavúl nezem, továbra gondolok.
proſterno	A' földhóz verem, le-teritem.
proſtituo	Bordélyba bocsátom, magamat testemel-való kereskedésre adó.
proſum	Haſznalok.
protego	Oltalmazom.
protero	Meg tapodom.
protervus	Fajtalan.
protinus	Mindgyárást.
protocollum	Első fel-jegyzés.
protoplaſtus	Az első teremptet ember, Adam.
protrabo	Elővőtzom, halaſztom, nyujtom
protubero	Ki-csomozom.
proverbium	Példa-beſzéd.
provideo	Eleve meg- látom, hozzá látok.
providus	Gondviſelő, továbra gondolo.
provincia	Tartomány.
provoco	Ki-hivom, Apellálok.
prout	Az mint.
proximus	Leg-közeleb-való.
prudens	Eſzes, Okos.
pruina	Zuzmaraz.
pruna	Eleven-ſzén, Parás.
prunus	Szilva-fá.
pruritus	Viſzketés.
pſallo	Enéklek.

Pſalmus

Psalmus	Sóltár enek.
pseudopropheta	Hamis Prophéta.
psitta	Tengeri halacska.
psittacus	Publikán, Pellikán.
pubes	Szemérem test kőrűl·való Szőr,
publicus	Kőzőnsęges. (*Item*, Ifiuság.
pudet	Szégyenlem.
pudor	Szégyen.
puella	Leány.
puer	Gyermek,
puerpera	Gyermek-ágyas.
pugil	ökőllel kűszkódó, Bajnok.
pugillares	Jegyző kőnyv.
pugio	Handsár.
pugna	Hartz, Viadal.
pugno	Harczolok, vivok.
pugnus	ökól.
pulcher	Szép, diszes.
pulex	Balha.
pullulo	Ki-csirázom, Csemetezem.
pullus	Fiacskája akarmi állatnak.
pullatus	Gyázban ólrózót.
pulmentum	Pép, Dara.
pulmo	Tűdő.
pulpamentum	Kedves fris étek.
pulpitum	Prędikállo-szék, kőnyv-támasz-
pulso	Zórgetem. (to polcz.
puls	Pép, Domika, kása, Dara.
pulvinar	Párna.

Pulvis

Pulvis Por.
pumex Tajték-kő, Láb vakaro likácsos-kő.
pumilio Tőrpe ember, Kutak.
punctum Pont.
pungo Szúrom, csipem.
punio Meg-búntetem.
pupilla Szemfény, árva leány.
pupillus Arva.
puppis Hájo-fara.
purgo Tiſztitom, mentem.
purpura Bárſony.
purulentus Genyétſęges.
purus Tiſzta.
puſillanimis Kicsiny hitű, gyenge ſzivű.
puſillus Kiſded, kicsiny.
puſio Kicsiny gyermek.
pus Ev, Genyetſęg.
puſtula Rűh, viſzketeg, fakadék.
putamen Forgács-esőlek, kopacslek.
puteo Bűdós, nehéz ſzágu vagyok.
putens Kút.
puto Gondolom, vélem, nyeſem, Irtom.
putredo Búz, Doh.
pyrum Kórtvély.
pyxis Kenet-tarto ſzelencze, bőrbónce.

Q q.

Quacunque Akar merre.

Quadra

Quadrageſima	Negyvenedik reſze, Bőjt.
quadraginta	Negyven.
quadrans	Negyed réſz.
quadratus	Négy-ſzeges.
quadriennium	Négy eſztendő.
quadriga	Négy lovu ſzeker.
quadringenti	Negy ſzáz.
quadro	Meg-négy ſzegeſitem, illem.
quæro	Kérdem, kereſem.
quæſo	Kérlek.
quæſtio	Kérdés, Kereſęs.
quæſtor	Kincs-tartó, iſpán, Kereső.
quæſtus	Kereskedés, Nyereſęg.
qualis	Minémű, micsodas.
qualitas	Minémúſęg.
qualitercunque	Akar-mi-képpen.
quam	Hogy-nem, mint, melly igen.
quamobrem	Minek-okáért.
quandiu	Míg, meddig.
quando	Mikor, midőn, ha.
quandoquidem	Miért hogy.
quandoque	Néha-néha.
quanquam	Noha, jol-lehet.
quantitas	Menyiſęg.
quantopere	Melly igen.
quantum	Menyire.
quamvis	Noha, jól-lehet.
quapropter	Minek-okáért.
quare	Miért, mire.

Qua-

Quaſi	Mint-ha.
quatenus	Mennyire, annyira, a' menyiben.
quatio	Rántom, meg-dőfőm.
quatuor	Négy.
quemadmodum	A' mint, a' mint ſzinte.
queo	Lehet tőlem.
quercus	Tőlgy-fa-Cser-fa.
querela	Panaſzolkodás.
qui, quæ, quod	Ki, kicsoda.
quia	Mert.
quicquid	Minden a' mi.
quicunque	Valaki.
quidam	Valaki.
quid	Mi.
quidem	Bizonyára, nyilván, jól-lehet.
quidni	Miért nem.
quidpiam	Minden akarmi.
quidquam	Valamit.
quieſco	Nyugſzom.
quies	Nyugodalom.
quilibet	Akar-ki, ki-ki mind.
quindecim	Tizenőt.
quingenti	őt ſzáz.
quinimo	Sőt inkáb.
quinque	őt.
quin	Sőt inkáb.
quippe	Mert.
quiſquam	Valaki.
quiſquis	Valaki, minden a' ki.

Quisquiliæ	Szemet, Sóprólek.
quis	Ki.
quivis	Akar ki.
quoad	Az míg, míglen.
quocirca	Annakokáért.
quocunque	Akar hova.
quodammodo	Valami-képpen.
quodcunque	Akarmi.
quodvis	Akarmi, valami.
quomodo	Miképpen, hogy-hogy.
quondam	Hajdan, régen, elein.
quoniam	Mivel-hogy.
quo	Hova.
quoque	Es, is.
quorsum	Hova, mely-felé.
quotidie	Minden-nap.
quoties	Hányszor.
quotquot	Valaményi, valahány.
quot	Hány.
quotus	Hányadik.
quousque	Meddig, míg.
quum	Midón, mikor.

R

R *Abies*	Dühősség.
Rabula	Csélcsapo prokátor.
racemus	Szőlő gerizd, Szőlő fürt,
radius	Nap-fény, Szem-fény.

Radix	Gyóker.
rado	Meg-vakarom, nyirem.
ramus	Ág.
rana	Béka.
rancor	Senyvetség, rothatság, poshat-
rapa	Répa. (ság.
rapax	Ragadozo.
rapina	Ragadomány.
rapio	El-kapom.
rarus	Ritka.
raſtrum	Gereblye.
ratio	Ok, Okoſság, Szám-tartás, Szám.
ratiocinor	Okoskodom.
ratis	Szál-hajo.
raucus	Rekedező.
ravis	Rekedés.
rebellis	Part-ütő.
recedo	Hatra térek.
recens	Uj, moſtani.
recenſeo	Elő ſzámlálom.
receptaculum	Bé-fogado hely, enyéſztő hely
recino	Viſzſza éneklem, ottan-ottan. (éneklek.
recipio	Viſzſza véſzem, fel-fogadom.
reciprocus	Meg-fordíthato, helyre víſzon-
recito	El-mondom. (tag meg-térő.
recordor	Meg-emlekezem.
recreo	Meg-újitom.
rector	Igazgato. Skola-meſter.

Rectus	Igyenes, igaz.
recupero	Viſza véſzem, iſmét, enyimé té-
recuſo	Nem akarom. (ſzem.
redditus	Jóvedelem.
reddo	Meg-adom.
redeo	Meg-jővők.
redigo	Valamire viſza hozom.
redimiculum	Fő ékeſſęg.
redimio	Meg-ékeſſitem.
redimo	Meg-váltom.
redundo	Bővólkódóm.
redux	Házajában meg-jött.
refello	Meg-hamiſſitom.
refercio	Meg-töltöm.
refero	Meg-hozom, meg-viſzem.
refert	Haſznál.
reficio	Ujonnan meg-épitem, meg-él-
refocillo	Meg-élleſztem. (leſztem.
refragor	Ellent tartok.
refugium	Oltalom.
refuto	Meg-czáfolom.
regero	Hátra verem.
regia	Kiraly udvára.
regina	Kiralyné aſzſzony.
regio	Tartomány.
regno	Orſzáglok.
regnum	Orſzág.
rego	Igazgatom.
regreſſus	Viſza-térés.

Regula	Regula.
rejicio	Meg-vetem, el-halaſztom.
relaxo	Meg-tágitom, enyhitem.
religio	Iſteni ſzolgálat, Félelem.
reliquiæ	Maradék.
reliquus	Hátra marat, maradék.
remedium	Orvoſság.
remigo	Evezek.
reminiſcor	Reá emlekezem.
remiſſio	Meg bocsátás.
remus	Evező.
ren	Veſe.
renuo	Nem akaráſomat nyakſzegéſsel (jelentem.
reor	Gondolom, vélem.
repagulum	Ajto-zár.
reparo	Meg-ſzerzem, újjonnan meg-(csinálom.
repello	Hátra-ûzóm.
rependo	Viſzſza-fizetem.
repente	Hirtelen.
reperio	Meg-találom.
repeto	Viſzſza-kérem, meg-jövök.
repetundæ	Meg-kéréſe javainknak mellyet Földes Uraink tőlünk el-vettek.
repleo	Bé-töltőm.
repo	Csuſzok.
reprehendo	Meg-feddem.
reprimo	Hátra nyomom.
reprobus	Meg-vettetett, nem jámbor.
reptilis	Csúſzo, máſzo.

Repudio Meg-vetem, feleségemtől el vá-
repugno Ellene tusakodom. (lom.
reputatio Meg-gondolás, meg-hányás ve-
requiro Meg-keresem, meg-kérem. (tés.
res Dolog, Jószág, Marha.
resero Fel-nyitom.
resideo Vesztegúlök, meg-szállok.
residuus Maradék.
resigno Viszsza-adom, Pecsétit fel-szakasztom.
resina Gyanta, Macska méz, Fa-nedve.
resipisco Eszemre térek.
resisto Ellene állok.
respicio Hátra nézek, meg-tekintem.
respondeo Meg-felelek.
respublica Közönséges társaság.
respuo Meg-pökőm, meg-utálom, meg-vetem.
restauro Meg-éppitem, meg-újitom.
restis Kötél, Istráng, Gyeplő.
restituo Viszsza-adom.
resto Hátra vagyok.
retardo Meg-keslelem.
rete Halo.
reticulum Halocska, Fő-kötőrske.
retinaculum Kötőlek, Kötő szerszám.
retineo Meg-tartom, tartoztatom.
retracto Ujjonnan-elő forgatom, viszszamondogalom.

Retrò

Retrò	Hátra, vilzſza.
retrocedo	Hátra megyek.
revelo	Meg-jelentem.
reverentia	Bőcsűllet.
revertor	Meg-térek.
reus	Tőrvényre idéztetet, bűnős.
rex	Király.
rheda	Kocsi.
rhetor	Ekeſen ſzoláſra tanitó meſter.
rheuma	Natha, főből le-ſzállot nedveſség
romphæa	Pallos, kard.
rhonchus	Hortyogás.
rhythmus	Vers, ének.
rictus	Szájtátás, Vigyoritás.
rideo	Nevetek.
ridiculus	Neveteſéges.
rigeo	Hideg vagyok.
rigidus	Hideg vőtte, kemény, kegyetlen
rigo	öntőzőm.
rigor	Hidegség, keménység.
rima	Haſadék.
rimor	Igen kereſem.
ringo	Számat felen vigyoritom.
ripa	Part.
ritè	Jól, Igazán.
ritus	Szokás, mod.
rivalis	Máſſal egy ſzemélyt ſzerető.
rivus	Patak folyás.
rixa	Háboruſág.

85

Robur	Erő, tölgy-fa.
robuſtus	Erős, vaſtag.
rodo	Rágom.
rogo	Kérem.
rogus	Rakás-fa, kin a' régiek az embe-
roſa	Roſa. (reket meg-égették.
ros	Harmat.
roſmarinus	Roſmarin.
roſtra	Hajo orra formáju órálo hely
roſtrum	Madar orra. (vólt Romában.
rota	Kerék.
rotundus	Gömbelyeg, kerekdéd.
ruber	Veres.
rubigo	Roſda, Ragya.
rubor	Vereſség.
rubus	Csipke-bokor,
ructo	Bőfögők, bőffentek.
rudens	Hajo kötel.
rudimentum	Tudománynak első kezdeti.
rudis	Goromba.
rudis	Veſzlő.
rufus	Veres
ruga	Szömörgözés, Ráncz.
rugio	Orditok.
ruina	Romlás, veſzedelem.
ruminor	Kérőzöm, kérőt rágok.
rumor	Köz hir.
rumpo	Rontom, ſzakaſztom.
runco	Gyomlálom, ki-irtom.

Rupes

Rupes Kőszikla.
rursus Ismét, viszontag.
rus Mező.
rusticus Pór, Paraszt.
rutilus Tündöklő.

S.

Sabbathum Szombat.
Saburra Kövecses föveny, homok.
saccharum Nád-méz.
saccus Sák.
sacellum Kápolnácska.
sacer Szent, *Item*, átkozot.
sacerdotium Papság.
sacramentum Szent jegy.
sacrarium Szent hely.
sacrificium Aldozat.
sacrilegium [illegible]entség-tőrés.
sæpe Gyakorta.
sævitia Kegyetlenség.
saga Bújósbájos, Kanta ires kofa.
sagax Fityésző, éleſen szaglo, elmés, okos.
sagina Kövérítő fris étek.
sagitta Nyil.
sal Só.
salarium Bér, Jutalom.
salebræ Csoportos hely.

Sales	Tréfás ékes beſzédek.
ſalio	Meg-ſozom, ſzókóm.
ſaliva	Nyál.
ſalmo	Semlying.
ſaltem	Akar csak.
ſalto	Szókdécselek, ugrándozom.
ſaltus	Szókés, ugrás, berek, liget.
ſaluber	Egéſséges.
ſalum	A' tenger.
ſalvo	Meg-ſzabaditom, idvezitem.
ſalus	Egéſség, meg-maradás. Idveſség.
ſaluto	Köſzöntöm.
ſalvus	Egéſséges, épp.
ſancio	Végezem.
ſanctuarium	Szenteb hely az egyházban.
ſanctus	Szent.
ſane	Bátor, bizonyára.
ſanguis	Vér, Atyafiság.
ſanies	év, genyetség.
ſannio	Gunyolo.
ſanus	Egéſséges.
ſapidus	Jó izű.
ſapiens	Bőlcs.
ſapio	Bőlcselkedem, jó izű vagyok.
ſarcina	Gunya.
ſarcio	Varrom, meg-foldom.
ſarculum	Gereblye.
ſarmentum	Venyike.

Sartago	Serpenyő.
ſartor	Szabo.
ſatago	Szorgalmatoskodom.
ſatan	Satány, őrdőg.
ſatelles	Katona, Darabant.
ſatio	Meg-elégitem.
ſatis	Elég.
ſatius	Jobb, inkább.
ſator	Vető, plántálo, teremptő.
ſatrapa	Tiſztartó.
ſaturo	Meg-elégitem.
ſatyra	Feddőző verſek.
ſaucius	Sebes.
ſaxum	Kőſzikla.
ſcabellum	Sámoly, Láb-alat-való ſzék.
ſcabies	Rűh, Viſzketeg.
ſcævus	Szerencsés.
ſcala	Lajtorja, Lábto.
ſcalpellum	Er-vágo-vas, Iſpot.
ſcalpo	Vájogatom, vakarcsálom.
ſcamnum	Pad, Szék.
ſcandalum	Botránkozás.
ſcando	Fel-hágok.
ſcapha	Csonak.
ſcapula	Vál-lapoczka.
ſcateo	Teli vagyok.
ſcaturigo, nis	Forrás.
ſcaturio, is	Ki-folyok, bővölkődőm.
ſcelus	Nagy latorság.

Scena

Scena Leveles szin, melly alatt a' Comœdiát jáczották.

Sceptrum Királyi pálcza.

Schedula Cedulátska.

Schisma Párt-útés, el-szakadás.

Schola Oskola.

Scientia Tudomány.

Scilicet Tudni-illik, bezzeg ugy.

Scindo Metszem.

Scintilla Szikra.

Scio Tudom.

Sciscitor Tudakozom.

Scorpio Mérges Scorpio.

Scirpus Kaka.

Scopus Czél.

Sciurus Evét.

Sclopetum Puska.

Scomma Gunyolo szitok.

Scopæ Sőprű.

Scopulus Kőszál.

Scortum Kurva.

Scriba Iro-deák.

Scribo Irok.

Scrinium Szekrény.

Scriptura Irás

Scrobs Verem, árkolás.

Scrupulus Saruba eső láb sértő követske, izgato-gond, lótnak harmad része.

Scru-

Scrutor	Tudakozom, értekezem.
ſculpo	Képet faragok.
ſcurra	Czelcsapo.
ſcutella	Tálacska.
ſcutica	Oſtor.
ſcutum	Kerek-pais.
ſcyphus	pohár.
ſevum	Faggyu.
ſecedo	Félre megyek.
ſeco	El-metſzem, vágom.
ſecretum	Titok.
ſecta	Valamit követő társaság.
ſector	Követdegelem, utánna jarok.
ſeculum	Hoſzſzu úuő, száz eſztendő.
ſecum	Magával.
ſecundus	Második.
ſecundus	Jó ſzerencsés.
ſecundum	Szerint, mellet.
ſecuris	Fejſze, Szekercze.
ſecurus	Bátorságos.
ſecus	Kúlőmben, mellette.
ſed	De.
ſedeo	úlók.
ſedes	Szék, Pad, lako hely.
ſeditio	Párt-útés.
ſedo	Lé-ſzállitom, csendeſitem.
ſeduco	Félfelé viſzem, el-hitetem, meg-csalom.
ſedulus	Szorgalmatos.
ſegero	Kúlón-válaſztom.

Seges	Vetemény.
ſegmentum	Metélék, aprolék.
ſegnis	Reſt, laſſu.
ſegrego	Kűlőn valaſztom.
ſejungo	Kűlőn ſzakaſztom.
ſeligo	Kűlón ſzedem, ki-válaſztom.
ſella	Setzel ſzék.
ſemel	Egyſzer.
ſemen	Mag.
ſementis	Vetes, vetemény.
ſemis	Fél réſz, fél font.
ſemiuncia	Fél nehezék.
ſemita	Ősvény, Gyalog út.
ſemper	Mindenkor.
ſenatus	Tanács.
ſenex	Vén.
ſenſa	Elmének gondolati.
ſenſim	Laſſan-laſſán.
ſenſus	Erzékenyſęg, értelem.
ſententia	Értelem, Példa beſzéd, tőrvény ki-mondás.
ſentina	Alſo feneke a' hajónak, hova minden rútság le-hull.
ſentio	Erzem, értem.
ſentis	Tővis.
ſeorſim	Kűlőn.
ſepara	El-válaſztom.
ſepelio	El-temetem.
ſepio	Bé-ſővenyezem, kertelem.

Septem.

Septem	Hét.
September	Szent Mihál hava.
ſeptentrio	Eſzak.
ſeptimana	Egy hét.
ſepulchrum	Koporſo, ſir.
ſequax	Kóvetó, reá hajlo.
ſequeſter	Kóz biró.
ſequor	Követem.
ſera	Lakat.
ſerenus	Tiſzta, világos.
ſeries	Rend, ſzer.
ſerius	Valoságos.
ſeriùs	Kéſóbben.
ſermo	Beſzéd.
ſero, as	Bé-lakatolom, ſzegezem.
ſero, is	ültetek, vetek, hintek.
ſerpens	Kigyo.
ſerpo	Csuſzok, máſzok.
ſerro	Fűreſzlem.
ſertum	Bok[illegible]ta, Koſzoru.
ſervio	Szolgálok.
ſervitus	Szolgálat.
ſervo	Meg-tartom, óltalmazom.
ſerus	Keſedelmes.
ſeſſio	ülés.
ſeu	Vagy, avagy.
ſeverus	Kemény tekintetű, kegyetlen.
ſevum	Faggyu.
ſexagenarius	Hatvan'ſzámu, hatvaneſztendős.

Sexus

9 F

Sexus	Him és nőstény kőzőt-valo kü-
sex	Hat. (lömbség.
si	Ha, hogy ha.
sibilo	Sűvőltők, sipolok.
sic	Igy, ugy, akképpen.
sica	Rővid kard, Dakos.
sicarius	Ember őldőklő.
siccus	Száraz, aszszu.
siceira	Minden részegitő ital.
sicubi	Havalahol.
sicut	Az mint.
sido	Le-súllyedek.
sidus	Csillagzat, tőbb Csillagokból
sigillum	Pecsét. (állo égi jegy.
signaculum	Belyeg, Pecsét.
signatura	Meg-pecsételés.
significo	Meg-jelentem, jedzem.
signum	Jegy, Czégér.
sileo	Hálgatok.
silex	Kovén, Tűz-kő.
siligo	Ros.
siliqua	Vetemény magnak a' tokja.
simia	Májom.
simila	Liszt-lang, Semlye-liszt.
similis	Hasonlatos.
simplex	Eggyes, eggyűgyű.
simulacrum	Kép, Abrázat.
simul	Eggyűt, egyszer s-mind.
simulo	Tettetem.

Simul

Simultas	Alattomban valo ellenkezés.
ſindon	Vékony gyolcs.
ſine	Nélkül.
ſingularis	Kivált képpen való, jeles.
ſingulus	Ki-ki mind külön.
ſingultio	Csuklom.
ſingultus	Csuklás.
ſiniſter	Balog, bal-felől való, Szerencsétlen.
ſin	Hapenig.
ſino	Meg-engedem.
ſinuoſus	Kebelés.
ſinus	Kebel, óból.
ſiſto	Allatom.
ſitio	Szomjuhozom.
ſitula	Meritő edény.
ſitus	Helyheztetés, állás.
ſive	Akar, avagy.
ſmegma	Szappan.
ſoboles	Magzat, Fiú, Leány.
ſobrius	Jozan.
ſocer	Ipa.
ſocius	Társ, Paj-társ.
ſocordia	Henyeles, Reſtſég.
ſocrus	Napa.
ſodalis	Nyájas-társ.
ſol	Nap.
ſolatium	Vigaſztalás.
ſolea	Czipellős, Solya.
ſolennis	Pompás, minden eſztendőnként ſzokot.

Soleo	Szoktam.
Solers	Gyors, serény.
Solicitus	Szorgalmatos.
Solidus	Merő, Vastag.
Solitarius	Egyedül magának való.
Solium	Királyi-szék.
Solœciſmus	Szolásban vagy irásban való ék-
Solum	Egyedül, csak. (telenség.
Solum	Föld, Padlás, Saru talp, minden fundmentum.
Solor	Vigasztalom, vigasztaltatom.
Solummodo	Csak.
Solvo	Meg-óldom, meg-fizetek.
Solus	Egyedül, ó maga.
Somnio	Almodom.
Somnus	Alom.
Sonus	Zengés, hang.
Sons	Vétkes, Bűnös.
Sophiſta	Patvaros, maga hányo bőlcs.
Sophus	Bölcs.
Sopio	El-alutom, el-csendesitem.
Sopor	Alom, Szunnyadás.
Sorbeo	Hörpölök, Szürcsölök.
Sordidus	Rusnya, Szennyes, Fösvény.
Sorex	Patkány.
Soror	Néném, Hugom.
Sors	Sors, Szerencse.
Sortilegium	Sors vetéssel való jövendölés.
Sortior	Sorsot vetek, meg-nyerem.

Soſpes

Sospes	Ep, egésséges.
spatior	Setalok.
spargo	Ki-hintem.
sparsim	Széllyel, el-hintve.
spatium	Kóz.
species	Kép, Ábrázat, Forma.
specimen	Jegy, Proba.
speciosus	Tekintetes, szép termetű.
spectaculum	Csudálás, Játék nézés.
specto	Nézem.
spectrum	Csudálatos jelenés.
specula	ŏr-állo hely.
speculor	ŏrt-állok, Strásálok, Nézek.
speculum	Tükŏr.
specus	Barlang.
spelæum	Barlang.
spelunca	Barlang.
sperno	Meg-utálom.
spero	Reménlem.
sphæra	Golyobis, Kerekség.
spes	Reménység.
sphæristerium	Fŏrŏdŏ kerek bánya, Lapta jádzo kerek hely.
spica	Kalasz, Buza fŏ.
spiculum	Lŏvellŏ szeges dárdátska, nyilvas
spina	Tŏvis.
spira	Perecz.
spiraculum	Lehellet, lélegzŏ lyuk.
spiritus	Lélek, Lehellet, Szél.

Spiro	Lélegzetet veszek, fuvok.
Spissus	Sűrű.
Splen	Lép.
Splendidus	Fényes, tündöklő.
Splendor	Fényesség.
Spolio	Meg-foszton.
Spolium	Præda, Rabadomány.
Sponda	Agy-deszka, Nyoszolya.
Spondeo	Fogadom.
Spongia	Spondia.
Sponsa	Meny-asszony.
Sponte	Szabad-akaratból, Készen.
Sporta	Kosár.
Spuma	Tajték.
Spuo	Pökdöm.
Spurcitia	Ocsmányság.
Spurcus	Ocsmány.
Spurius	Fattyu.
Sputum	Pök, Nyál.
Squallor	Szény.
Squama	Hal-héja.
Stabilio	Allatom, erősítem.
Stabilis	Alhatatos, erős.
Stabulum	Istallo.
Stadium	Száz huszon öt lepesni föld, Pá-
Stagnum	Tó. (lya futo hely.
Stamen	Náylas fonal.
Stannum	Fejer ón.
Statera	Függesztő font.

Statim

Statim	Mindgyáráſt, majd.
ſtatio	Állás, Stráſa-állás.
ſtativa	Sánczban állo tábor.
ſtatua	Bálvány oſzlop.
ſtatuo	Állatom, rendelem.
ſtatura	Teſtnek álláſa.
ſtatus	Állapat.
ſtatutum	Végezet decretom.
ſtella	Csillag.
ſtemma	Czimer.
ſtercus	Gané.
ſterilitas	Soványlág, magtalanság.
ſterno	Le-teritem, a' földhöz ůtőm.
ſternuto	Prrůſzentek.
ſterquilinium	Gané rakás, ganés hely.
ſterto	Hortyogok.
ſtigma	Bélyeg.
ſtilla	Csőp.
ſtimulus	Őſztón.
ſtipendium	Sóld, Fizetés, Ado.
ſtipes	Tóke, tónkó.
ſtipo	Bé-dugom, környúl véſzem.
ſtips	Szedet pénz.
ſtipula	Sup.
ſtipulor	Fel-fogadom, kérem.
ſtiria	Jég-csap.
ſtirps	Fa tórſők, Nēzetségnek eredeti.
ſtiva	Eke ſzarva.
ſto	Allok.

Stola Minden-felé öltözet, Palást.
Stolidus Bolond, eszelős.
Stomachor Haragszom.
Stomachus Gyomor.
Strages Veszedelem, Vérontás.
Stragulum Pokrocz.
Stramen Szalma.
Strangulo Meg-fojtom.
Stratagema Hadi okos fortély.
Strena Uj esztendőbéli ajándék.
Strenuus Gyors, fris, vidám, fő.
Strepo Zörgök, zörgetek.
Strictiùs Szorosabban.
Strictus Szoros, ki-vont.
Stridor Csikorgás, harsogás.
Strigilis Vakaro.
Stringo Szoritom.
Strix Ejjel-járo Boszorkány.
Strophiolum Keszkenőtske.
Structura Epület.
Strues Rakás-fa.
Struo Epitek.
Studeo Igyekezem rajta, tanulok.
Studium Igyekezet, szorgalmatoság, ta-
Stultus Bolond. (nuság.
Stupa Csüpő, Pozdorja.
Stupor El álmélkodás.
Stuprum Paráznaság. (veszsző.
Stylus Szollásnak irásnak modgya, iro-

Suadeo

Svadeo	Tanácsul adom.
Svavis	Edes, kedves.
Svavium	Edes csok, gyönyörűség.
Sub	Alat, alatta.
Subditus	Alatta való, Jobbágy.
Subdo	Alája vetem.
Subdolus	Alnok, csalárd.
Subduco	Számot vetek, el-vonszom.
Subeo	Alája megyek, fel-vállalom.
Subigo	Meg-holdoltatom, meg-gyurő.
Subjicio	Alája vetem, meg-holdoltatom.
Subito	Hirtelen.
Subinde	Ottan-ottan.
Subligar	Nadrág, gatya, berhe, térdkötő.
Sublimis	Magas.
Submitto	Alája bocsátom.
Submissus	Alázatos.
Suborno	Ekesítem, titkon valahova bo-
Subrogo	Helyében helyheztetem. (csátó.
Subsessor	Lesben való
Subsidium	Segitség.
Substantia	Allat, valoság.
Substituo	Más helyében állatom.
Subter	Alatta.
Subterfugio	Alattomban el-futok, el-lopom
Subterraneus	Föld alat való. (magam.
Subtilis	Eles, vékony, elmés.
Subtus	Alatta.

10 V

Subucula	Imeg, dolmány.
ſubvenio	Segitségúl jóvók.
ſubverto	Fel-forgatom.
ſubulcus	Diſzno-páſztor.
ſuburbium	Hoſtát.
ſuccedo	Valakinek helyében állok.
ſuccenſeo	Haragſzom.
ſucceſſor	Utánna következő.
ſucceſſus	Valaminek jo vagy gonoſz vége.
ſuccidus	Leves, nedves.
ſuccinum	Gyanta.
ſuccurro	Meg-ſegitem.
ſuccus	Nedveſség.
ſudarium	Tőrlő keſzkenő.
ſudis	Pórsőlt pálcza, kormos furko.
ſudo	Veritezem.
ſudum	Tiſzta főlyhó nélkűl való égh.
ſufficio	Elég vagyok, az előbbinek helyében helyheztetem.
ſuffitus	Füſtőlgés.
ſuffoco	Meg fojtom.
ſuffragium	Akaratnak le-iráſa.
ſuffundo	Alája öntóm.
ſufflo	Belé fuvom, adom.
ſuggeſtus	Prædikálo ſzék.
ſugillo	Ütéſſel meg-kékitem, alatomban meg-rágalmazom.
ſugo	Szopok.
ſuĕ	Magaé.

Sulcus

Sulcus	Barázda, plántálnivalóverem.
ſulphur	Kénkő.
ſum	Vagyok.
ſumma	Summa.
ſummoperè	Felette igen.
ſummus	Leg-felső, leg-nagyobb.
ſumo	El-véſzem.
ſumptus	Kőltség.
ſuo	Varrok.
ſuppellex	Házi eſzkőz.
ſuper	Rajta, felette.
ſuperbus	Kevély.
ſupercilium	Szőmőldők, kevélység.
ſuperficies	Valaminek ſzine.
ſuperfluus	Kelletinél tőbb.
ſuperior	Felsőbb.
ſupernus	Főnn valo, onnan felűl válo.
ſupero	Főllyűl haladom, meg-győzőm.
ſuperſedeo	El-kezdet dolgomat el-hagyom.
ſuperſtes	Eélő.
ſuperſtitio	Hamis Iſteni tiſztelet, Babona.
ſupinus	Hanyattá fekvő, henyélő.
ſuppedito	Adok, ſzolgáltátok.
ſuppetiæ	Segitség.
ſuppeto	Titkon vagy ravaſzul kérem.
ſuppetit	Jelen vagyon, eléggé vagyon.
ſupplanto	Alája plántálok, meg-csalom.
ſuppleo	Helyében máſt ſzerzek.
ſupplex	Alázatoſon kőnyőrgő.

Supplico	Alázatoſſon kónyórgők.
ſupplicium	Búnterés.
ſuppono	Alája teſzem, meg-csalom, itélé.
ſupra	Rajta, Fölötte.
ſupremus	Leg felső, utólſo.
ſura	Lab-ikra,
ſurculus	Olto-ág, Csemete.
ſurdus	Siket.
ſurgo	Fel-kelek, növök.
ſurſum	Fel.
ſus	Diſzno.
ſuſcipio	Fel-fogadom.
ſuſcito	Fel-ſerkentem.
ſuſpicio	Gyanoság.
ſuſpendium	Fel-akaſztás.
ſuſpendo	Fel-függeſztem, fel-akaſztom.
ſuſpirium	Sohajtás, fohászkodás.
ſuſtento	Meg-támaſztom, el-táplálom.
ſuſurrus	Surtogás.
ſutor	Varga.
ſuus	Övé.
ſycophanta	Patvaros, rágalmazo.
ſylva	Erdő.
ſylveſco	Meg-erdőſsülök.
ſymbolum	Jel, rövid ékes mondás, öſzve-
ſympathia	Véle való fájdalom. (ſzedés.
ſymphonia	Eneklésben valo egyező zengés.
ſynagoga	Gyülekezet.
ſynapi	Muſtár.

Syncerus

Syncerus	Tiſzta, épp.
ſyndicus	Eggyút mentő prokátor.
ſyngraphum	Tulajdon kéz irás.
ſynodus	Sinat, Gyülekezet.
ſynonyma	Egy dolgot jegyező ſok igék.
ſyrtes	Két veſzedelmes evező hely az Afrikai Tengeren.
Syrupus	*Jó izű orvoſlo nedveſség.*

T.

Tabellarius	Level hordozo, Poſta.
Taberna	Korcsoma.
tabernaculum	Hajlek.
tabes	Vajutság, fonnyadás.
tabula	Tábla.
tabulatus	Meg deſzkáſztatot.
taceo	Halgatok.
tæda	Fáklya.
tædet	Meg-untam.
tædium	Meg-unás.
talentum	Tálentom, mint egy hatſzáz arány
talis	Ollyan, illyen. (Forintni pénz.
talpa	Vakondak.
talus	Béka, Béka-csont.
tam	Annyira, olly.
tamdiu	Ennyi ideig.
tamen	Mind-azon-által, de azért.
tametſi	Noha.

Tan-

Tandem	Vegezetre.
tango	Tapaſztalom, meg-ůtőm.
tanquam	Mintha.
tantiſper	Csak addig.
tantopere	Ugy annyira.
tantum	Csak.
tantum refert	Csak annyit haſznál.
tantus	Annyi.
tapes	Szőnyeg.
tarditas	Láſſuság.
tartareus	Poko'béli.
tartarus	Pokol.
taurus	Bika, erős ökör.
techna	Csalárdság.
tectum	Házheja.
tecum	Te veled.
tegmen	Fődél, Lepel.
tego	Fődőm.
tegula	Tégla, ház fődő cserép.
tela	Vászon.
tellus	Föld.
telum	Nyil.
temerarius	Vakmerő.
temero	Meg-fórtőztetem, meg-ſzeplőő
temetum	Bor. (ſitemn
temno	Meg-utálom.
temo	Szeker-rud, Téſla.
temperamentum	Mértéklés. (toztatás
temperantia	Mértékleteſség, magam eg-tar

Tempe

Tempero	Megmerteklem, ózve elegyitem
tempeſtas	Idő, Szélvész, fergeteg.
templum	Templom, Egyház.
tempus	Idő.
temulentus	Réſzeg.
tenax	Ragados, Fősvény.
tendo	Terjeſztem, feſzitem, törekedem
tenebræ	Setétség.
teneo	Tartom.
tener	Gyenge.
tenor	Szónak notája, rend.
tento	Meg-kiſirtem, meg-probálom.
tentorium	Sátor.
tenuis	Vékony, ſzegény.
tenus	Addig.
tepor	Melegség.
terebro	Meg-furom.
teres	Hoſzſzu gömbölyű.
tergiverſor	Tétovázok, magam vonogatom.
tergo	Meg-törlöm, Kendem.
tergum	Hat.
tergus	Bőr.
terminus	Határ, vég.
tero	Meg-töröm, váſſalom, koptatom
terra	Föld.
territorium	Város vagy Falu határa.
terror	Remülés, rettenés.
teſſera	Koczka.

Testa	Cserép.
testamentum	Tastamentom.
testis	Bizonyság.
testudo	Tekenős béka, Bót-hajtás, Lant.
teter	Szörnyű, iszonyu, kegyetlen.
tetricus	Komor.
texo	Szövök,
textus	öszve szót font.
thalamus	Vő-legény és Meny-aszszony ágyas háza.
theatrum	Játék néző hely.
theca	Polcz, Iskatulya.
thema	Tétel, elő vött dolog melyről beszélni akarunk.
theologus	Szent irashoz jól tudó.
thermæ	Terméset szerint való meleg fő-rődő.
thesaurus	Kincs.
thorax	Melly, mellyvas, fegyver derék, szorito kőntős.
thronus	Királyi-szék.
thus	Tómjén.
thimus	Méh-fű.
tiara	Perssiai királyok süvege.
tibia	Első szár-csont, tárogato sip.
tibialia	Harisnya, Salavári.
tibicen	Sipos.
tignum	Padlás gerenda, Szaru-fa.
tigris	Tigris.
timeo	Felek, rettegek.
tinea	Moly.

Tin-

Tingo	Martok, Festők.
tinnio	Csengek, pengek.
tintinnabulum	Csengéttyű.
titillo	Csiklandom.
titubo	Tantorgok, szolásban akadozok.
titulus	Fölyúlvaló irás, méltoságos ne-
toga	Fölső ruha. (vezet.
tolerantia	Túrés, Szenvedés.
tolero	El-tűröm, el-szenvedem.
tollo	Fel-emelem, fel-vészem.
tomus	Rész, metszes.
tondeo	Nyirem, beretválom.
tonitrus	Dörges, menydörges.
tono	Menydörges módgyára dörgök.
tonsor	Borbély, Nyiró.
tonus	Hang.
torcular	Sajto.
tormentum	Ken, kinzás, csigázás, álgyu.
torpor	Lankadás, tunyaság.
torqueo	Tekerőm, gyötrőm.
torques	Arány-lancz.
torrens	Patak, Eső-viz, Folyás.
torreo	Sütőm, aszalom.
torris	Tüzes úszóg, Faklya.
tortor	Kénzó, Hohér.
tortuosus	Tekergos, tekervényes.
torus	Agy.
torvus	Komor.
tot	Annyi.

Toti-

Totidem	Meg-annyi.
toties	Annyiſzor.
totus	Tellyes, egéſz.
toxicum	Etető méreg.
trabes	Gerenda.
tractatus	Forgatás, véle bánás.
tracto	Forgatom, véle bánom, tapoga-
trado	Oda adom, el-arulom. (tom.
traduco	Által veſzem, más nyelvre fordi- tom, gyalazom.
tragœdia	Szerzetes játék.
trahe	Vonſzom.
trajicio	Által vetem, által viſzem.
trames	Keresztöſvény.
tranquillitas	Csendeſſeg.
trans	Által, túl.
tranſadigo	Által útóm, által verem.
tranſcendo	Által hágok.
tranſenna	Roſtély.
tranſcribo	Maſſat véſzem, lé-irom.
tranſeo	Által megyek, el-múlom.
transfero	Által viſzem, meg-tolmácsolom
tranſgredior	Által megyek, által hágom.
tranſigo	Véghez viſzem.
tranſilio	Által ugrom.
tranſitorius	El-mulando.
tranſitus	Által menés, mellette el-menés.
tranſmitto	Által bocsátom.

Tranſ-

Transverto Altal forditom.
tremo Reszketek.
tremulus Reszketeges.
trepidus Félénk, rettegő.
tres Három.
tribulatio Nyomoruság.
tribulus Bojtorján, Sulyom, Vas-sulyom.
tribunal Törvény-tévő-szék.
tribunus Városi vagy Vitézeket igazgato Fő Ur.
tribuo Adok, tulajdonitok.
tribus Nemzetség.
tributum Ado.
tricæ Tyuk lábára akadozo Szór, Akadály.
triclinium Ebédlő palota.
triduum Három nap.
triginta Harmincz.
triga Három lovu szekér.
trinitas Háromság.
tripartitò Három részre.
triplex Hármas, három rétű.
tripudium Lejtő.
triremis Három rend evezős hajo.
tristitia Szomoruság, Bánat.
triticum Buza.
trivium Három águ út.
triumphus Győzedelem.
trochus Csiga.
trophæum Győzedelem, győzedelemnek jele.

Trucido	Kegyetlenűl meg-ölöm.
truculentus	Iszonyu, kegyetlen.
trudo	Tolyom, taszitom.
truncus	Tőke, Fa-tőke.
trutina	Mértek isti pja, mérték.
trux	Fene, kegyetlen.
tu	Te.
tuba	Trombita, kürt.
tuber	Csomo.
tubus	Cső.
tueor	Oltalmazom, nézem.
tugurium	Hajlék, kunnyo.
tum	Osztán.
tumor	Dagadás, kevélység.
tumultus	Csatépaté, zenebona, haboru.
tumulus	Domb, temetesi domb.
tunc	Akkor.
tundo	Verem, tőrőm.
tunica	Dolmány, kőntős.
turba	Sereg.
turbo, as	Haboritom, eszét veszitem.
turbo, inis	Forgo-szél.
Turca	Tőrők.
turdus	Huros madar.
turgeo	Fel-fuvalkodom.
turma	Lovag sereg.
turpis	Rút.
turris	Torony.
turtur	Gerlicze.

Tuſsis Horutás, Kóhógés.
tutor, aris Oltalmazom.
tutor, oris Tutor, Oltalmazo, Gondviſelő.
tutus Bátorságos.
tympanum Dób, Czimbalom, Doromb.
typographus Kónyv-nyomtato.
typus Kép, ábrázat, példázat, óntőtőbőtű.
tyrannus Kegyetlen fejedelem.
tyro Uj-vitéz.

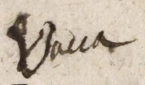
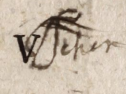

Vacca Tehén.
Vacillo Tántorgok.
Vaco Valamibẽ munkálkodom, úreſſégem vagyon.
vacuus Üres.
vado Megyek.
vadum Csekély, lábbalhato hely a' vizen.
væ Jaj.
vafer Okos, ravaſz.
vagina Hüvely.
vagio Nyivákolok mint a' bölcsőbeli gyermek.
vagus Bujdoſo, csavargo.
valde Igen.
valeo Egéſségben vagyok.
valetudinarius Beteges.
validus Erős, vaſtag.
valetudo Jó-vagy gonoſz egéſség.

Vallis	Vólgy.
vallum	Sáncz, árok.
valor	Arra, érdeme.
valvæ	Két-felé nyilo ajto, vagy ablak-(tábla.
vanus	Hijában-való.
vapor	Gőz, pára.
vapulo	Verettetem.
varietas	Kúlőmbség.
vario	Kúlőmbóztetem.
vas, dis	Kezes.
vas, sis	Edény.
vasto	Puſztitom.
vastus	Kietlen nagy puſzta.
vates	Jóvendő mondo, Peëta.
uber	Csecs, Tőlgy.
uber	Bó, Termet.
ubertas	Bőség, termetség.
ubicunque	Valahol.
ubi	Hól, holott.
ubique	Mindenűt.
ubivis	A' hól ſzinte akarod.
udo	Botos, kapcza.
udus	Nedves.
vecors	Bolond.
vectigal	Ado, dézma.
vectis	Retez, kilincs, zár.
vegeto	Meg-erőſſitem.
vehemens	Nagy indulatu.
vehiculum	Szekér, kocsi.

Veho Viſzem, ſzekeren vagy hajon hordom.
vel Vagy, avagy.
velamen Fedél, takaró.
veles Kónyú ſzerrel valo vitéz.
velitor Tuſakodom.
vellus Gyapju.
velo Bé-fedem.
velocitas Gyorſaság.
velum Fedél, vitorla.
velut A' mint.
vena Er.
venabulum Vadáſz dárda.
venalis El-ado, áruban bocsáttatot.
vendico Magamnak tulajdonitom.
vendito El-adogatom, kérkedve mutogatom.
vendo El-adom.
veneficus Kanta ires bújós bájos.
venenum Méreg, orvos ital.
veneo El-adattatom.
veneror Tiſztelem, becsúllőm.
venereus Venus dolgára, nőſzéſre való.
venia Bocsánat, meg-engedés.
venio Jővők, megyek.
venor Vadáſzok.
venter Has.
ventilo Szorok, legyezek.
ventus Szél.
venundo El-adom, áruban bocsátom.
venuſtus Szép, ékes.

Vepres	Tövisſes bokor.
ver	Tavaſz, ki-kelet.
verber	Vereség, verő ſzerſzám.
verbero	Meg-verem.
verbum	Szó, ige, beſzéd.
verecundia	Szemérmetesség.
vereor	Felek, általlom.
vergo	Hajlok.
veritas	Igaſság.
vermis	Féreg, nyű.
verna	Házunknál ſzületet ſzolga vagy
verò	Penig. (ſzolgáló.
verres	Artány, kan.
verro	Meg-ſöprőm.
verſo	Forgatom.
verſor	Forgok.
verſus	Felé.
verſus, us	Vers.
verſus, a, um	Fordittatott, meg-ſöprött.
verſutus	Alnok, ravaſz.
vertex	Hegynek s főnek teteje.
vertigo	Szédelgés, Forgo-ſzel.
verto	Forditom, csavaritom.
verruca	Szömölcsö.
veru	Nyárs.
vervex	Ötü.
verùm	De, azért.
verumtamen	De azért, de mind-azon-által.
verus	Igaz.

Veſa-

Veſanus	Eſztelen, ſzeles.
veſcor	Eſzem.
Veſica	Hojag.
veſpa	Darás.
veſper	Eſtve.
veſpertilio	Szárnyas egér, Túndenevér.
veſter	Tiétek.
veſtibulum	Tornácz, pitvar.
veſtigium	Láb-nyom, jegy.
veſtis	Ruha, öltözet.
veternus	Mély álomban ejtő betegség.
veterator	Ag, ravaſz.
veteranus	Látott hallott régi vitéz, régi.
veto	Meg-tiltom.
vetula	Vén aſzſzony.
vetus	Ag, régi.
vetuſtas	Régiség.
vexillum	Záſzlo.
vexo	Kinzom, gyötrőm.
via	út.
viaticum	Uti-költség, eledel.
viator	Uton-járo.
vibro	Rázom.
vicarius	Vice, hely-tarto.
vicinus	Szomſzéd.
vices	Változás.
viciſſitudo	Változás.
victima	Aldozat.
victoria	Győzedelem.

127

Victus Etel ital.
vicus Falu, ucza.
videlicet Tudni-illik.
video Látok.
videor Láttatom.
vidua Özvegy aſzſzony.
vieo Abroncsozom, veſzſzővel meg-
kőtőm.
vigeo Erőmben, jobb koromban va-
vigil Vigyázo, ſerény. (gyok.
vigilo Vigyázok, virraſztok.
viginti Huſz.
vigor Elevenſég, erőſség.
vilipendo Semmire bőcsűllőm.
vilis Roſz, hitván, alá-való.
villa Major.
villicus Major-gazda.
vimen Kötő-veſzſző, pánt-veſzſző.
vincio Meg-kőtőm.
vinco Meg-győzőm.
vinculum Kőtel, kőtőzés.
vindemia Szűret.
vindicta Boſzſzu-állás.
vinea Szőlő.
vinum Bor.
viola Viola ſzép virág.
violo Meg-ſzeplőſitem, rajta erőſzakot
violentia Erőſzak. (téſzek.
vipera Vipera, mérges-kigyo.

Vir	Férfiu.
virago	Férfi modra termet vaſtag aſz-
vireo	Zőld vagyok. (ſzony.
vires	Erő.
virga	Veſzſzó, iſtáp.
Virgilius	Virgilius Poëta.
virginitas	Szűzeſség.
virgo	Szűz, leányzo.
viridárium	Zőld ágas hely, leveles ſzin.
viridis	Zőld.
virtus	Joſzágos cſelekedet.
virus	Méreg, bak búz.
viſcera	Belső réſzeink.
viſcus, ſci	Lép.
viſcus, eris	Bél.
viſito	Meg-iátogatom.
vis	Erő, ſokság.
viſus	Látás.
vita	Élet.
vitis	Szőlő tő, ſzőlő veſzſző.
vitium	Vétek, hiba.
vito	El-távoztatom.
vitricus	Moſtoha atya.
vitrum	Üveg.
vitulus	Borju.
vitupero	Gyalázom.
vivo	Élek.
vivarium	Halás-tó, vad-kert.

Vivus	Elő, eleven.
vix	Alig.
ulciſcor	Boſzſzút-állok.
ulcus	Fekély, kelis, ſeb.
ullibi	Valahol.
ullus	Valaki.
ulna	Öl, ſing, réf.
ultimus	Utolſo.
ultra	Túl, attúl, felet.
ultro	Szabad akarattya ſzerint.
ululo	Orditok.
umbilicus	Kóldók, könyv boglára.
umbo	Pais, pais közepin valo boglár.
umbra	Arnyék.
una	Eggyût.
unanimis	Egy akaratu, egy ſzivû.
uncia	Egy avagy két lót.
uncus	Horog.
uncus, a, um	Horgas.
unda	Viz, hab.
unde	Honnan.
undique	Minden-felöl.
ungo	Kenem.
unguentum	Kenet.
unguis	Köröm.
ungula	Barom köröm
unio	Eggyeſség.
unio	Drága kö, gyöngy.

Univer-

Universus Mind az egesz.
unquam Valaha, egy időben.
unus Egy.
unusquisque Kiki-mind.
vocabulum Nevező ige.
vocalis Hangos szavu.
vociferor Üvöltők-kiáltok.
voco Hivom, nevezem.
vola Kéznek és lábnak vápája, tenyér.
volo, as Röpülök.
volo, vis Akarom.
volucer Gyors, madár.
volucrum Takaro szerszám.
volumen Takarék, óreg könyv.
voluntarius Szabad akaratból való.
voluntas Akarat.
volvo Forgatom, hengeritem.
voluptas Gyönyörüség.
volutabrum Fetrengő hely, hol a' disznok hevernek a' sárban.
voluto Forgatom, hömpölygetem.
vomer Szánto vas.
vomica Fakadék, dagadás.
vomo Okádom.
vorago Örvény.
voro Mohon eszem.
voveo Fogadok, kivánok.
vox Szózat, szó.

Urbanus	Városi, emberséges, tiszteſség beſzédi
urbs	Keritet város.
urceus	Föld edény.
urgeo	Erőltetem.
urina	Hugy, vizelet.
urinor	Buárkodom, viz alat uſzok.
urna	Veder.
uro	Egetem, Perſelem.
urſa	Nőſtény medve.
urtica	Csalány.
uſquam	Valaholot.
uſque	Addig.
uſquequo	Meg, míglen, meddig.
uſura	Véle élés, uſora.
uſurpo	Gyakran élek véle, haſznát vé ſzem, magamnak tulajdonitom
uſus	Véle élés,
ut	Hogy, mint.
utenſile	Elni való eſzkőz.
uter	Tőmlő, ſip.
uter, tra, trum	Mellyik a' kettő kőzzül.
uterq́;	Mind kettő.
uterus	Has, méh.
uti	A'mint.
utilis	Haſznos.
utinam	Vaj-ha, oh-ha.
utique	Bizonyára.
utor	Elek véle, haſznát veſzem.

Utpot

Utpote	Ugy-mint, tudni-illik.
utrinque	Mind-két-felől.
utrobique	Mind-két-helyen.
utrum	Avagy.
uva	Szőlő.
vulgus	Kőfség.
vulnero	Meg-sebesítem.
vulpes	Roka.
vultus	Arczulat.
vultur	Saskesélyű.
uxor	Feleség.

X

Xenodochium Vendég-fogado-ház.

Z.

Zelotypus Buzgo indulatu.
zelus Szerelemre vagy haragra való buzgo indulat.
zephyrus Nap enyészeti szél.
zizanium Konkoly.
zona Madzag, tarsoly.
zythus Szalád-ser.

SENTENTIARUM MORALIUM.

CENTURIA PRIMA.

De Virtute & Vitio in Communi.

AZ ERKŐLESŐKRŐL-VALO sententiakban.

ELSŐ SZAZAD.

A' joszágos-cselekedetről és Vétekről közönségessen.

IN nomine sanctissimæ Trinitatis
A' Szent Háromságnak nevében.

Soli DEO Creatori decus & gloria
Egyedűl a' teremptő Istennek ékesség és dicsőség.

Initii difficultas toleranda.
A' kezdetnek nehézségét el-kell-szenvedni.

Principium dimidium totius,
El-kezdeti fele az egész dolognak.

Facilè est inventis addere
Könyű a' talált dolgokhoz adni.

Deteriora pertinacius hærent.
A' hitvánabb dolgok meg-átalkodottabbol bennünk maradnak.

Fœda

Fœda igitur prorſus abolenda.

Az ocsmány dolgok annakokáért tellyeſſęgel el-tőrlendők.

Virtus laudata creſcit: & honos alit artes.

A' meg-dicsirtetet jószágos cselekedet nevekedik: és a' bőcsűlet neveli a' tudományokat.

Hoc momentum, unde pendet æternitas.

E' ſzempillantáſni idő, a' honnét függ az örökkévaloság.

Sub ſordida veſte ſæpè ſcientia.

A' ruſnya ruha alatt gyakorta tudomány vagyon.

Novitas acquirit gratiam.

Az újság ſzerez kedveſſęget.

Reminiſcere te omnino pulverem eſſe.

Reá emlekezzél hogy te tellyeſſęggel por vagy.

Socius facundus pro vehiculo.

A' nyajas pajtárs ſzeker gyanánt vagyon.

Quod ſcis ignoras: digito compeſce labellum.

A' mit tudtz nem tudod: újjoddal csendeſics-meg ajakadot.

Declina à malo, & in bono te exerce.

Térj-el a' gonoſztúl, és a' joban gyakorollyad magadat

Filii morigeri familiæ ſuſtra.

Az engedelmes fiak a' cselédnek támaſzi.

Conſcientia mille teſtes.

A' lelki iſméret ezer bizonyságok.

Quo magis licet, eò minùs lubeat.

Mennél inkáb ſzabad, annál kevesbé teſsék.

Peccata

Peccata non reſpiſcentium elemoſynis non redimuntur, ut illibati ſint.

A' meg-nem térőknek bűnők nem váltatnak-meg alamiſnákkal, hogy tiſztáks legyenek.

Labentem occultè corripe: nemo ſine crimine.

A' meg-eſettet titkon fedd-meg: Senki nincsen vétek nélkűl.

Honeſta reputatio eſt certum patrimonium.

A' tiſzteſséges meg-hányás-vetés bizonyos atyától maradt őrőkſég.

Intelligens magiſtratum poſſidebit.

Az értelmes ember tiſztet fog birni.

Intima benevolentia ſtrictiùs unit quàm affinitas,

A' belső jó akarat ſzoroſſabban foglal őſzve, mint a' rokonság.

Minis didaſcali proficit diſcolus,

A' tanitonak fenyegetéſivel őregbedik az erkőlcsős.

Ex habitu præſumitur perſona.

Őltőzetiből bőcsültetik a' ſzemély.

Flos inter vepres halet & fulget.

A' virág a' töviſſek kőzött illatozik és tündőklik.

Cunctis ſtat terminus ævi,

Mindenek idejének határa vagyon.

Pecuniæ obediunt univerſa,

A' pénznek engednek minden dolgok.

Præconia poſt funera manent.

A' dicséretek a' halál után fenn maradnak.

Commune diſcrimen diſſidentes conjungit.

A' kőz veſzedelem a' viſzſza vonokat őſzve foglallya.

Opera-

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

Operare continuò, ne te dæmon præoccupet.
Munkálkodgyál ſzűntelen, hogy tégedet az ördög el-
ne foglaliyon.
Cygnus canoro tono ſuas proſequitur exequias.
A' hattyu hangos éneklésével ékeſiti a'maga temetéſét.
Auxilia imbecillia firma conſenſus reddit.
A' gyenge ſegedelmeket erőſſekké téſzi az egygyet
A perverſis vituperari, decorum. (értés.
A' viſzſza-fordultaktol gyalázratni ékes dolog.
Studiorum radices amaræ; fructus verò ſapidi,
A' tudományoknak gyökerei keſerűek, gyűmölcsei
penig jó izűek.
Excelſus humilia reſpicit.
A' magaſságbéli az alacsonokat nézi.
Flamma fumo proxima eſt.
A' láng a' füſthóz közel vagyon.
Adoleſcentes inanibus non inſtruantur.
A' nevendékeny iffiak hijában valo dolgokra ne ta-
nittaſſanak.
In equulei quæſtionibus, & ſuſpiriis, philoſophandum eſt.
A' csigazáskor való kérdezkedéſekben és ſohajtáſok-
ban kell bölcselkedni.
Contritio cordis eſt ſecunda poſt naufragium tabula.
A' ſzivnek tőredelmeſsége második tábla a' hajo tőrés
után.
Repetita plaga vexat aliquantò amplius.
A' gyakorta való csapás valamenyivel inkáb gyötör.
Urſa cœcos lambit catulos.
A' nőſtény medve vakkólykeit nyalogattya.

Ansam te locupletandi arripe modo.
Meg-gazdagulásodnak alkalmatosságát kapjad mo-
Abrenuncia Satanæ, qui circuit ut devoret. (ſtan.
Mondgy ellene a' Sátánnak, a' ki kőrűl jár hogy meg-
Abſtergenda inflicta infamia. (egyen.
El-kell tőrleni a' reánkkent gyalázatot.
Ne gradieris per tramitem incommodum.
Ne járj az alkalmatlan kereſzt ősvenyen.
Inſpirationibus internis attendas ſedulò.
A' belső ihléſekre figyelmezzél ſzorgalmatoſſan.
Rutilans jubar in caverna coruſcat.
A' napnak vereſſen tűndőklő ſugára a' veremben
fénlik.
Rebus tibi injunctis incunctanter incumbe.
A' tenéked parancsoltatot dolgokon mulatozás nélkűl
rajta légy.
Similis lactuca labris.
Haſonlo Salátája ajakihoz.
Expedit aſpicias quod amittere poſſis.
Haſznos hogy meg-nézzed a' mit el-veſztherz.
Obbreve delictum, perpetuum ſupplicium.
A' rővid vétekért őrőkké való bűntetés.
Oblocutores, & ſuſurrones, etiam cerdonibus exoſi.
A' rágalmazók és a' ſuttogók még a' foldozo vargák-
nál-is gyűlőlségeſek.
Baſilica reverenter viſitanda.
A' tanáts-házat bőcsűlleteſen kell meg-látogatni.
Inter benignos ſodales ne ſis tetricus.
Kegyes paj-tárſaid kőzt ne légy komor.

Suppli-

Supplicanti ſuccurrere ne pigeat.
Az alázatoſſan kónyórgőnek ſegitségűl lenni ne re-
Figura ſæculi inſtabilis. (ſteld.
E' világnak ábrázattya álhatatlan.
Mores imperatoris imitari, genus quoddam obſequii eſt.
Az Imperatornak erkőlcseit kővetni néminémű ne-
me az engedelemnek.
Venuſta facies muta commendatio.
Az ékes ábrázat néma ajanlás.
Eloquentiæ ſymphonia mulcet, & favorem obtinet.
Az ékeſen ſzoláſnak egygyező zengéſe meg-enyhit és
kedvet nyér.
Frivola voluptas in inſtanti perit.
A' ſemmire kellő gyónyőrúség egy ſzem-pillantáſ-
ban el-véſz.
Præclara accuratè agenda.
A' jeles dolgokat ſzorgalmatoſſan kell cselekedni.
Liberorum procreatio angor voluntarius.
A' gyermekeknek nemzéſek akarat ſzerint való keſe-
Neglecta juventus ſylveſcit. (redés.
Az el-mulattatott iffiuság meg-vadúl.
Circumſtantia piaculum aggravat.
A' kőrnyűl-alló dolog a' vétket meg-ſulyoſittya.
Saturitas illecebrarum nutrix.
A' meg-elégedés az édeſgető gyónyőrúségeknek daj-
Vulgi genius perplexus. (kája.
A' kóſségnek terméſzeti zurzavar.
Ad calamitatem quilibet rumor ſufficit.
A' nyomoruságra akar mely hir elégséges.

Ingenuis acerba penuria.
A' nemes erkölcseknek keserű a' szegénység.
Pravus culturâ fit frugi.
Az el-vetemedet véle bánással lészen jó.
Ut langvent folio lilia pallido.
Miképpen el-lankadnak a' sárga levelű liliomok.
Sic splendor nitidis qui radiat genis.
Azonképpen a' fenyesség melly a' tündöklő orczákon
Et pennis volitans forma fugacibus. (ragyog.
Es a' gyors szárnyakon repülő ábrázat.
Cursu perceleri fata ubi venerint.
Midőn az Isteni-végezések gyors futással el-jönek.
Perpulchri spolium corporis horridum.
A' szépséges testnek iszonyu ragadományát.
Et nugas fragiles ludibrio dabunt.
Es a' romlando hivságokat csuffá tészik.
Turgida curarum tempestas obruit aulas.
Gondoknak fel-fuvalkodot szel-vesze burittya-el az
Invisa imperia nunquam retinentur diu. (Udvarokat.
A' gyülölséges birodalmak soha nem tartatnak sokáig.
Hora permutat ima summis.
Egy óra el-változtattya a' leg-alsókat a' leg-felsőkkel.
Non est è terris mollis ad astra via.
Nincsen e' földről könyü út a' csillagokra.
Nobilitas nequitiæ velamen.
A' nemesség latorságnak fedele.
Flagitium quod astu celatur ætas indicat.
A' gonoságot, melly ravalsággal rejtegettetik, az üdő
ki-jelenti.

Asinus

Asinus ad liram, anser inter olores.
Szamár tudna a'kobozhoz, lúd a' hattyuk kőzőt.
Considera quàm abominabile sit blasphemare.
Gondold-meg melly utálatos dolog legyen károm-
Seditiosi Reipublicæ ruina. (kodni.
A' párt-ütők a' kőzönséges társaságnak veszedelmi.
Accusator, qui consortem defert, sese intueatur.
A' vádolo, ki az ő véle egy szerencséjű társat bé-vádol-
lya, ő magát tekintse-meg.
Suspicio necessitudinis venenum.
A' gyanuság barátságnak mérge.
Qui tangit picem inquinabitur ab ea.
A' ki meg-illeti a' szurkot meg-mocskoltatik attul.
Defunctum non infectaberis maledictis.
A' meg-hóltat ne illesd szidalommal.
Iniquorum secundus successus non te offendat
A' hamissaknak szerencsés elő-menetelek ne-botrán-
koztasson meg-tégedet.
Magistrum deludere insipientis est.
Mesterét meg-tréfálni esztelenhez illik.
Nitimur in vetitum cupimusque negata.
Igyekezünk a' tilalmas dolgokra, és kivánnyuk az tő-
lünk meg-tagadtatot dolgokat.
Acedia vitiis fomitem suppeditat.
A' tunyaság a' vétkeknek taplot szolgáltat.
Desidi semper feriæ.
A' resteknek mindenkor innep vagyon.
Vecordes verbis non subiguntur.
A' kába emberek szóra meg-nem hajolnak.

Insidiatur, qui admodum blanditur.
Oálkodik a' ki igen hizelkedik.
Assentatio magnatum pernicies.
A' hizelkedés a' nagy rendeknek veszedelme.
Sophista tergiversari solet.
A' patvaros bólcs tétovázni szokot.
Luxum suadent lascivi, non sophi.
A' bujaságot javallyák a' fajtalanok nem a' bólcsek.
Stulti doctrinam spernunt, & manticam à tergo occulunt.
A' bolondok a' tudományt meg-utállyák, és a' kettős táskát hátok megé-rejtik.

CENTURIA SECUNDA.

De Prudentia & Imprudentia.

MASODIK SZAZAD.

Az Okosságról és Oktalanságról.

Ambula cum prudentibus, & calcaribus non indigebis.
Járj az okossokkal, és sarkantyu nélkül nem szúkölködöl.
Sapienti sua sors placet.
A' bólcs embernek a' maga sorsa tetszik.
Expende robur, prius quam quidquam aggrediaris.
Meg-hánd vesd erődet, minek előtte valami dologhoz fognál.
Fronte capillata post est occasio calva.
Az alkalmatosság elől hajas, hátúl kopasz.

Non

Non temerè corruit, qui prospicit.
Nem vakmerőképpen esik-el a' ki továbra néz.
Sopitas dudum simultates ne suscites.
A' régen le-csendesedet gyűlőlségeket ne támazd-fel.
Sustine, abstine, mori memento.
Tűrj, szenvedgy, magad meg-tartoztasd: hogy meg-halâsz meg-emlekezzél.
Mora odio est: verùm dat vires.
A' késedelem gyűlőlséges: de erőt ád.
Inportu navigat, qui se probè novit.
A' rév párton hajokázik, a' ki magát jól ismeri.
Æs speciei, vinum animæ, speculum est.
A' réz az ábrázatnak tűkőre, a' bor az elménck.
Oculus heri impinguat equum.
A' gazda szeme hizlallya-meg a' lovat.
Beneficium accipere libertatem est vendere.
A' jó-téteményt el-venni, szabadságnak el-adása.
Præcipitis judicii comes est pœnitentia.
A' habahurja itiletnek úti-társa a' meg-bánás.
Dolenti non est adhibenda fides.
Bánatos embernek nem kell hinni.
Sponte oblatum dupliciter gratum.
A' mit szabad akaratbol adnak, két-képpen kedves.
Cavendi oportunitas non est omittenda.
Az el-távoztatásra-valo alkalmatosságot nem kell el-hadni.
Citius adest periculum, si vilipendatur.
Hamaréb jelen'vészedelem, ha semminek tartattatik.

Deliberandum eſt diu, quod ſtatuendum eſt ſemel.
Sokáig kell tanácskozni arrul a' mit egyſzer kell állatni.
Ad conſilium ne acceſſeris, antequam voceris.
A' tanácsban ne meny, minek-előtte hivattatol.
Silentii tutum præmium.
A' halgatáſnak bátorságos jutalma vagyon.
Fluxo ne fide colori.
Az el-mulando ſzinnek ne hidgy.
Siſte gradum, depone faſtum, quid veſper vehit incertum.
Aly-meg, ted-le a' kevélységet, mit hozzon az eſtve, (bizontalan.
Emere malo quàm rogare.
Venni inkab akarok mint kérni.
Interdum veteratorem fingere non juvat.
Neha a' csalárdot nem ſegiti a' hazugság.
Vitæ finem perpende: de craſtino haud ullus ſecurus.
Eletednek végét meg-gondold: a' holnapi napról ſenki nem bátorságos.
Lacrymæ fœminarum ne te fallant.
Az aſzſzony embereknek könyhullatáſok téged meg-ne csal!yon.
Deſinit oggannire conjux, ſi nihil reſpondeas.
Meg-ſzünik ellened csevegni házas-társod, ha ſemmit nem feleiſz.
Theſaurum & talentum ne abſcondas in agro.
Kincsedet és tálentomodot ne rejtsd-el a' mezőn.
Adverſus ſtimulum calcaneo ne calcitres.
Ősztön ellen ne rugj a' ſarkaddal.
Mendacem memorem eſſe oportet.
Hogy a' hazug jo elmés légyen ſzükség.

Pro

Pro dote ſolummodò ne ducas uxorem.
Csak jegy ruhájért ne házaſodgyál.
Suo indicio ſorex deprehenditur.
Maga jeléről tapaſztaltatik-meg a' patkány.
Nuptam ad ſecreta ne admittas: garriendo enim ambos perdet.
Menyecskét titkodhoz ne bocsáſs, mert csácsogásával mind kettőtöket el-veſzti.
Deſolatos deridere dementia eſt.
Az el-puſztultakat meg nevetni eſztelenség.
Cives ob politiam, non propter mœnia.
A' polgárok a' városi rendért, nẽ a' kő-falokért vadnak.
Abyſſum divini numinis, & arcana ne ſcruteris omnipotentis.
Az Iſteni akaratnak mélységét, és a' mindenhatonak titkait ne viſgáld.
Verſutus conſulendo negotiatur.
A' ravaſz tanácskozván munkálkodik.
Diſcretus eſto in diluendis neophytorum defectis.
Meg-külömbőztető légy az uj embereknek vétkeknek el-törlésében.
Exprime conceptum cum grano ſalis.
Mond-ki az elmédben levő dolgot okoſſon.
Elephantem ex promuſcide, ex ungve Leonem.
Az Elefántot orrárol, körmérűl az Oroſzlánt iſmérhed.
Utere præſentibus, & tecum habita.
Ely a' jelen való dolgokkal, és magadnál légy.
Soli lumen ne mutues.
Napnak világot ne adgy kőltsön.

Unica hirundo non facit ver.
Egy fecske nem téſzen tavaſzt.
Dulce bellum inexpertis.
Edes a' had azoknak a' kik meg-nem próbálták.
Merx ultronea putet.
Az árú, mellyel onſzolnak bűdős.
Poſteri caſus providendi.
A' jövendő eſeteket eleve meg-kell nézni.
Piſcator ictus ſapit.
A' halász ha meg-csapottatik okoſſab.
Ne ſutor ultra crepidam.
Varga ne tovább a' kaptánál.
Margaritas ante porcos ne projicias.
A' Gyöngyöket diſznok eleiben ne hánd.
Veterũ litũ jurgia non refricanda.
A' régi perlődéſnek feddődéſit nem kell meg-ujitani.
Latet anguis in herba.
Vizi kigyo lappang a' fűben.
Diluculo ſurgere ſaluberrimum eſt.
Joreggel fel-kelni igen egéſséges.
Anguſtum annulum ne geſtato.
Szoros gyűrűt ne viſely.
Quot homines, tot ſententiæ.
Menyi ember, annyi értelem.
Ignem gladio ne fodito.
Tűzet palloſſal ne ſzirkály.
Monarchia perfectiſſima gubernatio.
Az egyedűl való Fejdelemség tőkélletes igazgatás.

Auceps

Auceps fistulâ volucrem decipit.
A' madaráſz ſippal csallya meg a' madarat.
Pugil ſuum regreſſum denuo pugnando qualitercunque compenſabit.
Az ökölleł vivo bajnok az ő hátra-állását ujjonnan
Conſeſtim diſcute obſcura. (harczolván meg jobbittya.
Mindgyárt fel-viſgáld a' homályos dolgokat.
Bis pueri ſenes.
A' vének kétſzer gyermekek.
Cubiculo clauſo precandum.
Agyas háznak bé-zárláſa után kell imádkozni.
In æſtate præſertim componite nidos.
Kiváltkeppen nyárban rakjatok féſzket.
Conjectura conſtat ſignis.
A' vélekedés jegyekből áll.
Profunda luſtrare, abſq; exemplis arduum.
Mélységes dolgot ſzemlélni példák nélkül gondos do-
Pictura laicorum inſcitiæ competit. (log.
Az irot kép a' paraſztoknak tudatlanságokhoz illik.
Serpens exuit pellem in ſentibus.
A' kigyo le-vetkezi bőrit a' tóviſesben.
Miracula aſſiduitate nihil fiunt.
A' csudák ſzüntelen-valo létellel ſemminek tartatnak.
Valetudinem potionibus & pharmacis deinceps cura diligenter.
Egéſségedre italokkal és orvoſságokkal ennek-után-
na gondot-viſely ſzorgalmatoſſan.
Ne voveas, quandiu vacillas, ac tremis.
Ne tégy fogadáſt, valamig tántorgaſz, és reſzketz.

Magus

Magus, quò peritior, eò deteſtabilior.
A' bűjős bájos mentűl tudoſſab annál utálatoſſab.
Sannio ſagax ſimplicem explodit.
A' ſerény gunyoló az eggyűgyűt ki-fűvólti.
Imbelli adminiculo ne ſuſtenteris.
Erőtlen támaſzhoz ne támoſzkodgyál.
Ne obſerves anxius ſydera.
Ne tarts ſzámot ſzorgalmatoſſan a' Csillagokra.
Qui ſtatim annuunt floccipenduntur.
A' kik mindgyárt eggyeznek, ſemmire bócsűltetnek.
Mutuò muli ſcalpunt.
Az őſzvérek egy-máſt kőltsőn vakarják.
Qui oppidò expertus eſt, ſubterraneos doloſi cuniculos ſupplantabit.
A' ki ſokat látot hallot a' csalárd embernek főld alatt valo ál-lyukait meg-tréfallya.
Intra limites te contine.
Határodban tartsd magad.
Jucunda viciſſitudo rerum.
Győnyörűſeges a' dolgoknak változáſa.
Indumentum ſit elegans, non ſplendidum.
A' ruházat legyen ékes, nem fenyes.
Miſereri præſtat, quàm ulciſci.
Könyörűlni jobb, mint boſzſzut állani.
In præcipiendo perſpicuus ſit ſermo, non prolixus.
A' parancsolásban világos legyen a' ſzó, nem bővſz.
Conditione affabiles conformant ſe moroſis.
Állapattal a' nyájaſok alkalmaſztattyák magokat a' mord emberekhez.

Divitiæ

Divitiæ adulatores ad ſe pelliciunt, adverſa probant.
A' gazdagságok a' hizelkedőket magokhoz édeſgetik, az ellenkező dolgok meg-ptobáliyák.
Caſta matrona obtemperando imperat.
A' tiſzta házas-aſzſzony engedvén parancsol.
Lucrum cum jactura famæ, damnum eſt.
Hired veſztegségével való nyereség, kár.
Currus bovem trahit.
A' ſzeker vonſza az ökrőt.
Nodum in ſcirpo quæris.
Csomot a' kákán kereſzs.
Laniſtæ practici de lana caprina digladiantur.
A' viadalt tanitó meſterek a' kecske gyapju felet karDoskodnak.
Sus Minervam docet.
A' Diſzno Minervát tanittya.
Hæredis fletus ſub larva riſus eſt.
Az örökősnek ſiralma az ál-orcza alatt nevetés.
Viperam in ſinu fovet.
Vipera kigyot kebelében táplál.
Angvillam cauda capeſſis.
Ingolnát farkon akarſz fogni.
Ex arena funes & retinacula nectis.
Fövenyből kőteleket és kőtő ſzerſzámokat kőtſz.
Tunica pallio propior eſt.
A' dolmány közeleb való a' paláſtnál.
Idiota mulget hircum.
A' tudatlan paraſzt feji a' kecske bakot.
In mari aquam indagas.
Tengerben vizet kereſs.

Sponde

Sponde; noxa præſto eſt.
Légy kezes; jelen a' kár.
Laterem lavas: aërem percutis.
Téglát mosſz, éltető eget verſz.
Ex vagina eburnea plumbeum pugionem exemit.
Elefánt-tetémből csinált hivelyből ón handsárt vetki.
Turdus ſibi exitium egerit.
A' huros madár magának veſzedelmet ganajlik.

CENTURIA TERTIA.

De Temperantia & Intemperantia.

HARMADIK SZAZAD.

A' Mértékleteſségről és Mértékletlenségről.

Contra extrema, temperantia eſt ſeveritas.
A' leg-végső veſzedelmes dolgok ellen, a' mértékleteſség keménység.
Natura paucis contenta.
A' terméſzet kevéſſel meg-elégedik.
Præcipuum condimentum fames.
Kiváltképpen-való jó iz-ado ſzerſzám az éhség.
Sobrietas inprimis optimates decet.
A' jozonság főképpen a' fő rendekhez illik.
Arcum intenſio frangit; animum remiſſio.
A' kézijját a' meg-feſzités tőri-el; az elmét az el-lankadás.
Mulierem ornat taciturnitas.
Az aſzſzonyt ékeſiti a' veſzteg halgatás.

Præſ-

Præesse & non prodesse, molestum.
Elsőnek lenni valamiben, és nem haſználni nehéz dolog.
Opes conciliant invidiam.
A' gazdagság ízerez irégységet.
Rigor juris clementiâ moderandus.
A' törvénynek keménységét kegyelmeſséggel kell igazgatni.
Nimia familiaritas contemptum parit.
A' felettéb-valo társolkodás meg-utáláſt nemz.
Festina lente: nam tardus velocem assequitur.
Lassujában sieſs: Mert a' kéſedelmes a' gyorſat el éri.
Temulentus seſe, non merum increpet.
A' réſzeg ő magát nem a' bort fedgye.
Ex rebus leviſſimis oriuntur diſſensiones.
Kicsiny dolgokbol ſzármaznak a' viſzſza-vonáſok.
Æſtimationem denigrat, gulæ qui indulget.
Bőcsületit mocskollya-meg, a' ki torkának kedvez.
Fruſtra hortaris inter pocula.
Hijában inteſz a' pohárok kőzt.
Dominandi libido beſtia ferociſſima.
Az uralkodáſnak gonoſzol kivánáſa igen kegyetlen, fene beſtia.
Ardor otioſus fit furor.
A' hivolkodo ízerelem dűheſségé léſzen.
Medicus garrulus oneroſior morbo.
A' csácsogo Orvos-Doctor terheſſeb a' betegségnél.
Adulter luxuriam, non prolem expetit.
A' parázna a' bujaságot, nem a' magzatot kivánnya.

Prodi-

Prodigus provinciæ labes.
A' tékozlo a' tartománynak mocska, kára.
Ne cui ærumnam ſuam exprobraveris.
Senkinek nyomoruságát ſzemére ne veſſed.
Concordia nummis præponenda.
Az eggyeſséget a' pénznél fellyeb kell becsülni.
Literæ non erubeſcunt.
A' levél nem pirul-meg.
Sævi inter ſe non conſonant.
A' kegyetlenek egy-más közt nem eggyeznek-meg.
Eſt cur paveat, quem pleriquè formidant.
Vagyon miért féllyen, a' kitől inkáb mindenek félnek.
Tenuis cibus eſt utilis, & ad contemplationem confert.
A' vékony étek haſznos, és az elmélkedéſre haſznál.
Alauda ſuâ harmoniâ pigritiæ nos arguit.
A' Pacsirta az ő éneklésével reſteknek vádol minket.
Hydrops & Podagra genuinæ ſorores ingluviei.
A' Viz-korság, és Kőſzvény természet ſzerint való hugai a' zabállodáſnak.
Procerum pompa, ut cera calore liqueſcens.
A' fő-népeknek pompájok mint a' melegtől el-olvadó viaſz.
Iteratus partus leænæ non contingit.
Másodſzor nem ellik a' nőſtény oroſzlán.
Sera in fundo parſimonia.
Késő a' fenekén a' ſzűkön kóltés.
Quid pejus, quam abuti operâ & otio?
Mitsoda gonoſzab, mint viſzſza élni a' munkával és a hivolkodáſſal?

Antelu-

Lucernâ industriâ & elucubratione vincunt nos opifices.

Virratta elôt valo ſerénységgel meg-győznek minket a' mives emberek.

Avaritia mortalium miſerrimus.

A'fôſveny a' halando emberek kôzt leg nyomorultab.

Amant alterna camœnæ.

Az énekléſnek Iſten aſzſzonyi az egy-más után valo énekleſt ſzeretik.

Coram grandævis conticeſcere debes.

A' nagy idejûek elôt veſzteg kell halgatnod.

Cui quis ab incunabulis aſſveſcit, id optat.

A' mihez valaki bôlcsôjetôl fogva ſzokik, azt kivánnya.

Coquus etſi maximè hebes, ſui ipſius recordabitur.

A' Szakáts bár igen oſtoba légyen, ô magárul meg-emlekezik.

Tranquillitas placida diſſidium extinguit.

Az engedelmes csendeſség a' viſzſza vonáſt meg-ôltya.

Aurum ideò carum, quia rarum.

Az arany azért kedves hogy ritka.

Jejunium in tentatione & tribulatione clypeus.

A' bôjtôlés a' kiſértetben és nyomoruságban pais.

Serius fatigatus facetiis relaxetur.

A' nagy dolgokbã el-fárat tréfákkal enyhiteſsek-meg.

Sterilitas ſternit ſemitam cœlibatui.

A' magtalanság ôſvényt tsinál a' nôtelenségre.

Liberalis aperti ſunt loculi.

A' bô kezûnek nyitva vadnak tarſolyi.

Meditatio absq; distractione convertit planctum in jubilum.

Az el-vonattatás nélkûl valo elmélkedés a' ſiralmat örömre fordittya.

A detractione auditum cohibe.

A' rágalmazáſra ne halgaſs.

Lenis commotus excandeſcit paulò vehementius.

A' laſſu meg-háborodás valamenyivel inkább gerjed.

Animalia bruta chamo & fræno domantur.

Az oktalan állatok zabolával és fékkel ſzelidittetének meg.

Tempus adimit mœſtitiam.

Az idô el-véſzi a' ſzomoruságot.

Erranti medicina confeſſio.

Az el-tévelyedetnek orvoſság a' meg-gyonás.

Muſica recreat melancholicos.

A' muſika meg újjittya a' nehéz kedvûeket.

Alimenti menſura ponderanda.

Az eledelnek mértékét meg kell fontolni.

Ambitioſi, ut hædera, faſtigia inſolenter ambiunt.

A' tiſztelség kivánók, mint a' folyo boroſtján, magos helyekre kivánkoznak.

Orphanum & pupillum ne deſpicias.

A' kinek ſe apja ſe annya nintsen, az árvát ne uj táld-meg.

Libri absq; verecundiâ carpunt.

A' kônyvek ſzemérmetelseg nélkûl feddenek.

Aurora muſis apta.

A' hajnal alkalmatos a' tanuláſra.

Man

Mane è cubili ceu dama, exilias.
Reggel az ágyas házbol mint az őz, ki-ugordgyál.
Implora altissimum, ut mundanos amputet nexus.
Hid segitségűl a' magosságbélit hogy a' világi kötelèket el-messe.
Una flare & sorbere impossibile.
Egyszer s' mind funi és hőrpőlni lehetetlen.
Convivium catena deliciarum.
A' vendégség láncza a' győnyőrűségeknek.
Puritas, post excidium carnis, æmula est virginitatis.
A' tisztaság a' testnek veszedelme után, vetekedik a' szűzességgel.
Candentes carbones crebrò scintillant.
A' tűzes hólt szenek gyakran szikráznak.
Eduliorum fœcunditas secum ducit titillationes obscœnas.
Az eledelnek bővsége magával hordozza a' fajtalan tsiklandásokat.
Factiosus odit plus quam duos.
A' pártolkodo többet gyűlől kettőnél.
Pubes, continentiæ cingulo renes & lumbos constringat.
Az iffiuság, a' maga meg-tartoztatásnak övével veséit és ágyékit őszve szoritsa.
Monachus sicut passer solitarius in tecto.
A' Barát mint az egyedűl valo veréb a' ház héján.
Oliva si à caprò lingatur, non germinabit.
Az Oláj-fa, ha a' ketske-bak meg-nyallya, nem bimbozik.

Cum longævis ne altercetis, ne succenseant.

A' hoſzſzu idejűekkel ne vitſzálkodgyál, hogy meg ne haragudgyanak.

Diverſorii rixas æquanimiter feras.

A' vendég fogadó háznak vitſzſza vonáſit tsendes elmével túrjed.

Nec in ipſa regiâ abſq; regula regnandum.

Még a' Király udvarában-is nem kell regula nélkűl orſzágolni.

Sincerus non deciſcat à veſtigiis rectoris ſui.

A' hiv tanitvány ne haſonlyon-el az ő Meſterének nyomdokitul.

Venter auribus caret.

A' haſnak nincsen fűle.

Crapulator à ſepulchro modicum diſtat.

A' réſzeges a' koporſotul nem meſzſze vagyon.

Obtrectatoris guttur, canalis infeſtus.

A' rágalmazonak torka, fenekedő tsatorna.

Græculus eſuriens in cœlum, juſſeris, ibit.

Az éhező Gőrög az égben-is, tsak parantsollyad, fel-mégyen.

Abſentem lædit cum ebrio qui litigat.

A' távul valót ſérti-meg a' ki a' réſzeggel háborog.

Iratus multa mentitur ſibi.

A' ki meg-haragſzik ſokat hazud magának.

Amor ordinem neſcit.

A' ſzerelem nem tud rendet.

Abdomen non gignit ſubtilem ſenſum.

A' veséknek kövérsége nem ſzűl éles elmét.

Pomum

Pomum è paradiſo protoplaſtum expulit.
Az alma paraditsombol az elsó embert ki-úzte.
Paſſionibus ſuis acquieſcere obeſt.
Embernek a' maga indulatinak engedni ártalmas.
Epulis & ſcyphis enervantur athletæ.
Etkekkel és pohárokkal meg-erótelenittetnek a' baj-
Fornicatio peſſima lues. (nokok.
A' bujálkodás igen gonoſz dögleleteſség.
Ex comœdia, tragœdia.
Comediából, tragédia lett.
In adverſarii diſpendio ne exultes.
Ellenségednek kárán ne tomboly órómedben.
Canis ad vomitum & vindictam.
Az eb az okádáſra és a' boſzſzu álláſra meg-tér.
Deſipit qui ſuperiori repugnat.
Bolondoskodik a' ki a' felsó ellen tuſakodik.
Superfluus imber arva plerumq; ſubvertit.
A' kelletinél több zápor az ugarokat gyakorta fel-
Obeſi minimè ſolertes. (forgattya.
A' potrohoſok nem gyorſak.
Inſulſus mimus, pervicax ſimia.
A' más ember maga viſelésének izetlen kóvetője,
verſenyes majom.
Hallucinantur qui arroganter cathedras appetunt.
Tévelyegnek kik a' prædikállo ſzékeket kérkedve
kivánnyák.
Quam innumeri hodie onagri in civitatibus commorantur!
Melly ſzántalan vad ſzamárok laknak ma a' váro-
ſokban!

Futilis effutit quodcunque illi in buccâ est.
A' fetsegô ki-fetsegi valami a' szájában vagyon.
Advocatus inter clientes in prætorio vociferatur.
A' szoszolló az ô gond-viselése alat valok kôzött a' tornáczben zajog.
Cupiditas conspirationis intestinæ fomentum est.
A' kivánság a' kôsség kôszt valo pártolásnak táplálo eszkôze.
Zelotypi zelus à furiis immittitur.
A' buzgo indulatnak haragja a' dühôs ôrdôg aszszonyoktul botsáttatik.
Copia fastidium generat.
A' bôseg meg-unást nemz.
Pudeat post nuptias stupro te prostituisse.
Szégyenlyed hogy a' menyegzô után magadat parázznaságra adtad.
Si in trutinâ & æquilibrio æquiparassem connubia, non jam bigamus forem.
Ha a' fontban és az egyenlô mertékben egybe vetettem volna a' házasságokat, nem volnék két feleségû.
Timidus appellat se cautum, parcum sordidus.
A' félénk magát okosnak nevezi, a' rusnya, szûkônkôltônek.

CENTURIA QUARTA.

De Justitia & Injustitia.

NEGYEDIK SZAZAD.

Az Igasságrol és Hamisságrol.

Discite

Discite justitiam moniti & non temnere divos.
Tanullyátok az igaſságot meg-intetvén és meg-nem utálni az Iſteneſeket.

Camelus non ingreditur per foramen acûs.
A' Teve vagy hajo-kótel nem mégyen-bé a' tó-fokon.

Majori cede: minore parce: trocho lude potius quam aleâ.
Nagyobnak engedgy: kiſſebnek kedvezz: tsigával jadzál inkább mint koczkával.

Ab alio expectes quod alteri machinaris.
Máſtul várjad a' mit máſnak kéſziteſz.

Paſtoris eſt tondere pecus non deglubere.
Páſztor tiſzti meg-nyirni a' juhokat, nem meg-nyuzni.

Incidit in foveam, quàm ſtruxit.
Belé eſet a' veremben mellyet épitet.

Dignum patella operculum.
Mélto tálához fődője.

Vultus reum prodit.
Arczulattya a' bűnöſt el-árullya.

Principum fatuitas teterrima.
A' fejedelmeknek bolondsága iſzonyu.

Patria cognatione propinquior.
Hazánk a' rokonságnál közeleb valo.

Non diſplicere ſpecimen rectitudinis eſt.
Tetſzeni jegye az igaſságnak.

Pauper ubique jacet.
A' ſzegény mindenűt hever.

Attentare quod inhibes, nefas eſt.
Azt tselekedni a' mit meg-tiltaſz, nagy latorság.

Facultates non benè comparatæ, haud sunt diuturnæ.
A' nem jol kereſet gazdagságok, kevés ideig tartanak.
Facultatem juriſdictionis tuæ ne tranſcendas.
A' te tőrvény ſzolgáltatáſra valo hatalmadnak erejét
.által ne hágjad.
Patrata maligne privatim in propatulo erunt.
A' magán meg-tselekedet dolgok, nyilván leſznek.
Clandeſtinis conjurationibus caſtra ampliſſima diſſipantur.
Alattomban valo ősze esküvéſek miat nagy tábo-
rok el-ſzélednek.
Afflictis opitulari magnificum eſt.
A' meg-nyomorodtaknak ſegitséggel lenni nagysá-
gos dolog.
Ad inermes defendendos protectore opus eſt.
A' fegyverteleneknek meg-őrzeſekre az oltalmazo
ſzükséges.
Tellus culta ſuggerit opima ſata.
A' meg-mivelt főld ſzolgáltat kővér vetéſeket.
Complementum legis pax eſt.
A' tőrvéynnek tellyeſsége békeſség.
Epiſcopus, in Eccleſiæ apice, ut carbunculus luceat.
A' Püſpők az Anyaſzentegyháznak tetején mint a'
Kárbunkulus kő ugy világoskodgyék.
Manſuetus, ſine cultro & cruciatu, martyr.
A' ſzelid ember kés és kénzás nélkül martyrom.
Contaminati poſt Baptiſmum afficiamur luctu.
A' Kereſztség után meg-ferteztetvén ſiránkozzunk.

Rhetor

Rhetor ab eo, qui sibi refragatur, vel invito veritatem extorquebit.

Az ékessen szollo, attol, a' ki ő néki ellene mond, akarattya ellen-is az igasságot ki-tekeri.

Hypocrita germanus crocodili.

A'kép mutato min dapával anyával eg' a'Krokodillal.

Exiguo caballo curta strigilatio.

A' kitsiny kaczolának rövid vakarás.

Consicius ipse sibi, de se putat omnia dici.

A' ki a' maga vétkét tudgya, azt véli hogy mindeneket ő rola mondanak.

Urbani summopere scycophantes aspernantur.

Az emberséges beszédűek felette igen utállyák a' patvaros rágalmazokat.

Patricida nefandus culeo insuendus.

A' saját attyának gonosz gyilkosát bőr sákban kell

Incestuosus haud unquam impunè se venditabit. (varrani.

A' rakonságával paraználkodo soha bűntetetlenűl magát kerkedve nem mutogattya.

Subdolæ pellicis suavium, morsus aspidis surdæ.

A' házás emberrel paráználkodo tsalárd kurvának tsokja, siket Aspis kigyonak marása.

Monile sontis, capistrum jugulans.

A' bűnósnek nyaki ékessége, kősöntyűje, torkát megmeczó lánczos-fék.

Dissimulantis indignatio, virus pestilens est.

A' ki nem tetteti, annak boszonkodása halálos méreg.

Qui escam respuit, & perperam vivit, est instar Diaboli.
A' ki az ételt meg-veti, és viszsza fordultul él, ollyan mint az ördög.
Ex stolida conniventia, despicatus.
A' balgatag látatlanná tételből meg-utálás következik.
Eruditi velut stellæ micabunt.
A' tudossak mint a' tsillagok tündökleni fognak.
Communicans olla cum cacabo confringetur.
A' fódóvel közöskódó fazék el-rontatik.
Stateram ne transilias: nec diadema carpseris.
A' serpenyűtlen lánczos fontot ne hágd által; a' Királyi koronát-is ne tépjed.
Araneo bufoni aconita propinat.
A' pók a' varas békára mérget kószón.
Atheus est talpa de die cœcutiens.
Az istentelen ember nappal vakoskodo vakandok.
Ubi disciplina claudicat, discordia jubas erigit.
A' hol a' fenyiték sántál az egyenetlenség serényt emel.
Superborum tabernacula funditus extirpabuntur.
A' kevélyeknek hajlékok fundamentumtul fogva kigyomláltatnak.
Petulans satyra mordendo medetur.
A' tsintalan feddőző vers mardosván orvosol.
Rationi paret, qui religionem sectatur.
Az okosságnak enged a' ki a' religiot követi.
Venerare quos antecellere conspicaris.
Meg-bersűllyed a' kiket felyeb valoknak látsz.

Ex

Ex alieno corio largas corrigias ſecas.
A' más ember bôriból bó ſzijakat metſzeſz.
Convitiis præpoſitum ne laceſſas.
Az elôtted járot ſzitkokkal ne ingereld.
Anteceſſorum decreta amplectenda.
Az elôttünk valoknak végzéſiket ſzeretni kell.
Detrimentum, cui obſtandum, ne permittas.
A' kárt melynek ellene kell állani, ne engedd lenni.
Qualis vir, talis oratio.
Minémû a' férfi, ollyan a' beſzéde-is.
Plurimum tribue antiquitati.
Sokat tulajdonits a' régiségnek.
Civilis agreſtes improbat, & impugnat.
Az emberſeges ember a' paraſztokat nem javallya, és oſtromollya.
Latratus moloſſi furem manifeſtat.
Az agárnak ugatáſa nyilván valová téſzi a' lopót.
Compatere multitudini advenarum.
Tûrj eggyût a' jövevényeknek ſokaságával.
Ubicunque interficere fas eſt, ibi etiam prædari.
Valahol ſzabad ôldôkleni, ugyan ott tolvajlani-is.
Conſanguinitas dirimit matrimonium.
A' vér ſzerént valo rokonság fel-bontya a' házaſságot.
Superſtitio eſt idolorum ſervitus.
A' babonaság a' bálványoknak ſzolgálattya.
Fratrem cum charitate corrige.
Atyádfiát ſzeretettel dorgáld-meg.
Artifici compedes impinguntur ſui.
A' Meſter emberre a' maga békoi ûttetnek.

Agricola

Agricola metit quod seminavit.
A' szánto-vető ember azt arattya a'mit vetet.
Sicarii aversantur tribunalia.
Az ember öldöklők gyülölik a'törvény-tévő székeket.
Agnoscenti sua enormia, ignosce atque dimitte.
A' ki a' maga bűnét meg-ismeri, meg-botsáss s' meg-engedgy.
Futura non sunt investiganda sortilegiis.
A' jövendő dolgokat nem kel nyomozni sors vetéssel.
Festivum concionatorem auscultamus libenter.
A' jeles Prædikátort örömest halgattyuk.
Ignominiæ notam inurere prohibetur.
Valakit meg-gyalázni tilalmas.
Gesticulanti sorto domum tuam præclude, ne te nutibus irretiat.
A' gestáldogalo kurvanő előtt a' te házadat bé-zárjad, hogy téged integetésivel hálójában ne-keritsen.
Mæchus in puncto descendit ad inferos.
A' parázna egy szem-pillantásban pokolra szál.
In gehennâ punientur protervi.
Gehennában bűntettetnek-meg az fajtalanok, a' kinyesek.
Parasitus petulcus procul sit à tuo consortio.
A' buja mások után nyalakodo távul légyen a' te társaságodtul.
Appropinquante brumâ, Ciconia Septentrionem deserit.
El-közelitvén a' téla' Golya északot el-hadgya.
Sequaci viseo aves vagæ illaqueantur.
Ragado léppel a' bujdosó madarak meg-köteleztetnek

Qui

Qui non exequitur præceptum, cogendus est.
A' ki a' parantsolatot végben nem viszi, kénszeriteni kell.
Consuetudo delinquendi offuscat intellectum.
A'vétkezésre valo szokás meg-homályositya az értelmet.
Putredine, quæ intrinsecus fuerit, ejecta, cicatrix obducetur.
A' rothatság, melly belől vagyon, ki-vettetvén, az sebhely bé-borittatik.
Mysteria sacra exactè subeunda.
A' szentséges titkokat helyesen kell fel-válalni.
Perfidus Apostata lepra corripitur.
A' hamis hittúl szakatt bél-poklosággal veretik-meg.
Explorator fallax sibimet pedicas fabricat.
A' tsalárd kém ő magának nűygőt kalodát tsinál.
Idonei ad sacerdotium eligendi.
Alkalmatossakat kell a' Papságra válaszstani.
Non obliquè de patrono censeas.
Gonoszul gond-viselőd felől ne itély.
Presbyteris primitiæ frugum & decimæ consecrandæ.
Az Egyhazi tanito embereknek kell a' veteményeknek elsó sengéit szentelni.
Arbiter, expers rei, querelas non examinet.
A' fogot biro nem tudván a' dolgot, a' panaszolkodásokat ne visgállya.
Abbas immodestos à cœnobio exterminet.
A'Gárgyán a' mod nelkúl valokat a'Klastrōbol ki-űzze.
Furca manticularii pulpitum.
Az erszény metélőnek akaszto-fa játék nézó helye.

Nos

Non eſt res abdita, quæ non divulgabitur.
Nintsen olly el-titkolt dolog melly ki nem hirhedik.
Tranſgreditur opulentus, plectitur inops.
A' gazdag vétkezik, a' ſzegény bűnhódik.
Ovem lupo ſtrangulandum commiſiſti.
Farkaſra biztad, hogy a' juhot meg-fojtsa.
Largitio corrumpit ſuffragia.
Az adakozás meg-veſztegeti az embereknek akaratyokat jelentő iráſokat.
Viduam extrudi turpe eſt.
Az őzvegyet ki-hánni rut dolog.
Extorta venia, violentia eſt.
Az erővel botsánat, erőſzak. (vertű.
Feſtucam in pupillâ contubernalis, trabem in tua non ad-
A' ſzálkát lako társodnak ſzem-fényében eſzedben véſzed, a' gerendát a' magadéban nem.
Qui fœtum ſuum enecat, Tygride truculentior eſt.
A' ki a' maga magzattyát meg-ôli, a' Tigriſnél kegyetlenebb.
Impudens innocuum quotidiè perſequitur.
A' ſzemtelen az ártatlant mindennap úldőzi.
Cauſidicus non meam, ſed ſuam, crumenam ſpectat.
A' Prokátor nem az én erſzényemet hanem a' magáét nézi.
Ut quid torques in collo amentis & armillæ?
Mire valo az arany láncz és az arany pereczek a' bolondnak nyakában.
Noverca conatur perimere privignum.
A' moſtoha anya igyekezik meg-ôlni az ô moſtoha fiát.

Mater-

Matertera legitimorum, nothis austera.
A' tőrvény szerént valo magzatok annyának nénnye vagy ótse, a' fattyakhoz komor.
Aliquando degenerat progenies à proavis.
Egy néha az unokák el-fajulnak az ő nagy eleiktől.
Vilem efferre, est felem purpurâ & ostro insignire.
Hitván embert fel-magasztalni, nem egyeb, hanem matskát bársonnyal és skárlát szinnel fel-ékesíteni.
Prætextam puellam deflorare, immane dedecus.
A' bársony ruházatu leányzót meg-szeplősíteni, iszonyu gyalázat.

CENTURIA QUINTA.

De Fortitudine & Imbecillitate.

EŐTŐDIK SZAZAD.

Az Erősségről és Erőtlenségről.

Fortes fortuna metuit, ignavos deprimit.
Az erősektől fél a' szerentse, a' resteket le-tapodg'a
Gaudet patientia duris.
Előtt a' békeséges tűrés a' kemény dolgok alat.
Ingens telum necessitas.
Nagy nyil a' szükség.
Injuriarum remedium est oblivio.
A' boszszuságoknak orvossága feledékenység.
Regnum sibi asciscit, qui concupiscentiam superat.
Országot foglal magához, a' ki a' maga kivánságát meg-győzi.

Insi-

Infirmus, in lecto decumbens, dum ſpirat ſperat.
A' beteg ágyban fekúven, mig lih pih, reméll.
Habet & muſca ſplenem.
Vagyon a' légynek-is lépe.
Formicæ ſua bilis ineſt.
Benne az hangyában-is epéje.
Ceſſandum potius, quam deſperandum.
Inkább meg-kell ſzünni, hogy ſem kétségben eſni.
Exulare injuſtè, non caſtigatio, ſed profugium.
Szamkivetésben járni hamiſſan, nem ſanyargatás, hanem óltalom.
Verus magnanimus, qui triumphum repudiat.
Az az igaz bátor ſzivű, a' ki a' győzedelmet meg-utállya.
Quod decreveris, conſtanter urge.
A' mit el-rendelſz álhatatoſſan rajta légy.
Gutta cavat lapidem: chalybs conſumitur uſu.
A' tsöp meg-vájja a' követ, az aczél gyakorláſſal megemésztetik.
Heu quantopore ſingultiunt prævaricatores condemnati.
Ah melly igen tsuklonak a' törvénynek meg-ſententiáztatot által-hágoi.
Palma pondere viget.
A' Pálma-fa tereh alat vagyon jobb erejében.
Condonando, trophæum adeptus es.
Meg-engedvén, győzedelmet nyertél.
Taurum tollet, qui vitulum.
Ökrót veſzt-el, a' ki borjut.
Repentina apparent graviora.
A' véletlen történt dolgok tetſzenek ſulyosbaknak.

Repel-

Rebelles motus in poteſtatem redigendi.
A' part ütö indulatokat hatalom alá kell hajtani.
Conſerva victoriam quam nactus es.
Meg-tartsad a' győzedelmet, mellyet nyertél.
In me cudetur iſta faba.
En reám készittetik az a' gyalázat.
Sine præſidio non ſe tuetur majeſtas.
Oltalmazo vitézi sereg nélkül nem őrizheti magát a'
Barbarus atrocitatem anhelat. (Felség.
A' paraszt kegyetlenséget lehel.
Deſideria dilatione augentur.
A' kivánságok halogatással nevekednek.
Ut ſimus ſolliciti interdicitur: non item muniis inſiſtere.
Hogy szorgalmatossak legyünk meg-tiltatik: nem pedig hogy tiszt ünkben el-járjunk.
Inimicum dilige, & panem illi gratuito fera, etiam ſi non flagitet.
Ellenségedet szeressed, és kenyeret ő néki ingyen vigy, ha szintén nem kivánnya-is.
Contumelias benignitatis loricâ retunde.
A' boszszuságokat kegyességnek pánczéllyával verd viszsza.
Contra malevoli ſpicula, tolerantia præbet ſcutum.
Gonosz akaronknak lövellő dárdái ellen a' türés nyujt
Jacula prævisa minùs feriunt. (paist.
Az eleve meg-látot hajto dárdák kevesbé sértnek.
Buccina ſtrenuo audaciam adjicit.
A' trombita a' serény vitéznek bátorságot ád.

Grex gruum, vel dormiens, excubias constituet.

A' darvak serege, még ha aluszik-is, őrálláſokat rendel.

Inter malleum & incudem versatur.

A' pőröly és ülő kőzt forog.

Qui perseveraverit, brabium auferet.

A' ki végig meg-marad, a' jutalmat el-véſzi.

Insignia cœpta, longanimitate perficienda.

A' jeles el-kezdet dolgokat hoſzſzu türéſſel kell el-végezni.

Saucii non est, nosocomii tædere.

Nem illik a' ſebeshez hogy az Iſpotált meg-unnya.

Capulares decrepiti paulatim delirant.

Az el-aggot vének laſſan laſſan bolyokáskodnak.

Inter manipulos & falces zizaniorum, est triticum.

A' konkolyoknak kévéi és nyalábi kőzt a' buza.

Qui cautus est, competitoris sui incremento non decrescit.

A' ki okos, az ő véle egy tiſztet kiváno társának öregbülésével nem ſzál aláb.

Judæi se circumcidunt, Christiani cilicio se vinciunt.

A' Sidok magokat kőrnyűl-metélik, a' kereſztyének magokra ſákos kőntőſt kőtnek.

Almæ & intemeratæ virginis primogenitus, in angustiis patrocinatur.

A' tiſzta és meg nem ferteztetet Szűznek elsőſzülőtte, a' nyomoruságokban vagyon óltalommal.

Perduellis exilio mulctatus quò se applicet?

A' ſzámkiveteſſel meg-bűntetteted áruló, hová fogja magát?

Cum

Cum galeâ & umbone perdius & pernox vadit.
A' Sisakkal és Paissál egész nap és egész éjjel mégyen.
Remis & velis ad navale properat.
Evedzókkel és vitorlákkal tellyes tehetségével a' hajó tarto helyhez siet.
Auspicio felici vellere potitus est Grajo.
Szerentséssen el-nyerte a' Görög Országi gyapjut.
Romphæa obtusa in congressu nequicquam exeritur.
Az életlen tompa pallos az ütközetkor tsak héjában
Valde munificum est liberare captivos. (vonattatik-ki,
Nagy adakozás meg-szabaditani a' foglyokat.
Certamen agonis postremi est transitorium.
A' leg utolso harcznak viadallya el-mulando.
Allidit parvulos ad petram.
A' kisdedeket a' kósziklához sujtya.
Pusillanimis ad heroica non aspirat.
A' félelmes ember nagy uri dolgokra nem vágyodik.
Meticulosus umbram veretur suam.
A' félelmes a' maga árnyékától-is fél.
Tremulus lepus plagas non perspicit.
A' reszketeges nyul a' vadász-hálokat nem láttya.
Prædicator tepidus suggestum non conscendat.
A' sem hév sem hideg Prædikátor ne mennyen a' prædikállo székben.
Quomodo te consolabitur, qui proprii premitur gemitibus?
Miképpen vigasztal tégedet, a' ki az ő tulajdon sohajtásitul szorongatattik?

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Szülhetnének hegyeket, s' születtetik nevetséges egér.

HYMNUS
De Passione Christi.
Ditséret a' Christus szenvedéséről.

Coenam cum discipulis Christus celebravit.
Tanitványival Christus a' vatsorát celebrállya.
Obitum Apostolis palam nunciavit:
Halálát apostolinak nyilván meg-jelenté:
Ac authorem sceleris simul demonstravit.
Es szerzó okát a' gonoszságnak egyszer s' mind ki-mu-
Et egressus protinus, hortulum intravit. (tatá.
Es leg-ottan ki-menvén a' kertetskében mene.
Atque humi procidens sese tunc prostravit.
Es a' földre le-esvén akkor le-borula.
Et transferri calicem à se postulavit.
Es el-véteni a' pohárt magától kivánà.
Satoris arbitrio illud resignavit.
A' teremtőnek akarattyára azt hagyá.
Sudor item sanguinis subitò manavit.
Es a' vérnek veritéke hirtelen folyámék.
Ad quid, inquit suaviter, amice appulisti?
Gyönyörűségesen monda, mire közelitél barátom?
Nunquid osculaberis, quem jam tradidisti?
Nemde meg-csokolodé a' kit már el-adtál?
Assistentes interim irruunt ministri.
Az ott állo szolgák azonban reá rohanának.

Nox

Nox insomnis integra illa terebatur.
Az az egész éjszaka álom nélkül fogy vala-el.
Nulla planè requies illi præstabatur.
Tellyességgel semmi nyugodalom ő néki nem adatik vala.
Colaphis & alapis innocens mactatur.
Arratlan lévén arczul és nyakon verettetik.
Et tumultus populi magnus excitatur.
Es a' népnek nagy zendűlése támad.
Stipatus militibus vinculis arctatur.
A' vitézektűl kőrnyűl-vétetvén kőtelekkel szoron-
Et crudis verberibus dirè laceratur. (gattatik.
Es kemény verő szerszámokkal kegyetlenül szaggat-
Caput regis inclyti spinis coronatur. (tatik.
A' ditséretes Királynak feje tővissel koronaztatik.
Posthæc flexis genibus ab his irritatur.
Az után térd hajtásokkal ezektűl ingereltetik.
Ecce cutis tenera pii salvatoris.
Ime gyenge bőre a' kegyes Idvezitőnek.
Ad columnam rigidis flagellatur loris.
Az oszlop mellet kemény gyeplőkkel ostoroztatik.
Derivantur rivuli undique cruoris.
Származnak minden felől a' sebből ki-folyt vérnek
Et per urbis compita mitis procedebat. (patakjai.
Es a' városnak uczáin szeliden megyen vala.
Crucisque patibulum humeris gerebat.
Es a' keresztnek fáját vállán viseli vala.
Ad fores & ostia turba confluebat.
Az ajtókra és kapukra a' sereg őszve gyűl vala.

Ejuſque confuſio ſingulis patebat.
Es az ő gyalázattya mindeneknél nyilván vala.
Ad pudoris cumulum Jeſu denudaris.
Nagyobb ſzégyenedre Ur Jeſus le-vetkeztetel.
Ad ventum & frigora pannis ſpoliaris.
a' ſzélen és hidegen ruháidtol meg-foſztatol.
Atque cum latronibus æquus deputaris.
Es a' latrokkal egyenlőnek itéltetel.
Quaſi dux facinoris in medio locaris.
Mint egy gonoſságnak fejedelme kőzépben helyhez-tetel.
Tenſis ligno brachiis, artus conclavantur.
Ki-feſzitvén karjaid, tagaid a' fához ſzegeztetnek.
Atque membra trucibus cordis alligantur.
Es teſted réſzei iſzonyu ſinorokkal oda kőtőztetnek.
Nervi, venæ, parili modo laniantur.
Inaid s' ereid haſonlo módon ſzaggattatnak.
Pedum plantæ etiam ferro penetrantur.
Lábaidnak talpait-is a' vas által hattya.
Loquens in ſe poſtea, Sitio, ajebat:
Szolván annak utánna, monda: Szomjuhozom.
Et deguſtans paululum ſumere nolebat.
Es meg koſtolván egy keveſſé, nem akará venni.
Acetum, quod illico felle commiſcebant.
Az eczetet, mellyet epével ottan meg-elegyitettek vala.
Et infuſum ſpongiæ ori porrigebant.
Es ſpongiában tőltven ſzájához nyujtyák vala.
Vocem promens ultimam, Patrem invocavit.
Utolſo ſzavát ki-botsátván Attyát hivá ſegédül.

Spiri-

Spiritumque manibus ejus commendavit.
Es lelkét annak kezében ajánlá.
Cum clamore valido tandem expiravit.
Erős kiáltással végezetre meg-hala.
Sic salutis gentium opus consummavit.
Igy végezé-el a' nemzetségek idvességének dolgát.
Deinde cujus valeat mens vel lingua fari?
Továbbá kinek elméje és nyelve beszélhetné-ki?
Quantum intus creditur Maria turbari.
Menyire hihető, hogy Mária belsőképpen meg-há-
Cum cernebat luridum latus vulnerari. (borodot,
Midőn láttya vala kékes oldalát meg-sebessitetni.
Atque Nati viscera lanceâ forari!
Es szűlöttének belső részeit láncsával lyukasztatni!

CENTURIA SEXTA.

De Actionibus humanis.

HATODIK SZAZAD.

Az emberi tselekedetekről.

E *Gregiâ indole præditus, extolli meretur encomiis.*
A' ki elménék nemes indulattyával fel-ékesitetet, meg-érdemli hogy ditséretekkel fel-magasztaltassék.
Æquævus apud priscos non adoptabatur.
Egy idejű a' régieknél nem fogadtatik vala fiuvá.
Nebulones in popinis meras tricas tractant.
A' rosz emberek a' város konyháiban merő héjában valo dolgokat forgatnak.

Legislator sanxit, nequis augustam ædem profanaret.
A' törvény szerző rendelte hogy senki a' szentséges házat meg ne fertezteſſe.
A cæde ad ædes salvus reversus est.
Az öldöklésből házához egészségben tért-meg.
Comessores in cellariis sese ingurgitant.
A' vendégeskedő társok a' pinczékben tobzodnak.
Inedia obnoxius erit, qui lupanaria frequentat.
Ehezésre melto lészen a' ki a' bordélyokat gyakorollya
Viatorem commeatu & viatico ditavit.
Az uton-járot uti eledellel és uti költséggel meg-gazdagitotta.
Nævosas delibare mammas infans abnuit, & lactare detrectat.
A' bélyeges emlőket a' tsetsemő gyermek nem akarja meg-koſtolni, és a' szopáſt meg-veti.
Qui absentius est, sit quasi lucerna in candelabro posita.
A ki bornemiſza, legyen ollyan mint a' gyertya-tartoban tetetett világ.
Alienavi me à pago, eò quod peregrè dissitus essem.
El-idegenettem a' falutol, azért mert meszsze vagyon.
Oecumenica synodus schismata in sessione primâ anathematizat.
A' közönséges gyülés a' szakadáſokat az első le-ülésben atok alá veti.
Catholicus devotus fanum, & delubra paganorum, & Synagogas Hebræorum execratur.
Az áhitatos keresztyen a' poganyoknak templomokat, és kápolnájokat, és a' Sidoknak ſinattyokat gyülöli.

In fini-

In finitimo emporio, de Adamantibus & Crystallo consultemus.

A' szomsédságban lévő sokadalmas helyben a' Gémántrol és Crystálytul tanátskozzunk.

Præsul abdicavit dignitatem, & palpo præturam affectavit.

A' fő pap meg-vetette a' méltoságot, és a' hizelkedő Ország-birosságot kiván.

Pruritus venereus procos polluit.

A' fajtalan viszketeg a' leány nézőket meg-undokitja.

Sit hilaris morio, aut abigatur illinc.

Légyen vidám a' bolond, avagy üzetesék-el onnét.

Cardinales aliquot in consistorio congrediuntur.

Egy-néhány Kárdinálok a' tanács házban gyülnek.

Vates propitius nostratibus prospera prædixit.

A' kegyelmes jövendölő a' miénknek jo szerencsés dolgokat jövendölt.

Obnixè obtestor, ut spurius efferus noxam luat.

Igen kérlek, hogy az el-vadult fattyu vétkéről meglakolljon.

Enucleatè intricatum adagium explicavit.

Világossan meg-magyarázta az akadályos példa be-

Testamentum penes me in aream est. (szédet.

A' testamentom nálam a' ládában vagyon.

Separemur à cœtu seorsim.

Vállyunk külön a' gyülekezettül.

In academiâ abstrusa opinio non pandenda.

Az Akadémiában el-rejtetet vélekedést nem kell kiterjeszteni.

Avunculus & patruus nepotum tutores.
Az anyák és atyák bátyja az unokáknak tutori.
Villicus intrò in horreum congregat messem.
A' major gazda a' csúrben gyűjti a' gabonát.
In dubiis ignari fundamentum est, si cæteri conveniunt, non discrepare.
A' kétséges dolgokban a' tudatlannak fundamentoma, ha egyebek meg-eggyeznek, ő ne külömbözzön.
Grates tibi pendo, quod te mihi subventurum declaraveris.
Kőszönöm hogy meg-jelentetted hogy engem megsegitenél.
Rythmici poëtæ varias fabulas comminiscuntur.
A' rytmus iro Poëták külömb-külömb féle dolgokat gondolnak-ki.
Opilionis interest annumerare hædos.
A' juhász dolga hogy meg-számlállya a' gödölyéket.
Dum intermittit jurisconsultus officium, non est illi emolumentum.
Midőn a' törvény-tudo meg-szúnik tisztitől, nincsen haszna.
Iners novitius professus ineptus evadit.
Az ujjonnan jót tudatlan nyilván valo bolondá lészen.
Aras & focos destituit architectus.
Az oltarokot és tűz helyeket el-hadta az ács mester.
Peregrinos hospitio suscepit Antistes.
A' jövevényeket szállasára fogadta a' Gárdgyán.
Jurejurando promissum affirmavit.
Eskuvéssel igéretit meg-erősitette.
Eremita, deserti accola, codices legit.
A' remete, pusztának lévén lakosa, könyveket olvas.

Amictu

Amictu aſpero cooperitur Anachyreta.
Kemény ruházattal fedeztetik-bé a' remete barát.
Fœnerator nuſquam ſibi intercludit aditum ad uſuram.
Az uſorás ſohol ſem rekeſzti-el maga elôt az uſorára valo menetelt.
Callidus vafrum ſtipendio ſubornat.
Az okos ravaſzt ſoldal titkon valaki után rendel.
Anus rugoſa quodlibet ſomniat.
A' ſömörgôzôt vén kofa akarmit álmodoz.
In matris gremio educatus, fiet delicatus.
Az annyának kebelében neveltetet kényes léſzen.
Diſſolutus belluæ tartareæ mancipium.
A' feſlet erkölcsû a' pokolbéli fene vadnak rabja.
In tabernâ volutantur potatores: & ſatellites curiæ muſto madent.
A' korcsomákon dôlöngöznek az ivók, és az udvari darabantok muſtval tellyeſek.
Striges maleficiis ſuis annonæ caritatem prorogare ſtudent.
A' éjjel járo boſzorkányok, gonoſz téteményekkel a' gabonának drágaságát tovább halaſztani igyekezik.
Hiſtriones exhibent ſpectacula deformia.
Az alakoſok mutatnak éktelen játékokat.
Unguentis, & comptâ cæſarie nitent heroinæ ſpecioſæ crines.
Kenetekkel ekeſitetet ûſtökkel tündökölnek a' ſzép Ur aſzſzonynak hajai.
Oſtentatores jactando ſe invicem impediunt.
A' magok mutogatók hányván vetvén egy máſt megbántyák.

Tympa-

Tympaniſtæ in viridario tripudiant.
A' doboſok a' leveles ſzinben tánczolnak.
Caupo calculis computat ſumptus.
A kufár ſzámvető pénzekkel ſzámlállya költségét.
In extorres publicam ſtipem aliquoties erogavit.
A' földökből ki-bujdoſtaknak a' ſzedett köz pénzt egy-néhányſzor ki-oſztotta.
Patruelis meus mecum accubuit ad jentandum.
Az én atyám báttyának fia én velem le-ült fölöſtökömözni.
Cum amita ejulante neptis vigilat.
Az anyám ſiro nénnyével az unoka leány vigyáz.
Sexus utriuſque adulti Euchariſtiam in Paſchate participant.
Mind az aſzſzonyok s' mind a' férfiak közzül a' megélemedettek az UR Vacsorájában Huſvét napján réſzt veſznek.
A Cœnobiarchâ beneficentiæ pignora impetravi.
A' Gárdgyántul jo tétemenynek zálagit nyertem.
Palpebras pavimentum verſus dedignanter divertis.
Szemed ſzőrit a' padimentom felé kedvetlen forditod.
Subrogatus, quem ſubſtitui, ſuccedere mihi prætendit.
Az hely tarto, kit helyében helyheztettem, én helyemben állani ſzándékozik.
Supremi primores reliquorum typi, & exemplaria ſunt.
A' felsó fő rendek a' többinek ábrázati és példái.
Quis expenſis delinitus, fanatico ſeſe manciparet.
Kicsoda a' ki költséggel meg-enyhitetven eſzelősnek adná rabul magát.

Gener

Gener meus cum ſuis conſobrinis, apud nos in Septembri & Octobri erit.

Az én vőm az ő annya nénnyének vagy hugának fiaival mi nálunk Szent Mihály havában és Mind Szent havában léſzen.

Urnam cereviſiæ dolio ſiceræ præfero.

Edgy veder ſert egy hordo réſzegitő italnál nagyobra becsűllők.

Præcoci ingenio pollens, alios acriter & acutè circumvenit.

A' meg-ért elmével biro máſokat erőſſen és elméſſen meg-kerűl.

Centuriones per plateas rhedis & plauſtris ovant.

A' ſzázadoſok az uczákon kocsikon és ſzekereken őrvendeznek.

Tyrones ordinariè hæſitant, quoad ritè imbuantur.

Az uj tanulók rend ſzerént akadoznak, miglen jol meg nem tanittatnak.

Quando oſcitanter ſtertebam, quidam clanculum à me clepſit zonam.

Midőn áſitva hortyogáſſal aluttam, egy némi-mémű ember alattomban el-lopta a' tarſolyt.

Reſiduum prandii vernis præſentatur edendum.

Az ebédi maradék a' ſzolgáknak adatik eleikben, hogy meg-egyék.

Quæſtor ex fodinis congruentem quæſtum refert.

A' kincs tarto a' bányákbul illendő nyereséget hoz.

Exlex ſubterfugiens, mentotenus in amnis alveo extat.

A' törvény kivűl elő el-ſzaladván a' folyo viznek árkában álláig vagyon.

Cogna-

Cognatus ad ſocrum in ſcutella ſaccharum tulit.
Az atyafi a' napához egy tálacskában nád-mézet vitt.
Perjurus ob opprobria ſibi illata paralyſim oppetit.
A' hiti ſzegett a' rajta eſet gyalázatokért gutta ütésben eſet.
Olitor ſementem rigat aſpergendo laticem.
A' kertéſz a' veteményt öntözi reá hintvén edénybéli nedveſséget.
A ſarre lolium paſtinator eruncat.
A' buzából a' konkolyt a' ſzánto ember ki-gyomlálla.
Pædagogus in gymnaſium cum ferula comitatur ſuos.
A' gyermek tanito az oskolában veſzſzóvel kiſiri az övéit.
Abrogabuntur inducia circiter Pentecoſten.
Fel-bomol a' frigy Pünkóſt tájban.
Contradictori abſolutè concedere non eſt conſentaneum.
Az ellen mondonak egy általlyában engedni nem illendő.
Leno lapidè defraudat meretricem in fornice ſtantem.
A' bordély tarto jeleſſen meg-csallya a' boltban álló kurvát.
Augures, pronunciantes ambigua, quod aſſerunt non inficientur.
A' madár ſzobol jövendölők kétséges dolgokat mondván, a' mit állatnak nem tagadgyák.
Præſtigiator divinat falſa; joculator cachinnis delectatur.
A' ſzem-fényveſztő jövendöl hamiſſat, a' csufolkodo kaczagáſokban gyönyörködik.
Vetula verrucoſa nuper faſcinavit molitoris jumentum.
A' ſúmólcsös vén aſzſzony e' minap meg-igizte a' molnát barmár.

Denario

Denario diurno conductus ſalarium exigit.
A' ki egy napra valo denárban meg-fogadtatot, kéri az ő bérit.
Sindone involutus, ſepultus eſt in cœmeterio.
Vékony gyolcsban bé-takartatván el-temettetet a'
Saga inchoat carminibus incantare. (ez interimben.
A' kanta-ires kofa bűbájjal kezd varáſlani.
Fœdus cum extraneis paciſci renuit.
A' kivűl valokkal frigyet kőtni nem akar.
Famulus operitur œconomum in foro.
A' ſzolga várja a' háznak gond-viſelőjét a' piaczon.
Cœpe & micas vult: dapes recuſat opiparas.
Hagymát és morſalékokat kiván, a' fris étkeket nem
Obſtinatus mandatis non obſequitur. (akarja.
A' meg-általkodot a' parancsolatoknak nem enged.
Miror cur ſe à murmuratoribus nullatenus ſegreget.
Csudálom hogy magát a' zugolodoktul ſemmiképpen kűlőn nem válaſztya.
Recede quæſo à pſeudoprophetâ proditore.
Távozzál-el kérlek az árulo hamis Prophétától.
In apologiâ meæ tribus, utinam prærogativas noſtras allegaſſes.
Az én nemzetſégemnek maga mentő levelében vajha a' mi méltoságinkat elő hoztad volna.
Ab offa & farciminibus meridiatus ſum.
Leveſt és kolbáſzt ettem ebéden.
Dynaſtæ in comitiis exaltari moliuntur.
Az Urak hogy az orſzág gyűlésében fel-magaſztaltaſſanak, abban munkálkodnak.

Lixa

Lixa in culina patinas tergit.

A' moſo a' konyhán tálakat tőről.

Regina, cum aulicis plumigeris, olet paſtillos.

A' Királyné a' tollas udvariakkal, kenyér formára csinált édes orvoſság ſzagu.

Pro laureâ quis ſe parumper non ſubderet jugo?

Boroſtyán koſzoruért ki nem adná magát egy keveſſé az iga alá.

Piſtor, poſtquam modium farinæ in molâ moluit, illud fermentatum ſubegit.

A' ſűtő minek-utánna egy véka liſztet a' malomban meg-őrlőt, azt meg-kováſzoſitván meg-dagaſztotta.

Merenda alumni à meridie reficiuntur.

A' más táplálása alatt valók ebéd után oſonnával ujjitatnak-meg.

Valetudinarius non manducet olera, nec legumina.

A' beteges ne egyék paréjt, ſem héjas földi veteményt.

Geographus diſertè problemata diſtinxit.

A' föld le-iroja magyarán meg-kőlömbőztette az elővetet kérdéſeket.

Ex authenticâ gloſſâ hoc liquido aſſeveratur.

A' kőzönségeſſen bé-vőtt magyarázatbul ez nyilván

Pullatus ad monumentum aviæ plorat. (állattatik.

A' gyáſzban öltőzőt az ő nagy Annyának koporſó kővénél ſir.

Piratæ Oceanum infeſtantes, fretum veluti clave ſerant.

A' tengeri tolvajok az Oceanum tengert háborgatván, a' tengert mint egy kolcsval bé-zarják.

CEN-

CENTURIA SEPTIMA.

De Turbulentis & Tranquillis.

HETEDIK SZAZAD.

A' háboru és csendeſz dolgokrol.

Hoſtis immenſo impetu confinibus ingruit.
Az ellenség nagy erőſzakkal rohant a' ſzomſzéd határokra.

Veſani, qui ſibi conſciſcunt necem.
Bolondok a' kik magoknak halált ſzereznek.

Carnifex in carcere ſuffocavit veneficum.
Az Hoher a' tőmleczben meg-fojtotta a' bőjős bájoſt.

Homicida ſecuri cervicem ſubjecit.
A' gyilkos nyakat a' fejſze alá vetette.

Efficax edictum controverſias placat.
Az hathato porancsolat a' viſzſza vonáſokat le-csendeſiti.

Equitat in arundine longâ.
Hoſzſzu nádon nyargal.

Qui merebant in prælio, profligati pollicentur obſides.
A' kik ſoldon valának az harczon, el-űzettetvén, igirnek kezeſeket.

In fucatos, pro roſtris, uti cenſor invehit.
A' kendőzőtteket a' tőrvény tévő ſzékben, mintegy itélő ſzidalmazza.

Equitatum per Ducatus ditionem diſpertivit.
A' lovag ſereget a' Herczegségnek tartományán el-oſztotta.

Nefrendes in gurguſtiis & volutabris grunniunt.

A' ízopáſtol el-válaſztatot sűldők a' hajlékokban és a' sárban nyikognak róhőgnek.

Vicarius hoſtias viginti litavit.

A' hely arto husz áldozatokat áldozott.

Dum navarchum accirem, puppis ad ſcopulos & ſaxa vergebat.

Mikor a' hajo sereg Kapitányát hozzám hinam, a' hajo fara a' kőszálak és kőszíklák felé tart vala.

Lamia, æſtropercita, jugulum ſibi reſte compreſſit.

A' boszorkány, dühőségtől indittatván magát istránggal meg-fojtotta.

Ægrotans calculo velut aciculæ aciem in umbilico ſentit.

A' kiben kő vagyon mint egy tőtskének hegyit érzi kőldőkében.

Humana in gyro fluctuant.

Az emberi dolgok kerekségben haboznak.

Internecione imminente, ne immunem te judices.

A' meg-ólettetés jelen lévén ártatlannak magadat ne itéllyed.

Nanus cum pumilione duello luctatur.

A' lyúki emberke, a' tórpe emberkével kettők kőzőt valo harczal tulakodnak.

Imberbis meus maritus, pugno mihi malas perfregit.

Az én szakáltalan férjem őklével orczámat le-rontotta

Appage furcifer: quid titulos & ſtemmata non tua uſurpas?

Meny dolgodra akaszto-fára valo, miért élsz a' nem te tituluſiddal és czimeriddel?

Chili-

Chiliarcha municipalem legionem ſtratagemateperculit.
Az ezeredes a' polgári válaſztot hadi ſereget hadi okos fortéllyal ijeſztette-el.
Gradarius avet meare gradatim.
A' poroſzka léptetve ſzereti járni.
Clava dorſum retrocedentis cæcidit.
Buzogánnyal a' vitézza térőnek hátát meg-ûté.
Vadem in ergaſtulo clam confectum comperi.
A' kezeſt a' rabotás házban meg-ölettetvén találtam.
Concerpſit epiſtolam, ſignatura jam obſignatam.
El-ſzaggatta a' levelet, melly immár pecséttel megerőſſittetett vala.
Sobole in utero exiſtente, geſtit ſponſa prægnans.
Magzattya méhében lévén a' terhes meny-aſzſzony órúl.
Tonitru, fragore ſuo, prænuncium eſt noviſſimorum.
A' menydörgés az ő csattogásával elől-járo kővete az utolſo dolgoknak.
Super cervical cubans, ſupinus ducit rhoncos.
A' vánkoſon fekúvő, hanyattáſt hortyog.
Præfectus præcedit pediſſequos in tranſitu.
A' Præfectus előttők megyen az inaſoknak az által menetelben.
Faceſſat hinc foras dicax nepos.
Mennyen-ki dolgára innét a' csácsogo tékozlo.
Tributum & vectigal niſi ſolvas decollaberis.
Az adót és zálagot ha meg nem fizeted fejedet veſzik.
Sclopetarius globum in ſcopum dirigit.
A' puskás golyobisát a' czélhoz igazgattya.

Natantes lymphas pectore trudunt.
Az úszók a' vizeket mellyekkel tollyák.
In vestibulo atrii janitor excubat.
A' pitvarnak tornáczában az ajton-állo vigyáz.
Fessus ex itinere sub ficu refocillatur.
Az uton meg-fáradott a' fűge-fa alatt meg-éled.
Fixis anchoris rudentes stridentes, dum nautæ carbasa contrahunt.
Vas macskákat vetvén a' hajo kötelek csikorognak midőn a' hajosok a' vitorlákat le-vonszák.
Obice aliquo occurrendum est socordiæ.
Valami akadállyal eleit kell venni a' restségnek.
Subditus, qui se non submittit, in pistrinum dedetur.
A' más alá vettetett, a' ki magát alá nem bocsáttya, a' fogházban vettetteſſek.
Senator incedit toga talari.
A' tanácsbeli ember bokáig érő rujában jár.
An qui in barathro sunt ratiocinantur?
A' kik a' feneketlen mélységben vadnak vallyon okoskodnaké?
Qui vicos incendio depopulatur, majestatis arcessitur.
A' ki a' falukat égéſſel puſztittya árulonak vádoltatik.
Oppidum redundat armatis: & agmen sub vexillo militat.
A' város bővölködik fegyvereſekkel, és a' ſereg a' Záſzló alatt vitézkedik.
Vorago cymbam curvam exhausit.
Az őrvény a' görbe csolnokot el-nyelte.
Accipiter prædam avidè captat.
Az ölű a' prédát mohon kapja.

Arcem

Arcem munitam aggere cingi, non tantum refert.
A' meg-erősſitetett várat föld tölteſſel körül venni nem annyit haſznál.
Fluvius ex fonte perenni, ut ex origine ſcaturit.
A' folyo-viz a' ſokáig tarto kút főből, ugy mint eredetiből ki-buzog.
Calcantur in torculari racemi.
Nyomattatnak a' ſajtoban a' ſzőlő gerezdek.
Lacertoſus eques haſtam vibrat.
A' vaſtag karu vitéz kopiáját lobogtattya.
Non abſiſtam, donec immobilem illam abietem aſciis amoliar.
Nem állok-el rola, miglen azt a' meg-mozdithatatlan jegenye fát bárdal ki nem vágom.
Importunè interrogatus, rubore ſuffunditur.
A' ki alkalmatlanul kérdettetik meg-pirul.
Flumina rigeſcunt hiberno gelu.
A' folyo-vizek meg-kemenyednek a' téli dértül.
Quiſquiliæ exilis ſunt valoris.
A' ſzemet keveſet ér.
Tinea & rubigo, quæ deorſum hic ſunt demoliuntur.
A' moly és roſda, a' mellyek itt alat vadnak el-rontyák.
Ad ea autem quæ ſunt ſurſum, nec dum tyrannis pertingit.
Azokhoz pedig mellyek oda-fel vadnak még a' kegyetlen uralkodás-is nem érkezik.
Aruſpices ad ſuſpendium adiguntur.
A' barom belnek meg-nézéséből jövendölők fel-akaſztatnak.

Inter ipsos Ethnicos Evangelium suas frondes spargit.

Meg a' Pogányok között-is az Evangelium zöld ágait hintegeti.

Judicis argutum acumen, ubi non est culpa, non nocebit.

A' bironak okos elmeleti a' hol nincsen vétek nem fog ártani.

Gentilium est, de crepundiis cernere.

Pogányokhoz illik a' gyermek játékokrul veszekedni.

Spurcus rheuma per incuriam eructavit.

Az ocsmány a' fából le-szállot nedvességet gondviselетlensége miat ki böffenté.

Passu concito milliaria tria, sive leucam, tabellarius transegit. (el.

Gyors lépéssel a'levél vivő három mélyföldeket ment-

Cuniculus rubum in dumeto repetens, anhelitum recipit.

A' házi nyulatska a' tövissesben a' csipke bokor alá a viszsza térvén, pihenést vészen.

Compilatores, unanimiter, pridiè devastarunt promontoria.

Az eggyüve lopók egy akarattal az előt valo nap, elpusztitották a' szőlő hegyeket.

Sed veteranus Tribunus postridiè eos retardavit.

De a' régi látot hallot biro, hadnagy, másod nap őket meg-késedelmeztette.

Nam peditum subsidio subter rupes stationes stabilivit.

Mert a' gyalogoknak segitségekkel a' kőzziklák alá hadi seregeket állatot.

Et quo

Et quocunque tendebat, ſicubi erant ſpeluncæ, delitescebat.
Es valamelyre tőrekedik vala, ha valahol barlangok valának mindenűt lappang vala.

Tum illi, præ ſtupore valoris ejus, pernices introrſum in ſpelæa ſe conjecerunt.
Akkor amazok, az ő erején valo csudálkozás miat gyorſak lévén bé-vetek magokat a' barlangokban.

Væ ſcandalizanti, ſingularibus enim tormentis torrebitur.
Jaj a' botrankoztatonak, mert kiváltképpen-valo kinzáſokkal győtrettetik.

Quandoquidem tintinnabulum timuit tentorium adibo.
Mivel hogy a' csengettyű meg-csendűlt a' ſátorhoz mégyek.

Aſſecla ſurripuit induſium, ſudarium, fœmoralia, & pileum ſui hoſpitis.
A' kővető az ő gazdájának ingét, keſzkenőjét, lábra-valoját és ſűvegét el-lopta.

Concentus fidium & plectri, hoſpitem ad ſaltandum incitat.
A' huroknak és czimbalom verőnek vagy hegedű vononak eggyező zengéſe a' vendégeket tánczoláſra izgattya.

Carina in gurgite jactata, vix nauclerus nauſeam coercet.
Midőn a' hajo az őrvényen hányattatik a' hajos meſter a' csőmőrt alig tilthattya-el.

Sua Celſitudo in natalibus ſuis ſolemnes ceremonias inſtituit.
Eő felsége az ő ſzűletéſe napján eſztendőnként valo Ceremoniákat rendelt.

Procax rivalis trans vadum accelerat.

A' fajtalan máſſal egy ſzemélt ſzerető az által gázolhato helyen tul ſiet.

Parochus diſponit parochiam ſecundum ritum diœceſeos.

Az Egyházi ſzolga a' plebanuſságot a' tartománynak ſzokáſa ſzerént rendeli.

Reprobi deſtinantur lebetibus ebullientibus Averni.

A' meg-vettettek el-rendeltettek a' Pokolnak buzgo vas fazékira.

Infideles ſolo æquant ſacella, & aſyla templorum.

A' hitetlenek a' földel egyenlővé téſzik a' kápolnákat, és a' Segeſtyéket.

Meus libertus, manumiſſus, in expeditione navali auctoratur.

Az én ſzabadságban helyheztetett ſzolgám, el-botsátatván a' hajoi hadi kéſzületben meg-kötelezteték.

Sagnitiem & torporem frugalis relinquere propoſuit.

A' reſtséget és az el-lankadáſt el-hadni a' mértékletes el-ſzánta magában.

Quia bolum è faucibus eripui, ſalivam expuit fremens.

Mivel hogy a' konczot torkából ki-ragadtam, nyálát ki-pökte agyarkodván.

Uſquequò perget inſanieneis ſcurræ rabies?

Vallyon s' meddig hat-el e' bolondoskodo rágalmazonak dühőſsége?

Craſſus interpolator ad cineres veterno tabeſcit.

A' temerdek uj ruha ujito a' mély alomi betegségtől hamuvá emészteték.

Contu-

Contumacia præſidis cladem concitavit.

A' helytartonak vakmerősége viadalt inditot.

Dum æquora procellis agitantur, depeculatores invadunt inſulam ſcaphis.

Midőn a' tengerek ſzél-véſztől mozgattatnak a' tárháznak meg-lopoi reá útnek a' ſzigetre tsolnakokkal.

Turris fulmine dejecta improvidos oppreſſit.

A' menykőtől meg-űttetet torony a' vigyázatlanokat meg-nyomta.

Pulex, culex, & urtica pungunt.

A' balha, a' ſzunyog, és a' csalán csipnek.

Biduo hiſtoriis regionum conquirendis ſine interſtitio intentus eſt.

Két nap a' tartomány hiſtoriainak őſzve kereséſiben ſzűntelen foglalatos.

Phreneſis officit cerebro.

A' bolond hagymáz árt az agy-velőnek.

Torvus rabula calumnias in ſatrapam conglomerat.

A' komor cséltsapo prokátor patvarokat gyűjt a' tiſztartora.

Monſtroſo giganti, pro galero caſſis eſt.

A' tsudás Oriáſnak galleri ſüveg helyet Siſakja vagyő.

Claſſicus exercitus eminus dimicat: cohortes cominus congrediuntur.

A' hajoi ſereg távolrol harczol: a' ſeregek közelről útközoknek őſzve.

In area lanio juvencos interimit.

A' ſzérőn a' méſzáros tulkokat ól.

Ranæ coaxant in palude inter cannas.
A' békák ſzollanak a' toban a' nádak között.
Lævum pollicem fortuitò luxavit.
A' bal hüvelykét történet ſzerént kimenyitette.
Abjecta illa turma, in circo, à tortore trucidari me ſinit.
Amaz el-vetettet lovag ſereg, a' kerengőben a' hohérnak meg-enged engem ölni.
Noctturni graſſatores pernoctantes, præſtolantur ſuos.
Az éjeli tolvajok meg-hálván, várják az óveiket.
Inſequitur triremes cum navibus grandioribus.
Követi a' három rend evedzős hajokat az óregebb hajokkal.
Torris uſtus ſtrepit in torrente.
A' meg-égett tüzes üſzög ſuhog az eſső viz patakban.
Obſtructo puteo, propugnaculum oppugnat.
Minekutánna meg-rekeſztette a' kutat, a' báſtyát oſtromollya.
Apparitor enſem trajecit ad capulum uſque per coſtas prædonis.
A' város ſzolgája a' kardot mind markolattyáig által ütötte a' tolvajnak oldal csontyain.
Anteſignanus cum apparatu contrariam adoritur catervam.
A' záſzlo őrző vitéz, nagy kéſzülettel reá ütőt az ellenkező ſeregre.
Incolumis rediit ex crudeli conflictu.
Egéſségben tért-meg a' kegyetlen ütközetről.

CEN-

CENTURIA OCTAVA.

De Animatis & inanimatis.

NYOLCZADIK SZAZAD.

A' lelkes és lélek nélkül valo dolgokrol.

Salmoni pulmo & pinnæ deſunt.
A' ſemlingnek tüdeje és kemény héja nincsen.
Undis ſeſe immergens cornix humiditatis præſagium eſt.
A' vizekben meritvén magát a' varju nedvelségnek jegye.
Ferino lacte nutritus eſt.
Vad téjjel nevelretett.
Roſtro hiante ſibilat milvus.
Fel-tátott ſzájjal sűvölt a' héja.
Magnes ad ſe ſtipulam allicit.
A' Magnes-kő a' pozdorjat magához vonnya.
Deliquium & eclipſis lunæ fiunt per interpoſitionem.
A' holdnak fogyatkozási közben-tetel által léſznek.
Puſilli piſces, non cete, ex piſcina in pontum migrant.
Az apro halak, nem a' nagy czet-halak mennek a' halastobol a' tengerben.
Cometæ & oſtenta portentoſa, metamorphoſes portendunt.
Az üſtökös csillagok és a jövendőt mutato ritka csudák, más formára valo változásokat jegyeznek.
Rapax vultur turtures in alvo ſuo humat.
A' ragadozo Saskeselyű a' Gerliczeket á' hasában. temeti.

Ludio

Ludio ſexagenarius pridem rudi donatus eſt.
A' hatvan eſztendős alakos e' minap ſzabadsággal ajándékoztatott-meg.
Præſtantiam vindemiæ ex vinea conjicies.
A' ſzűretnek jeles voltát a' ſzőlőből el-vélhed.
Limax in limo luculento quieſcit.
A' ſárban telelő csiga az iſzapos sárban nyugſzik.
A calendis Aprilis auras nebuloſas condenſat Auſter.
Szent György havának elsó napjától fogva, a' kődős ſzellőket meg-ſűrőíti a' déli ſzél.
Vervecibus in viridi eſt victus.
Az űrűknek a' zőldellő vad kertben vagyon eledelek.
In oris Iberiæ balænarum compages ſunt.
Iberiának tartományiban Czet-halaknak ſoksága vagyon.
Per feneſtræ rimas illuminatur conclave.
Az ablaknak haſadekin világoſittatik-meg a' rejtek kamara.
Rogus ad favillas cremat holocauſtum.
A' teſt egetéſre őſzve rakatott rakás fa mind hamuig el-égeti az egéſzſzen meg-égetendő áldozatot.
Pagina bullatis characteribus obliteratur.
A' levél ſzál tellyes bőtűkkel bé-tőrőltetik.
Ex prunis clibani thermæ fervorem percipiunt.
A' kemenczebeli eleven ſzenektűl a' természet ſzerént valo meleg főrődők forranak.
Cortex recens nucis actutum diſſolvitur.
A' Dionak új héja azontul el-romol.
Ut plurimum ſiniſtra dextrâ debilior, at ſcævis robuſtior.
Gyakrabban a' bal kéz a' jobb kéznél erőtlemb, de a' balogoknak erőſſebb.

Sciuri

Sciuri arborum culmina agillimè ſine ſcala ſcandunt.
Az Evetkék a' fáknak teteit lajtorja nélkül könnyen hagják.
Æruginoſa carie caſtanearum vertices marceſcunt.
A' Roſdás ízú étel miat a' Geſztenye-faknak tetei elszáradnak.
Pecora minarunt in paſcua bubulci.
A' Barmokat a' legelletö mezökre hajtották az ökör-pásztorok.
Deſtructa cauſa deficit effectus.
El-romolván a' ſzerzö ok, meg-ſzünik a' lőt dolog.
Prophetia anceps eventu oſtenditur.
A' kétséges jövendölés a' dolognak ki-menetèlivel jelentetik-meg.
Corvus raucus ante pluviam crocitat.
A' bé-reket Hollo az eső előt kákog.
Ex nivibus fertiliores campi.
A' havaktúl termöbbek a' mezők.
Favus candidus diſtillat flavum mel.
A' fejér lépes-méz csepeget sárga mézet.
Hinnulus ſugit ubera pronus.
A' vadaknak kölyke le-hajolván szopja az emlőket.
Axiomata non egent explanatione.
A' tellyes mondáſok nem szükölködnek magyarázás nélkül.
Annus ſegetes producit, non prædium.
Az Esztendö hozza a' vetemenyeket nem a' major.
Occaſus dominii attigit limen.
Az uralkodáſnak romlása el-érte a' küszöböt.

Colum-

Columbarum fimus vegetat caules.
A' Galamb-ganéj meg-kövéríti a' fűszárakat.
Ex caligine ſpiſſa clareſcit crepuſculum matutinum.
A' ſűrű homálybol világoskodik, a' nap keletkor-való homályos világoſság.
Sigillum ſyngraphi vigorem ſignificat.
A' pecsét a' kéz-iráſnak erejét jegyzi.
Agnus immaculatus immolatur.
A' makula-nélkűl való bárány meg-áldoztatik.
Ut equiſones à præſepibus, ſic apes ab alvearibus arcent fucos.
Mint a' lovász meſterek a' jászoloktúl, ugy a' méhek az meh-kosároktúl el-tiltyák a' heréket.
Spumantis apri armum venabuli cuſpide tranſádigit.
A' tajtekozo vad kannak szúgyet a' vadász dárdának hegyivel által-űtötte.
Denſi nemorum ſaltus, vomere pacantur.
A' sűrű berkek szánto-vaſſal szeleditetnek-meg.
Triplici foſſa circumdatur villa.
Hármas árokkal vétetik kőrűl a' major.
Cochlea ſerpit extra repagula.
A' csiga az ajto záron kivűl csusz-masz.
Cupedia ac bellaria in abaco collocantur.
A' csemegék és az édes étkek a' pohár székben helyheztetnek.
Vitis palmitibus & uvis abundat.
A' szőlő veszszőkkel és szőlőkkel bővelkedik.
Æſtu febres accenduntur.
A' hevségtől gyuladnak fel a' hideg-leléſek.

Synapi

Synapi provocat appetitum; item quodvis immaturum acidum.

A' muſtár ételi kivánságot ſzerez; és akarmi éretlen ſavanyu.

In vallibus amœnis paſcuntur cervi cicures.

A' kies völgyekben legelnek az ſzelid ſzarvaſok.

Ex fuſa humorum ubertate ægritudo.

A' nedvelségnek bőségéből a' betegſég.

Fauſtus thalamus multiplicat ſolatium.

A' ſzerentsés ágyasház meg ſokaſittya a' vigaſztaláſt.

Carpiones ineſcati, non haleces, hamum deglutiunt.

Az etetővel meg-csalatot potykák s' nem a' heringek nyelik-el a' horgot.

Sopor lethi imago.

Az álom a' halálnak képe.

Phantaſmatum parentes, phantaſia & ſomnus.

Az éjjeli látáſoknak ſzűléi az embernek elméjében forgo kép és álom.

Prunus & ceraſus flacceſcunt pruinâ.

A' ſzilva-fa és cseresnye-fa meg-kezdettek lankadni a' zuzmaráztol.

Calami ex ceſpitibus eradicantur.

A' buza ſzárak a' rögékből gyökereſtül ki-ſzaggattatnak.

Cucumeres tortuoſi, ut reptilia repunt.

A' tekergős ugorkák mint a' csuſzo-máſzo állatok czuſnak máſznak.

In circuitu clivi prominent cryptæ.

A' meredeknek kerületiben ki-tetſzenek a' föld alatt válo lyukak.

Falco-

Falcones abruptè alis concrepuerunt.
A' Solymok hirtelen ſzárnyakkal csattogtak.
Reliquæ ſtuparum, quæ reſtabant, in camino evaporantur.
A' csepü maradéki mellyek hátra valának a' kemenczében gőzölőgnek
Intonûêre poli, & ciet fulgura æther.
Meg-dördültek az egek, és villámáſokat indit a' meny.
Latrinæ in latebris laternâ monſtrantur.
A' pervaták a' rejtek helyeken lámpáſnál mutattatnak-meg.
Ratis reducit malum, & prora fatiſcens reſtauratur.
A' ſzál hajo viſzſza hozta az árbocz-fát, és a' meg-háſadot hajo orra ujonnan meg-épittetik.
Tam ſoleæ quam pſittæ reti includuntur.
Mind a' ſolea s' mind a' pſitta nevü tengeri halatskák a' háloban rekeſztetnek.
Palea gracilis vertigine levatur.
A' vekony polyva a' forgo ſzéltől fel-emeltetik.
Funeſtum omen ad lamenta inclinat.
A' halálos jövendölés ſiralomra hanyatlik.
Ariſta jam gravida zephyro concutitur.
A' buza-fő melly immár tellyes, meg-terheſedet, a' nap enyéſzeti ſzeltől meg-razattatik.
A debitis abſolvi levamen.
Az adoságbol ki-menekedni könnyebség.
Elixa digeruntur expeditiùs.
A' főzelék könnyebben meg-emészt ődik.
Frumento adoreo ſatiatur plebs.
Ros gabonával elégittetik-meg a' kőſség.

Roſa

Rosa & rosmarinus odore fragrant.
A' Rosa és rosmarin szaggal illatoznak.
Occiditur aries saginatus alienigenis.
Meg-ölettetik a' hizlalt kos az idegen nemzeteknek.
Phlegma choleram expugnat.
A' keh-turha az emberben valo sárt meg-gyózi.
Aromata palato proportionata generaliter arrident.
Az ember szája izint ószve timporáltatot fú-szerszámok közönségessen tetszenek.
Cythera non edit sonum absurdum.
A' Cythera nem illetlenül zeng.
Mendici pera neutiquam impletur.
A' koldusnak táskája semmi-képpen bé-nem telik.
Ne abhorreas à bubone quasi prognostico alicujus infortunii.
Ne irtozzál a' bagolytol mint valami szerentsétlenségnek elől járo jelétől.
Vastissimo vallo muros utrobique sepsit.
Nagy sancz árokkal a' kőfalokat mind két helyen bé-kertelte.
Vomica plena pure vermibus scatet.
A' genyetséggel tellyes fakadék férgekkel rakva.
Halitus purulentus vitrum diaphanum offundit.
A' genyetséges lehellet a' tiszta üveget bé-tölti.
Superna est beatorum Angelorum sedes.
Fenn vagyon a' bóldog Angyaloknak lako helyek.
A primordio mensis Maji prata virent.
Pünkősd havának kezdeti után a' rétek zöldellenek.
Hyeme arbustorum ornamenta decidunt.
Télben a' sűrű fás helyeknek ékességi le-hullanak.

Album disgregat visum.
A' fejérség el-oszlattya a' látást.
Pelagus alluit littora passim.
A' tenger a' partokat mossa széllyel.
Mustelæ caseum & crustas infra mensam rodunt.
A' menyetkék sajtot és kenyér hajat rágnak az asztal alatt.
Substantia, basis est quantitatis.
A' súbstantia fundamentoma a' quantitásnak.
Boreales partes glacie canescunt.
Az északi tartományok jég miat fejérednek.
Pretium ulnæ byssi novem asses.
Egy sing Bibornak árra kilencz garas.
Ab Aquilone antè Notus, quam vulpes venari gallinas supersedeat.
Eszak felől hamaréb fu a' déli szél, mint a' roka megszúnik tyukokat vadászni.
Ex penu prodeunt fercula lauta.
Az állo eledelből lésznek a' fris étkek.
Toxicum luridum medullas exsiccat.
A' kék étető méreg a' velőket ki-száraszttya.
Teda revelantur opaci anfractus.
Faklyánál nyilatkoztatnak-ki a' setét kereszttutak.
Noctua ululat per tegulas in tenebris.
A' bagoly huhogat a' ház fedő cserepeken a' setétben
Anates in lacu urinantur: armenta in collium cacuminibus coalescunt.
A' réczék a' tóban úsznak: a' csordák a' halmok tetein ólzve elegyednek.

Domi-

Dominica eſt exordium hebdomadæ.
Az Ur napja kezdeti a' hétnek.
Firmamentum orbem & elementa tegit.
Az égi erőſség e' világnak kerekségét és az éltető állatokat bé-fedezi.
In vicinia noſtra graſſatur contagio.
A' mi ſzomſzédságunkban puſztit a' ragado betegség.
Quin ſcopis triclinium verris? quare cochlearia proteris?
Seprűvel az ebédlő palotát miért nem ſepred-meg? miért tapodod-el a' kalánokat?
Fœnum bubalorum & vaccarum pabulum eſt.
A' ſzéna a' teheneknek és bialoknak abrakjok.
Pectine pediculi ex pilis eruuntur.
Fűsűvel a' tetvek a' hajſzálak közzűl ki-vájattatnak.
Circa centrum terribilis algor.
A' földnek kellő közepi körűl iſzonyu hidegség.

CENTURIA NONA.

De Artificialibus.

KILENCZEDIK SZAZAD.

A' meſterségekhez tartozo dolgokrol.

Clepſydera & horologium vigilibus tranſeuntium minutorum indices ſunt.
A' folyo-ora és az ora mutato a' vigyázoknak az elmult ora perczentéſeknek jelentői.

Ne impendas ſupellectilia in ludicris incaſſum.
Házi eſzközidet ne költsed játékokra héjában.
Fundus ligonibus & ſarculis mitigatur.
A' mezei joſzág kapákkal és ôſztôkôkkel ſzeliditte-tik-meg.
Uter liquore vacuus quaſi cadaver exangue.
A' nedveſségtôl üres tömlô mint egy vér-nélkûl valo dôg.
Affluentiam ærarii & cenſus abligurivit helluo.
A' kincses háznak és eſztendôi jövedelemnek bôségét el-tékozlotta a' tobzodo.
Subuculam meam & lodices ad lotricem in ſuburbia feras.
Az én ingemet és laſnakimat a' moſo-aſszonyhoz a' hoſtádba vigyed.
Levir artocreas tripartito diviſit, mihi, glori, & populari meo.
A' férjem vagy feleségem báttya a' huſos béleſt három réſzre oſztotta, énnékem, ángyomnak, és földimnek.
Meſſor hordeo granarium referſit.
Az arato árpával a' gabonás házat meg-tôltötte.
Sunt qui alabaſtritem & alabaſtrum idem eſſe ſupponunt.
Vadnak ollyak kik az alabáſtriteſt és alabáſtromot mind egynek môndgyák lenni.
Compertum eſt mihi burſas alchymicorum macerrimas eſſe.
Nyilván van nálam hogy az érczet arannyá változtató mêſtereknek ôſztôvér az ô erſzények.

Decem

Decem ab hinc luſtris me à forenſibus ablegavi.
Ez elôt ôtven eſztendôvel magamat a' tôrvenyi dolgoktul el-fogtam.

Non concipio amphibologum ænigma iſtius dilemmatis.
Nem vehetem eſzemben imez mind két-felôl rekeſztô erôſségnek ketséges értelmû meséjét.

Axis ex robore & temo in orbita rumpuntur.
Az tölgy-fából csinált tengely és ſzekér-rud a' kerék vágásban el-romlanak.

Promus craterem pateramq; zithi penitus ebibit.
A' ſáfár egy cseſze és egy kupa ſzalad ſert tellyeſséggel meg-ivot.

Parentheſis fit ex binis utrinq; commatibus.
A' Parentheſis mind két-felôl lévô virgulákból léſzen.

Perſpicax Logicus probabiles propoſitiones interpretabitur in commodum ſuum.
Az éles elmejû Logicus az javalhato propoſitiokat a' maga haſznára magyarázza.

Nondum octo jugera oliveto aravi meo.
Még ſem ſzántottam nyolcz hóld fôldet az én Olayfás hegyemen.

Dialogum conterranei mei de vocalibus & diphthongis ruminavi.
Az én Fôldimnek vocaliſokról és Diphthonguſokról irot beſzélgetéſet meg-viſgáltam.

Geometra pertica menſus eſt intervallum Metropoleos & Coloniæ.
A' Fôld-mérô meg-mérte poznával a' fô városnak és a' jobbágy helynek kôzit.

Astrologi tantum speculantur planetas.
Az ég forgasából jövendölők csak a' budjoso csillágokat vigyázzák.

Seram excussit ex poste, & uncum parieti inseruit.
A' Lakatot le-ütötte az ajto ragasztotól, és az horgot a' falban ragasztotta.

Scabellum ex quercu affabrè dolabra dolatum lævigavit.
Az cser-fa szamolyt mesterségessen gyaluval meg-gyalulván meg simitotta.

Diploidi ligulæ, caligis subligaria subserviunt.
A' béllet kóntósnek szolgálnak a' szalak-szijak, a' nadragoknak a' térd kötők gatyák.

In canistro mantilia, cum utensilibus conglobantur.
A' kosarban a' keszkenók az élni való ezközökkel összve hajtogattatnak.

Carpentum rotâ cassum carpentarius reparavit.
A' kerek-nélkül haszontalan hintot a' szeker-gyárto meg-csinálta.

Cosmographus eximius orientem & occidentem peragravit.
A' Világnak jeles lé-irója nap-keletet és nap-nyugatot be-járta.

Placentas in diversis discis architriclinus dispensat.
A' Béleseket külömb-külömb tángyérokon a' Naszagy osztogattya.

In tua optione sit, utrum pernâ hâc an petasone fruare.
Te valaszthatodban légyen hogy ha ez sodorral avagy az oldal pecsenével élszé.

Institor

Inſtitor pacti chirographum ex ſchedulis papyraceis in protocollo transſcripſit.

A' kalmár az alkuváſrol valo kéz iráſt a' papiros czédulákrul a' protocollumban vagy váras könyvében le-irta.

Juramento ſe apud legatum purgans excuſatur.

Eskűvéſſel magát a' követ előt meg-tiſztitván, megmentetik. (*ignotæ ſunt.*

Qualitates prodigiorum ipſis quandoque Aſtronomis

A' csudáknak minémő voltokat egy néha még az ég forgását tudók-is nem iſmérik.

Chirurgus phlebotomia pituitam demit.

A' ſeb gyogyito borbely ér-vágáſſal a' nyálat, turhát ki-véſzi.

Ampullâ ſedatâ, feces ſenſim ſidunt.

Meg-csendeſedvén az olajos korſo, a' ſeprő laſſan laſſan meg-ſzál.

Socer thoracem, quem mercatus eſt in ciſta occluſit.

Az Ipam a' fegyver derekat, mellyet vett a' ládátskában zárta.

Colonus in authumnum coacervat cœnum.

A' Jobbágy óſzre rakja gyűjti a' sárt. (*ferunt.*

Baliſtarii, fundibularii & bipenniferi poſitione in acie dif-

A' ſzámſzerigeſek, a' parittyáſok és a' dárdáſok hellyel a' hadi ſeregben kűlömböznek.

Si ad amuſſim & perpendiculum inſumas tua, folia luſoria & teſſeras evitabis.

Ha a' ſinor mértékre, és egyeneſség méröón ſinorra költöd a' mid vagyon, a' kártyát s' koczkát, el-távoztatod.

Cincinnati ſertis nativas ſtringunt comas.

A' fodoritot hajuak koſzorukkal ſzorittyák őſzve termeſzet ízerént valo etsellet hajokat.

Diruit ædificat, variat quadrata rotundis.

Ront, épit, kűlőmbőzteti a' négy ſzegűeket gőmbőlyegekkel.

Quoties ocreas concinnatas ad ſuras aptat, toties titubat.

Valamenyiſzer a' hozzá ſzabatot ſzekernyéket ſzáraihoz illeti mind annyiſzor tántorog.

Tonſor novaculá cum manubrio oſſeo barbam radit.

A' borbély a' csont nyelű borotvával a' ſzakált nyiri.

In feſtis coriarii tergora non macerant.

Az innepeken a' ſzigyártók bőröket nem áſztatnak.

Amphora non urceus, bacchanalibus quadrat.

Kétfűlű korſo, s' nem csupor illik a' fársánghoz.

Oratoris oratio, limatè recitata, nequaquam refellenda.

Az ékeſſen beſzéllőnek ékeſſen el-mondatot orátiőját ſemmi képpen nem kell meg-hamiſſitani.

Adeſdum, pinſa nobis lagana: alioquin privabo te ſtrophiolo, & chirotheca.

Jőſzte ide ſűſs minékűnk turos béleſt, egyébképpen meg-foſztalak tégedet keſzkenőtskédtől, keſztyűidtől.

Plus energiæ in epigrammate quam in epitaphio eſt.

Tőbb hathatoság vagyon a' rővid fogas versben, mint a' koporſoi versben.

Oracula, parabolas, & proverbia paraphraſtes extricarit.

A' jővendőlő ſzózatokat, és példa beſzédeket, a' tőbb ſzóval magyarázo tolmáts meg-fejtette.

In an.

In angulo ſacrarii cerei, faces fulvæ, & candelæ ſebaceæ ſervantur.

A' ſegreſtyének ſzegeletiben viaſz gyertyák, sárga fáklyák, és faggyu gyertyák tartattatnak.

Pyxis intra ſcrinium in adyto eſt.

A' kenet tarto ſzelencze a' ſzekrényben a' ſegreſtyében vagyon.

Immediatè poſt Januarium cuprum, pro drachmis quingentis diſtraham vel cambiam.

Mindgyárt Boldog aſzſzony hava után a' rezet ót ſzáz garasért el-adom vagy el-cserélem.

Acetarium & omphacium ſtomacho funguntur vice cotis.

Az eczetes és egreſes lév a' gyomornak fénkő helyet vadnak.

Manicis fibulâ copulatis ſimilam à furfure cribro cernit ancilla.

A' ruha ujjat kapotstsal ószve foglalván a' liſzt lángot ſzitával válaſztya-el a' ſzolgálo.

Num avellanas & juglandes in capſam junctim compegiſti?

A' mogyorokat és az Olaſz-diokat a' ſzekrényben ószve kótöttedé?

Lance indifferenti indigenis libum librat.

Egyenlő mértékkel a' földében lakóknak méri a' czipot.

Inter pilam & reticulum reciprocus tenor.

A' lapta és a' fókötötske között viſzſza feleló ſzer vagyon.

Heri in lavacro conopæa & cortinas ablui.

Tegnap a' feredőben a' ſzunyog hálokat és a' karpitokat meg-moſtam.

Teſtam, hydriam, cadum, & phialam phalerno replevi.

A' cserepet, a' vedret, a' kádat, és a' virágos pohárt Campaniai borral meg-tőltőttem.

Virgo illa impenſis ſuis Xenodochium illic condidit.

Az a' ferfi modra termet aſzſzony maga költségével iſpotált épitet ott.

Et ibidem, ex inteſtato, hoc ſabbatho, è vivis diſceſſit.

Es ugyan ott teſtamentum tétel nélkül az élők kőzzül el-ment.

Lineam in margine pergameni pumice lituravit.

A' lineát a' hártyának ſzélin tajték kővel le-törlőtte.

Quamvis linum hoc ſit vetuſtum, veruntamen eſt venale.

Noha ez a' len régi mind az által el-adhato.

Heus Iurco, tibi imputatur, quod fueris pone ripam impoſtui.

Halládé tobzodo, tenéked tulajdonittatik, hogy a' part mellet magaddal jo tehetetlen voltál.

Eſt melius antidotum pro apoſtemate, quam balſamum?

Vagyoné jobb egéſség őrző orvoſság a' dagadás ellen mint a' balſamum olaj?

Libram obſonii in macello licebor.

Egy font eledelt a' meſzárſzékben árron fogok kérni.

Emblemata genealogiæ meæ, quæ graphicè delineaſti, cum fœnore rependam.

Az én nemzetségemről valo Laiſtromnak czifrázatit, melyet ekeſſen le-rajſzoltál nyereséggel meg-fizetem.

Alludens

Alludens ad Etymologiam, Solœciſmum commiſiſti.
A' ſzonak eredetire vigyázván éktelenûl ſzoltál.
Phyſiognomus de temperamento rufi diſcurrit mirificè.
A' kûlſô teſt állásából valakinek terméſzetit meg-iſmérô meſter a' verhenyegeſnek temperamentomáról csudálatos képpen elmélkedik
Ethicæ & Arithmeticæ notitia cum methodo & normâ tradenda eſt.
Az erkôlcsekre es a' ſzám-vetéſre tanito tudománynak iſméretit rôvid uton és regulák által kell tanitani.
Statuam conſulis in ſtagnum peſſundedit.
A' polgár meſternek faragot képét a' toban tapotta.
Cuſtodes caſtelli penſionem ſtipulantur.
A' kaſtély ôrzôk fizetéſeket kérik.
Uda cretæ maſſa canthari materia.
A' fejér fôldnek nedves téſztája a' kannának materiája.
Quæ ad rurum attinent mihi vendico, tanquam ad me pertinentia.
Mellyek a' menyemre néznek, én magámnak tulajdonitom, ugy mint hozzám tartozókat.
Æqualis acceptum commercium.
Az egyenlônek társaſága kedves.
In præfatione compendii, de quatuor articulis duntaxat fit mentio.
A' Compendiumnak elôl-járo beſzédében csak négy Articulusról vagyon emlekezet.
Tegmen mihi ſtragulum, calceamentum ſolearum callum eſt.
Leplem énnékem pokrocz ſarum talpaimnak fel-tôréſe.

Nymphæ,

Nymphæ peplis & redimiculis obnubuntur.
A' meny-aſzſzonyok menyegzői ékes ruhákkal és főre valo ékeſségekkel bé-fedettetnek.
Fiſcus furvus confiſcat gazas figuli fuſci.
A' kormos országh ládája Ur ſzamára foglallya a' barna fazakaſnak kincsét.
Sub gallicinium ad coquendum gallum Indicum ſe accinxit.
Kakas ſzokor az Indiai kakaſnak meg-főzésehez készült.
Diſceptantis objectiones ſigillatim Dialecticus refutat.
A' harſolodonak ellen-veteſit egygyenként a' Dialectikus meg-hamiſſittya.
Pomarii ſpatium circumſcripſit maceriâ.
Az almás kertnek kózit bé-keritette ſövény fallal.
Pontificis inſignia ſunt, baculus & mitra, cum infulis.
A' fő Papnak cziméri bot és Püſpöki ſüveg a' patyolatokkal egybe.
Obde portæ peſſulum, & cunæis finde illam ſtipitum ſtruem in antro.
Tedd-bé a' kapunak zárját, és ékekkel haſogaſd-meg ama' rakás tőkét a' barlangban.
In balneis ſanitatem recuperavit.
A' főrődőben egéſséget helyére állatta.
Sagittarius, reſeratâ pharetrâ, ad metam collimat.
A' nyilas fel-nyitvan tegzét a' czélhoz arányoz.
Definitio complectitur eſſentiam rei.
A' definitio bé-foglallya a' dolognak valoságát.
Exquiſitè exſculpſit effigiem & ſimulacrum in marmore.
Szorgalmatoſon ki-faragta képét és haſonlatoſságát a' márványon.

Biblo-

Bibliopola bibliothecam apprimè instauravit.
A' Kőnyv-áros a' kónyv tartót igen jól fel-épitette.
Theologus, nudius tertius, de Physica cum Mathematico disputavit.
Az Szent Irás mag'arázo tegnap előt a'terméſztnek tudományáról a' Mathematicuſſal vetekedet.
Orificium vasis ahenei linteo obturatur.
A' Réz-hordonak ſzája lepedővel dugatik-bé.
Ne ſemiuncia quidem metalli in fornace imminuitur.
Az értznek még csak fél lót hija ſem eſik a' kemenczeben.
Calamarium, ſcalpellum, graphium, charta, & atramentum, ſcribæ inſtrumenta.
Penna-tarto, iſpót, ón-penna, papyros, és ténta az Iro-Deáknak eſzközi.
Sublimi Theatro palatium illuſtratur.
Mogos játék nézö hellyel a' Palota tekinteteſſe tétetik
Tapetes per belli & per iſtromata cærulea in Belgio texuntur.
Fő ſzőnyegek és ég-ſzinű kárpitok Belgiomban ſzőtetnek.
Emplaſtrum ex ſcabie elicit ſaniem.
Az ires ruha' a rühből ki-vonſza a' genyetséget.
Aſſeres glutine combinantur.
A' deſzkák enyvel foglaltatnak öſzve.
Philomela aliter quàm Pſittacus pangit.
Az Fülemile külömben énekel mint az Publikán.
Complexio ex habitudine potiſſimùm colligitur.
Valakinek complexioja termetiből iſmértetik-meg.

Calata

Cælata in limpidis laminis perdurant.

A' tiſzta lapoſſan ki-veretet érczen ki-meczet dolgok ſokáig tartnak.

Cæmentarius portionem ſuam opificii gypſo linivit.

A' Kó-mives az ô épületben-való reſzét mázzal megkente.

Phrygio chlamydis fimbriam forficibus ſcidit.

A' Selyem ſzövô a' kurta menténck prémet olloval el-metczette.

CENTURIA DECIMA.

De rebus indiſtinctis.

TIZEDIK SZAZAD.

Elegyeſſen ſok féle dolgokról.

In hac ſerie miſcellaneorum ſtylum politiorem curioſitas ſupplebit.

Ebben az ôſzve zürt zavart dolgoknak rendiben a' ſzóllásnak ékeſſeb módgyát a' ſzorgalmatoſság (tólti-ki.

Bajulus in bivio laſſus reſedit.

A' terh hordozo a' kettôs úton el-faradván le-ûlt.

Quorſum dum in conventu Baronum converſarer me interpellaſti?

Mivégre ſzolitottal-meg engemet midôn a' nagyságos Uraknak gyülekezetekben forgolodnám.

Diaconus, adorans, incenſum ad altare adolet.

Az egyházi ſzólga könyörögvén égô aldozatot az oltárnál aldozott.

In nar-

In narratione meritorum Patriarchæ triduo perſtitit.
A' régi ſzent Atya erdeminek elő-beſzéllesében harmad napig maradott.
Quamobrem à nobis ad heſternas choreas ſine licentia ſuceſſiſti?
Mi okon mentel el tőlünk ſzabadság nélkül a' tegnapi tánczokra.
Quadraginta Monaſtria reddittibus hoc quadriennio fundata ſunt.
Negyven klaſtromok jövedelmekkel ez négy eſztendő alatt fundáltattanak.
Allia & porros uſque ad Quadrageſimam detinebo.
A' foghág'mákat és parhag'mákat mind a' bőjtig megtartom.
Ros in gramine argumentum ſerenitatis eſt.
A' páſiton az harmat bizonysága az idő tiſztaságának.
Mercenarius meus glandes in cavea recondidit.
Az én béreſem a' makkokat a' veremben rejtette.
Quinque tomos de miſericordia, & totidem volumina de Sacramentis exaravit.
őt réſzeket a' könyörüleſségről, és még annyi könyveket irot a' Scramentomokról.
Biblia & ſcripturæ hæreſes pullulantes evellunt.
A' Biblia és az iraſok a' csirázo eretnekségeket kiſzaggattyák.
Helleborum, hepar, ilia, & jecur expiat.
A' záſzpa a' máját, a' belt és a' zuzt meg-tiſztitrya.
Hypodidaſcalus in trivio ad præceptorem me citavit.
Az én tanitó társom az alſo oskolában a' meſter eleiben idézett.

Contrà-

Contribulibus condixit, ut in Collegio me cuſtodirent.
Az egy adojuaknak meg-parancsolta hogy a' gyúlekezetben engemet meg-óriznének.
Sternutat, & tuſſit in hara ſubulcus.
Ptrůſzent és hurut az ólban a' diſzno páſztor.
Subtus hunc ſaccum eſt ſumma quadringentorum quadrantium.
E' ſák alat vagyon ſummája négy ſzáz negyed réſzeknek.
Pyra ſuccida, pulmentum, & orizam ſuis partitur.
Nedves kőrtvélyeket, pépet, és riskáſát oſzt az óvéinek.
Scholaſticus præpoſterè penſum ſuum recenſuit.
A' Deák az ő ſzabot letſzkéjét rend nélkúl mondta-el.
Aurigam externum ganeonem nuncupat inquilinus.
A' kocsiſt kivúl valo bordélyban járonak nevezi a' ſellér.
Munera in hac natione fusè diſtribuuntur.
Ajándékok ebben a' nemzetségben bővőn oſztogattatnak.
Segmenta ſerrat faber lignarius ex lacunaria.
Metélékeket fűreſzel az ács meſter a' menyezetből.
Tibicen tibiis modulatè concinit melos.
A' ſípos tárogato ſippal ékes éneket notáſon énekel.
Eandem intempeſtivè cantilenam canit.
Ugyan azon éneket alkalmatlan időben énekli.
Lemures in lucis & ſpecubus fuiſſe aliquando liquet.
Hogy a' boſzorkányok a' ſzentelt berkekbe és barlangokban lőttenek légyen valaha ki-tetſzik.

Ruſti.

Rusticus calathum vimineum, & corbem deportat.
A' paraszt a' veszszőből csinált kosárt és a' kaszt le-hozta.
Exterior cameræ superficies convexa, concava interior est.
A' kamarának kűlső szine domboru, a' belső űreg.
Atro filo sartor in officina tibialia resarsit.
Fekete czérnával a' Szabo a' műhelyben a' szalavárit meg-varrotta.
Emunge lychnum lampadis in meditullio musæi.
Vedd-el a' szővedneknek hamvát a' tanulo-háznak kőzepette.
Alites pullos ex ovis excludunt.
A' szárnyas állatok fojzásokat tojásokbul kőltik-ki.
Tugurium ex ramis amigdalinis, dum ningit, pecuariis refugium est.
A' Mondola fa ágakbul csinált kunyho, mikor hó esik a' barom őrzőknek oltalmok.
Intigit sartor frustrum in jusculi paropside.
Belé-mártá a' hurka-tőltő a' falatot a' tál lévben.
In sartagine ostrea cum oleo & pipere frixit.
Serpenyűben a'csigákat olajjal és borsal meg-rántotta.
Phrases obsoletas iterum ne promulges.
A' le-tétetett szollásnak formáit viszontag ne terjezd.
Nimbus latè dat stragem avenæ, & siligo quatitur turbine.
A' zápor széllyel el-nyomja a' zabot, és a' rost le-rontya a' forgo szél.

Seu ſalibus, ſeu lepore certes, vitricus meus tibi reſiſtet.

Akár tréfás ékes beſzédekkel, s' akar ſzóllásban való kedveſséggel vetekedgyél, az én moſtoha atyám teneked ellened áll.

Crando debellat ſpicarum culmos.

A' jég eſső le-veri a' buza fejeknek ſzárait.

Ephippium holoſericum gemmis redimitur.

A' bárſony ngereg gyöngyökkel ékeſittetik meg.

Denticulati forcipes cancrorum bicipitum dilatantur.

A' két fejű rákoknak fogas fogojok ki-ſzéleſittetnek.

Sine argilla & calce à latomis non fit cella.

Agyag és méſz nélkül a' kő-vágók nem csinálnak pinczét.

Ideam Iridis cis nubem imaginatur ſe videre.

A' ſzivárványnak formáját a' felyhőn innét ábrázollya magában hogy láttya.

Ex ſtramine & ſtercore in ſtabulo fit ſterquilinium.

Szalmából és ganéjbol az iſtálloban léſzen ganéj rakás.

Spurcitiarum ſportam è cloaca regerit, cujus rancore inficitur.

Ruſnyaságoknak kosárát az árnyék-ſzékből ki-hordgya, melynek rothatságától meg-veſztegettetik.

Digreditur ſolio, abjecto ſceptro.

Ki-mégyen a' Királyi-ſzékből el-vetvén a' Királyi pálczát.

Teſtudo in ponte, qua ſe ſubducit aliúnde, rimatur.

A' tekenős béka a' hidon melyre ſzaladgyon-el valahonnét igen kereſi.

Dum

Dum obstetrix cunctaretur, ferè abortum passa est puerpera.

Midőn a' bába mulatoznék, csak nem idétlen szűlt a' gyermek-szűlő aszszony.

Pusiones bimuli ablactati, butyro & pultibus vescuntur.

A' szopástul el-választatot két esztendős apro gyermecskék vajjal és péppel élnek.

Claustrales psallunt Hymnos, Psalmos, & Antiphonas in choro.

A' klastrombéliek énekelnek Dicséreteket, Soltárokat és Antiphonakat a' karban.

Incultus tartarus, abjurato turcismo, fit fidus Orthodoxus.

Az éktelen tatár el-hagyván a' tőrők valláſt lészen hiv kereszty énné.

Dum accersiturus essem congerroni pulpamentum, eunuchus me anticipavit.

Midőn az én tréfás társomnak kedves fris étket akarnék hozni a' Hop-mester engemet meg-előzót.

Patersamilias ad habenas & gubernacula suorum est aptus, habilis.

A' cselédes ember az övéinek igazgatására alkalmatos illendő.

Dum sederem in sella, septem spectra desuper desiluerunt.

Midőn ülnek a' szeczel székben hét csudák onnét fellyűl le-szőkének.

Has dictionum telas posthumus nevit.

Ezeket a' szoknak váſznait az attya halála után szűlettetet fonta.

Quapropter non occumbet, dum illæ ſuperſtites erunt.
Minekokáért meg nem hal miglen azok fenn maradnak.

Quia cœlum ſudum eſt, jam victimas ſacrificabo.
Mivel hogy az ég tiſzta, immár a' győzedelemért valo áldozatott meg-áldozom.

Cujas es ſeductor, qui tot promiſcua conjugiorum divortia procuras?
Honnan valo vagy hitető csalárd, a' ki a' házaſságoknak ennyi zurzavar el-váláſokot ſzerzed?

In veru caponem cum lardo adipis aſſavit mediaſtinus.
A' nyárſon a'kappant ſzalonna kővérivel sütötte-meg az alá valo köz ſzolga.

Territoria feracia exuberant thure & reſina.
A' termékeny város határi bővölködnek temjénnel és gyantával.

Velites parmam in ſcapulis, baltheum in femore ferunt.
A' könyü ſzerſzámu vitézek a' tatár paiſt vállokon, a' ſzablya ſziját agyékokon hordozzák

Sphærarum ſpiræ & circuli circino in membrana fiunt.
A' golyobiſoknak tekergős pereczi és abroncsai czirkalommal csináltatnak a' hártyán.

Extimi fruticum ſurculi & tribuli in Decembri falcantur.
A' csemetéknek külső ágatskái és a' bojtorjánok Karácson havában kaſzáltatnak-le.

Poſt clangorem litui, in calle declivi fit Echo.
A' horgas trombitának harſogáſa után a' meredek járt uton ſzonak viſzſza zengéſe léſzen.

Calo

Calo hispidus, hirsuti æneatoris thorum in porticu temeravit.

A' borzas tábori szolga a' sertés trombitásnak ágyát a' tornáczban meg-ferteztette.

Lotium inde, per tubum, ex matula huc transmittitur.

A' vizellet onnan a' cserép csatornán a' hugyo edényből ide vétettetik által.

In sarcinis, & monetæ receptaculis, cataphractorum suppetiæ.

A' kötelékekben és a' pénz tarto helyekben a' fegyvereseknek segitségek.

Arteriæ organorum, crurum, & cubitorum, dispare situ sunt.

A' tagoknak, száraknak, és karoknak élő ereikülömb külömb helyei vadnak.

Libamina, & inferiæ pro manibus pignorum detulit.

Aldozatokat tött magzatinak lelkekért.

Catalogus & commentarii Grammatices, sub typographi prælo sunt.

A' laistrom és a' grammatikának magyarázati a' könyv-nyomtatonak sajto tőkéje alatt vadnak.

Excommunicatus, vectibus in pheretro ad tumulum longinque fertur.

A' gyülekezetből ki-rekesztetett Szent Mihály lován a' sirjához meszszére vitettetik.

Ex poris & meatibus ulcerosi poplitis pustulæ protuberant.

A' veriték lyukakbol és a' fekélyes térd hajtásnak folyásibol fakadékok csomoznak-ki.

Unaquæque succeſſio eſt caduca.

Minden egy mas után következés mul..do.

Fabris, & follium ſpiraculis ſarmenta in furno conflagrant.

Szél fuvallaſoktul és fuvóknak lehelletitől a' venyikék a' sütő kemenczében meg-égnek.

Scrobes, & ſulci cavi, quadrigarum obſtacula ſunt.

Az árkolatok, és a' vájott barázdák, a' negylovu ſzekereknek akadályi.

Poſt homiliam & ſymbolum fit communio.

A' prædikatio és a' credo után leſzen az Ur vacsorája.

In mappalis caularum & ovilium, cancelli pretioſi, & mappæ non ſunt.

Az iſtálloknak és juh-akloknak kalyibáiban drága roſtélyozatok és abroſzok nincsenek.

Crocus, myrrha, ſtannum & goſsipium, in nundinis venduntur.

A' fáfrány, myrrha, fejér-on, ésa' gyapott ſokadalomban árultatnak.

Clitellarii calcitram & grabbatum ferentes, calcem in cardinem incutiunt.

A' terhes lovak párnát és nyoſzolyát hozván ſarkokat az ajto ſarkában még ütik.

Situla ex vola in ciſternam cecidit.

A' meritő edény markombol a' csatornában eſet.

Sacrilegus proſcriptus ad perjurandum proclivis eſt.

A' ſzám-kivetésben üzetteter ſzentseg tőrő a' hamiſſan valo meg-eskűvéſre hajlando.

Glires

Glires, glitibus non glisse, glisçunt.
A' Pelyhek bogács koróval nem agyaggá nevekednek.
Pisa & rapæ picis ravim inferunt. (nek.
A' Borsók és repák a' szarkáknak bé-rekedést szerez-
Pincerna, pulvinaria, & linteamina sua commodavit.
A' pohár-tóltő parnait és lepedőit kóltsön adta.
In throno manubiæ & strenæ mihi dedicantur.
A' Királyi székben a' prædák és új esztendőbéli ajándékok nékem szenteltetnek.
Dum esset in extasi energumenus, exorcismis ad pristinum statum restitutus est.
Midőn el-ájult volna az ördögtúl meg-szállatot, ördög űzések által elébbeni állapattyában állattatott.
Statura pali est ad quindecim palmos.
A' karonak álláſa vagyon mint egy tizenőt araſznyi.
Pro argentea pelvi & lagena, Cancellarius mihi diploma donavit.
Az ezűſt medenczéjért és palaczkért a' Cancellarius énnékem fűggő pecsétes levelet ajándekozot.
Scrupulosus inter syrtes & salebrosas silices cespitat & nutat.
A' sarujába esett követske miat bajlodo ember a' veszedelmes evező helyek és darabos tűz-kövek közót botlik és tántorog.
Lictor ob rapinam thecæ succini in trunco tereti detruncatur.
A' poroszlo a' gyanta tarto iskatulának el-ragadása miat a' gömbölyeg tőkén csonkittatik-meg.

Perdices aucupanti accidit, ut basiliscum glaucum offenderet.

A' Fogoly madarakat madaráſzon történik, hogy kék basiliſcuſra talalna.

Collega meus, cui vix est lanugo crispa in maxillis, sex idiomata callet.

Az én tiſzbéli társom, kinek alig vagyon csak fodor pely-is az állán hat nyelveket tud.

Ruri accommodantur glebæ rastris.

A' mezón egy máshoz alkalmaſztatnak a' gőrőngyők gereblyékkel.

Ex imbrice stilla & stiria effluunt.

Az Eſső viz fogo csatornabúl csep és jég-csap foly-ki.

Pharmacopola in apothecæ laqueari thymum appendit.

A' Patikarius a' patikának menyezetire meh-fűvet függeſztet fel.

Gemini verres, quibus ungulæ fissæ, in lustris degunt.

A' kettős vad-kanok, kiknek haſat kőrmők vagyon, a' barlangokban laknak.

Cognomen tuum ex pugillaribus meis evestigio delebo.

A' te vezetek nevedet jegyző könyvemből mindgyárt ki-törlóm.

Fibræ in præcordiis & extis transversim laxantur.

Az apro macskák a' ſzivnek haloi, és az óreg bélek kereſztűl oſzolnak.

Ad spondam lecticæ ex putaminibus nucleos seligit.

A' Lectikának óldal deſzkája mellet az esőlék hulladék kőzzúl dió-béleket válogat.

Papa

Papa cum tyara & ſtola in ſanctuario orante.

Mikor a' Papa Királyi ſűvegben és paláſtban a' ſanctuariomban kónyórógne.

Ædituus alacriter ingeminavit Amen.

Az Egyhaz-őrző vidámon meg-kettőztette az Ament.

Stirpe generoſa prognatus ſum.

Nemzetes tőrsökből ſzármaztam.

CENTURIA UNDECIMA.

De Indiſtinctis.

TIZENEGGYEDIK SZAZAD.

Sok eleg'-beleg' dolgokról.

Quisquis Dominum ſuum violaverit, merito in orcum damnabitur.

Valaki az ő Urán erőſzakot téſzen, méltan pokolra itéltetik.

Defector ſtricto mucrone ſine intercapedine valvas obſidet.

Az el-partolo mezitelen tőrrel ſzűntelen a' kétfelé nyilo ajtot állya.

Phalangi in hybernis hypocauſta, ſcamna, & mattæ ſuppetunt.

A' Hadi ſeregnek à teleló helyen ſzobái, ſzéki és gyékényi vadnak.

Copiarum gregarii in ſtativis dum frameas & ſicas perpoliunt, ſudes ſegerunt.

A' ſeregek kőzzúl a' kőz vitézek a' ſánczban álló táborban midőn ſzablyáikot és dákoſikot tiſztogatyák a' perſelt pálczákat kűlőn valaſztyák.

Decanus regere ſuos contendit, aſt eos tutari illi excidit.

A' Dekán az őveit igazgatni erőlkedik, de azokat oltalmazni el felejtette.

Blæſus inconſultò ſugillat genitorem; & palâ occiput & gingivas comminuit.

A' ſelypmaga gondolatlanul alattomban rágalmazza az őatryát, és sütő lapáttal nyak-ſzirtyát és inyét őſzve rontotta.

Campana ephebos ad miſſam excit.

A' harang a' fel-sőrdült iffiakat à miſere izgattya.

Quævis concubina ſcuticâ, & virgis verberanda.

Akar melly ágas aſzſzony oſtorral és veſzſzőkkel megkell verni.

Sympathia & ſecunda in illum voluntas conſentire utiq; effecit.

A' véle-való fájdalom és hozzá-való jó akarattya cselekeſzi hogy véle eggyezzen.

Curio decalogi rudimentis capaces informare ſatagit.

Az udvari Pap a' tiz parancsolatnak elsó-kezdetire meg-tanitathatokat oktatni igyekezik.

Vanus blatero ſcorpionibus mox pœnas dependet in Erebo.

A' hiába-való csácsogo a' ſcorpiók túl majd meg-bűntetteték a' pokolbéli Erebus folyo vizben.

Lethargicus vix ſyrupum à primoribus labiis ſejungit, cum gargarizare occipit.

A' mély alomi betegségben eſſet ember az orvoſi nedveſséget alig véſzi-el ajakinak ſzélitől, hogy torkában kezde rotyogtatni.

Primas

Primas cubæ inditus decurionem ad augustale præmittit.
A' nyoszolyában helyheztetett fő ember a' tizedest a' Császár házához előtte bocsáttya.

Paracletum exoravit, ut suorum gesta & magnalia perferret.
A' vigasztalotul kőnyőrgéségel ki-nyerte, hogy az övéinek viselt dolgaikot és nagy cselekedetiket ki-beszélné.

Genialis epulo siliquas non mandit.
A' természeti szerént tobzodo a' vetemény magoknak tokát nem észi.

Intrepidus bifrons draconi sinuoso bifariam obstitit, per posticum perficiens.
A' méresz két árczelatu a' kebeles sárkánnak kétképpen ellene állot a' belső ajton ki-menvén.

Quousque diætam non interrumpes, cyathis tempera.
Miglen az ételben valo szabot rendben veget nem vetsz, addig a' pohároknak kedvezz.

Cum Archimandrita de peculio meo expostulavi.
Az Apaturnál az én munkámmal kereset joszágomrol panaszolkodtam.

Dum acinus gurgulionem oppilat, sensa labant.
Mikor a' Szőlő-mag a' lélegző géget bé-dugja, az érzések tántorganak.

Ideo tabellatum supra pergulæ tigna protraxit, ut identidem in aprico spatiaretur.
A' deszkázást a' setálo folyosoknak gerendái felett azért nyujtotta-el, hogy ottan ottan verő fényes helyen setálna.

Mihi

Mihi infensus, repetundarum me insimulat.

En reám haragos lévén el-vet jolzágomnak viſzſza kéréſével vádol.

Syndico pro incola intercedenti ego illusi, imò imposui.

A' lakosért valo ſzoſzolot én meg-csufoltam, ſőt meg-csaltam.

Uter vestrum hac septimanâ urinâ torquebatur?

Kettőtők kőzzűl e' heten a' vizelet mia mellyitek győtrődtetett?

Linter & lembus saburratus absque malo, antenna, & bolide in salo sunt.

A' csolnok és a' kővecses homokkal meg-rakodot ſajka, árbotz-fa, vitorla, és ónos ſinor nélkűl vadnak a' tengeren.

Maniacus coram penatibus propudio excedere designavit.

A' dűhős bolond a' házi iſtenek előt el-végezte hogy a' ſzemtelenségben igen el-menne.

Cophinum junctis levibus excellenter vievi.

A' kosárt ſima kákákkal fő modon meg-kotőttem.

Dum subsessor introitum insideret, catarrho multoties concidit.

Midőn a' lesben állo a' bé-menetelt meg-állaná, nátha miatt ſokſzor el-eſet.

Condus ob dicteria & dicas neutri invisus est.

A' kolcsár a' trefás mondaſocskák és tőrvénykedéſnek leveli miat eggyiknek ſem gyűlőliséges.

Vesparn terebrasse vesicam, fortè figmentum est.

Hogy a' darás furta volna meg a' hojagot, talám csak kőltés.

Thema

Thema meum orthographicè descripsi, & synonymis latinè exposui.
Az én elő vett dolgomat igazán le-irtam, és azon egy dolgot jegyző sok igékkel deákul magyaráztam.

Culignam & fideliam obolis triginta venundedi.
A' kártot és a' föld edényt harmincz filléreken bocsáttam áruban.

Conchas, locustas, & vespertiliones flamen ad lacunas fugavit.
A' csigákat, sáskákat és tündenevéreket a' fel-szentelt Pap a' tocskákban kergette.

Interulam & odones sub epistomio smigmate linivit.
Az inget és a' botos kapczakat a' csap alat szappannal meg-kente.

Succum absyntii bombyx rejicit.
A' üröm levét a' selyem eresztő bogár meg-veti.

Gibbosus cinnamomum pistillo in mortario disterit.
A' pupos hátu a' Cinnamomumat, fa-héjat a' mosár törővel a' mosárban meg-tóri.

In circumferentiâ sylvarum eminent casses.
Az erdő kerületiben ki-tetszenek a' vadász hálok.

Exinanivi in colo stamina, versato fuso.
El-fogyattam a' gusalyon a' nyálas fanalokat forgatván az orsot.

Arcessit me Epicureus decoctor ad coagulum. (tejre.
El-hivott engem az Epicurus pazarlo követője alutt-

Ex contextu apophthegmata apocrypha delinam.
Az irásnak rendiből a' kétséges hitelű eszes rövid mondásokat ki-törlöm.

Patri

Patricius hyacinthia læna conſpicuus adjuſtitiam conſtiti ad epilogum declamationis.

A' fő nemzetes ember hyacint ſzinű mentében a' halo temetéſi pompában meg-állot az orálás végezetire.

Retractare ſtatutum, æquipol. s antiquationi.

Viſzſza hazudni a' végezéſt, eggyet téſzen a' fel-bo táſſal.

CENTURIA DUODECIMA

Sequitur diſcurſus, ex verbis poſt ſententia relictis compoſitus: in quo nec ullum verbum bis r petitur; neque eſt ullum vocabulum, quod in mill & centum præcedentibus ſententiis reperitur.

TIZENKETTŐDIK SZAZAD.

Következik a' Sententiák után meg-mara dot ſzokbul ſzedegettetet elmelkedés, mellyben ſe egy ige nem tétetik kétſzer, ſem egy ſzó fincs, a' mell ez előt valo ezer és ſzáz ſententiákban fel-találtatik.

IN ZOILUM.

A' RAGALMAZO ELLEN.

INcognitam hactenus ullibi locorum fabricam in ſcenam traducturus.

Ez ekkédig mindenût iſméretlen meſterséges munkát közönséges játék nézö helyre akarván vinnem.

(*Quam*

Quam equidem, quemadmodum impræſentiarum prosâ;
Mellyet bizonyára, miképpen moſtan folyo beſzéd-
ben;
ic alias quis metro, verſibuſque ſatis luculentis dexterrimè
conficere queat.)
Igy máſzor valaki világos verſekben jo modgyával
csinálhattya.)
peræ pretium perpetraturum me arbitrabar.
:élém hogy haſznos dolgot cselekedném.
per tranſennam ſaltem tractatulum hunc.
la csak mint egy roſtély által e' tractátuskát.
Adhuc in cunis vagientem, propugnaturus.
ſelly még bólcsóben nyivácsol, oltalmazni ſzándé-
kozván.
umanitate cordatiorum magnopere fretus, colubris obvia-
rem.
ız értelmeſſeb embereknek emberségekben igen
bizván a' zomok kigyoknak eleiben mennék.
uos ex procera quadammodo præſentiæ ſpecula.
Ciket némi-némű-képpen az eleve meg-tudáſnak
magos őr-állo helyéről.
quamoſas criſtas exertaturos, ſeſeque.
Hal héjas tollokat, tarejokat fel-borzaſztani, és ma-
gokat.
Nativitati ordienti jugiter oppoſituros animadverto.
Ez el-kezdet ſzületésnek ſzünetlen ellene vetni, vé-
ſzek eſzemben.
Proinde ut præludio quodam pugnæ.
Minek-okáert mint valami harczra valo készülgetés-
ben.

Pauli-

Pauliſper in hoc ſtadio velitemur.
Egy kevelsé itt e' pállya futo helyben tuſakodgyunk.
Nunc obiter hic pila jaciam.
Moſt csak el-mulolan három ſzegű vaſas dárdaimot
Perendie bombardis jaculaturus. (itt vetem-el.
Holnap után áldgyukkal fogom lővöldözni.
Sin extemplo experrecti demum.
Hogy ha mindgyárt fel-ebredvén, végezetre.
Hujuſmodi captioſi palinodiam recinant.
Eff ele máſon fogdoſo beſzédeket viſzſza mondgyák.
Enimvero quatenus triſtor ob deplorandam horum bardorum colluviem.
Mert ugyan-is a' menyiben ſzomorkodom ez ſiráſra
mélto embereknek moſlékán.
Qui ſibi ſunt luſci & lippi, erga alios lyncei.
Kik magoknak ſandalok és csipáſok, egyebekhez
penig hiuz ſzeműek.
Eatenus maximè oblector quibuſdam.
Annyiban felette igen gyönyörködöm némellyekbe.
Quos nimirum hujuſce molis ſolidiſſima columina fore.
A' kiket tudni illik hogy e' terhes dolognak merő oſz-
lopi léſznek,
Non ambigo, iis idcirco gratificandum.
Nem kétlem, annak-okaert ezeknek kedveskedni.
Affatim obligatus navabo operam.
Bőven kőteles levén igyekezem azon.
Ut poſt modum congratuler chariſſimis eorum ſalutationibus.
Hogy ennek-utanna örvendgyek az ő kedves köſzön-
téſeknek.

Quibus

Quibus ocyus, adeò comiter in hujus occursum.
Mellyekkel nagy gyorsan, s' olly nyájasson ennek elei-
ben.
Jam tum salire mihi videntur. Interim tantisper notent.
Még akkor ugrándozni láttatnak nékem. Azonkőz-
ben addig jegyezzék-meg.
Ejusmodi esse hanc structuram, ut peculiare privilegium teneat.
Ollyannak lenni ez épületet, hogy kiváltképpen va-
lo szabadsága vagyon.
Ita nempe prout olim alibi perhibuit quidam, ut:
Ugy tudni-illik, a' miképpen régen egy valaki mon-
dotta, hogy:
Non me rebus, sed me verbis submittere cogar.
Nem a' dolgoknak hanem a' szoknak kénszeritessem
magamat alájok bocsátani.
Etenim pro placito nequeo periodos.
Mert akaratom szerént tellyes beszédeket.
Quibuscunque lenociniis subinde limare.
Akarmelly ékesgetésekkel ottan ottan nem reszel-
hetek.
Quod tamen nonnulli fortè calamistrati.
Mellyet mindazáltal egy némely fodoritot hajuak.
Unctique aliquantisper & delibuti requirerent.
Es valamenyire meg-kenettettek meg-kivánnak.
Tametsi has phaleras & pigmenta sane.
Noha e'lora valo ékességeket, és festékeket bizonyára.
Hujusce machinæ institutum non poscat.
Ez okossan ki-gondolt csinálmánynak szándéka nem
kiván.

At illa naribus tam bellis, (& quidni?)
De azok olly kellemetes orr lyukaknak (és miért nē?)
Reperiuntur; ut nil propemodum præter violas.
Találtatnak lenni, hogy majd semmit violáknál.
Et suffitum ad olfactum suum ascendere assentiant.
Es jó szagu fűstnél egyebet illatozásokban fel-menni ne engedgyenek.
Alia perinde ac sulfuris pedorem nidoremque autument.
Egyebeket csak ugy tartnak mint a' kénkő bűzit és szagát.
Quin imò quicquid centenarum periphasium aulæis.
Sőt inkább valami száz környűl szollásoknak kárpityaitol.
Ac peripetasmatis, pictisque vocabulorum pavonibus vacat.
Es kárpit fedeleitől, s' a' szoknak himes pávaitol üres
Elatis supercilijs adunco suspendentes naso.
Fel-emelt szőmöldőkőkkel orrokat fel-fintoritván
Tanquam mechanicum quendam squalorem absonum ludificant.
Mint valami kűlső mester emberi szennyeséget illetlenűl meg-csufollyák.
Scilicet in præjudicium cujusque, cuivis insultare propensi.
Tudni illik akar kinek, becsűleti ellen mindenekne ingerlésekre hajlandok.
Cum ipsimet tamdiu ex mutilo suo marsupio.
Holott ő magok ennyi idő alatt az ő csonka erszenyekből.

Ne ato-

Ne atomum pene inquirenti impertiant.
Még csak egy veró fényben láczo porotskányi dolgot-is nem adnak az ő nálok keresőnek.
Hoc porrò sat evidenter fatentur.
Ezt továbbá elég nyilván meg-vallyák.
Lymphatici illi Homero Virgilioque mastyges.
Azok a' Homerusnak és Virgiliusnak havas eszelyős korbácsi.
Quippe cum tanti laureati illi primipili essent.
Mert holot azok az éles seregnek hadnagyi ollyan boroshtyán koszoruſok volnának.
Ut Europam Asiamqne itidem suorum elogiorum præconibus.
Hogy Europat, és Asiat azonképpen az ő dicsiretek-nek hirdetőivel.
Et tibicinis velut diluvio ferme inundarint.
Es trombitáſival mint egy özön-vizzel el-áraſztottak légyen.
Nihilominus usquam, ne tum defuisse reor dromones.
Mindazonáltal itelem hogy még akkor-is mindenűt voltanak rágalmazók.
Qui aliquatenus coryphæorum istorum dogmatibus.
Kik neminémúképpen azoknak a' fő vezérekn tudományokat..
t documentis alicubi derogare determinarint.
nuságokat valahol rágalmazni el-végezték légyē.
a quisquam porfectò ut existimo inficias ibit.
Senki bizonyára a' mint vélem nem fogja tagadni.

Nam annales & chronica partim iſtiuſmodi ſentinis quondam fœtebant.

Mert az eſztendőnkint lőtt dolgoknak fel-jegyzéſi és a' Chronikak ſzéllyel affele gazoktúl régenten bűdőſſek vóltak.

Cæterum necubi impoſterum interdiu caligent.

Tovabba hogy ſohol ennek-utánna nappal ne vakoskodgyanak.

Dignabor ſciſcitari ex illis.

Meltoztatom tudakozni ő tőlők.

Quâ fiduciâ fulti hanc ſectam tantopere depereant.

Mitsoda bizodalomhoz tamaſzkodván ſzeretik annyéra ezt a' ſzakadáſt.

Eja agedum: quas, amabò exuvias.

Hozzá noſza immár. kérlek mitsoda prædákat.

Gnari, gnaviq; Momi, conſequuti eſtis.

Ti tudos és gyors máſok munkájában gáncsot találók, nyertetek.

Dum tot tam animosè ſcommata excrearetis.

Midőn oly bátran annyi gunyolo ſzitkokat ki-bőfőgnétek.

In quotquot poſteritati quidpiam mandant?

Mind azok ellen a' kik a' maradékoknak valamit hagynak?

Quibus applauſibus, in hoc perpetim reprehendendi alios.

Minemű tapſoláſokkal, ebben az őrökké máſokat feddő.

Ludo & paleſtrâ, excepti eſtis?

Oskolaban és kűſzkődő helyben, fogadtanak bẽneteket?

Quid

Quid technis & ambagibus? quid jocis & ironiis?
Mit nyertetek csalárdságitokkal, és kerengő beszéditekkel? mit tréfáitokkal és gunyolásitokkal?
Quid hiulco rictu, dum haud parum ringeritis.
Mit szátok tátásával, midőn nem keveset vigyorognátok?
Quid denique dum pedetentim ad mugitus rugitusque.
Mit végezetre midőn lassan-lassan bőmbölesekre és orditásokra.
Detrahendi aculeis omnimodè instigaremini, sortiti estis?
A' rágalmazásnak fulákitúl mindenképpen izgattatnátok?
Euge, quid mussitatis?
Jól vagyon, mit suttogtok?
Satius esset non me exulcerasse.
Jobb lőtt vólna engemet meg-nem sebhetni,
Non sunt irritæ meæ percunctationes: illarum namque.
Nem hiaban-valók az én kérdezkedésim; mert azok-
Laqueis, & involucris implicati. (nak
Tőriben és takarékiban belé kőtelőztetvén.
Neque mutire, vel hiscere quidem audent.
Még csak motzanni vagy szuszogni sem mernek ugyan.
Atqui ego, quoniam nil attoniti assignant.
De én, mivel ők el-bámulvan semmit nem jegyeznekfel.

Pro ipſis rurſus aliquid ediſſeram.
ő erettek viſzontag valamit beſzéllek.
Videlicet agaſones illi ad ſtivam.
Tudni illik hogy azok a' lovászok az eke ſzarvára.
Quam ad literaturam promptiores.
Mint a' deákságra kéſzebbek.
Dum mediocria aliorum menda exaggerant.
Midőn egyebeknek fel-reſzént-való hibájokat őregbitik.
Dum hunc prologum partim diſſonum, & illud proemium.
Midón ez elől beſzéllőt, reſz-ſzerént illetlennek, és amaz elől járó- béſzédet.
Pariter ignobile, illud eſſe parergon.
Haſonlaképpen alavalónak, amazt csak ékeſségnek okáért hozzá adatott dolognak.
Cum hanc circumlocutionem, illam quoque clauſulam.
Midón ezt a' környül ſzólláſt, amaz rekeſztő beſzédet-is.
Iſtud inſuper conſequens, juxta cauterium.
Annak-feletteim e' kövétkezendő dolgot, az ő bélyegző vaſok.
Cenſuramque ſuam mancam eſſe ſecum concludunt.
Es viſgalo tiſzteket csonkának lenni magokban el-hiſzik.
Quid aliud iſthic inſinuant, quam ſuam immundiciem?
Mit jelentenek ott egyebet, hanem az ő tiſztátalanságokat?

Quam

Quam se ubivis sua excrementa exhalare.
Hanem hogy ők mindenút az ő ganéjokat gőzölgik.
Hic ergò est exitus hujusce actus.
Ez azért vége ennek a' cselekedetnek.
Dum aliis illustribus balbutientes stigmata imprimere parant.
Midőn más híresseb emberekre pelypegvén bélyegeket sútni készúlnek.
Suam ipsimet ariditatem tumoremque ventillant.
Magok az ő szárazságokat és daganattyokat szórják.
Et evanescunt in cogitationibus suis.
És hiában valokká lésznek az ő gondolatiban.
Quocirca Mecœnates meos supplicibus precibus obsecro.
Minekokáért az én táplálóimat alázatos könyörgéssimmel kérem.
Ne stomachentur si qui neoterici cavillatores.
Ne boszszonkodgyanak ha valamely guggolok.
Hanc meam januam suis probris sint pulsaturi;
Ezt az én ajtomat az ő szitkokkal fogják zörgetni:
Eamque rudibus ut fuliginosam inconditamque farraginem inculcaturi;
Es azt a' tudatlanoknak ugy-mint kormos és izetlen őszve zürt zavart dolgot szájokban rágják;
Forsan enim quod devium est emendabunt.
Mert né talám ha mi ut kivúl valo vagyon benne megjobbittyák.
Sin secus nec dum ægrè perpetiar.
Ha penig nem, még sem szenvedem nehezen.

Aliquandiu utcunque cornua reprimam.

Egy ideig imigy amugy szarvokat hátra nyomom.

Quota enim est hæc, ut sospes inter tot aliquas periclitantes sit phœnix?

Mert mitsoda ez, hogy annyi veszedelemben forgo sások kôzôt egészséges Phœnix madár légyen?

Quanquam ni resipiscant, næ ipsi vapulabunt.

Jollehet ha ezekre nem térnek, bizonyára ôk veretnek-meg.

Fustibus & flagris; utpote quibus propediem tincta Lycambæo sanguine tela dabo.

Fustélyokkal és ostorokkal; ugy mint a' kiknek rôvid nap Lycamben vérével meg-festet nyilakat adok.

Læti completi labores.

A' véghez vitettetett munkák vigak.

Peroravi.

Beszédemet el-végesztem.

APPEN.

M. TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

APPENDIX.

De Ambiguis.

TOLDALEK.

A' kûlömb-kûlömb Jeg'zésben vehetô ſzókról.

De Charitate.

A' Szeretetrôl.

Unio. Illuſtrior eſt unio quæ naſcitur ex charitate, quam unio cujus pretium oritur ex caritate.

Tekinteteſſebb az eggyeſség melly ſzármazik a' ſzeretetbôl, mint az Unio drága kô, mellynek árra vagyon a' drágaságbol.

Offendo. *Neminem dum poſsis, offendas, & gemmam pacis offendes.*

Senkit mikor lehet tôled meg ne bánts, és a' békeségnek gyôngyét fel-találod.

Excido. *Quod iram excitat, memoriam excidat, ne amicitiam excidat.*

A' mi haragot indit, feledékenységben juſſon, hogy a' barátságot ki ne vágja.

Occido. *Non occidat ſol diei ſupra iram, ne occidat ſol juſtitiæ iratum.*

El ne mennyen a' nap haragodon, hogy meg ne ôllye az igaſſágnak napja a' haragoſt.

Adverſarius. *Expedit adverſariis condonare eorumque memoriam ex adverſariis delere.*

Haſznos az ellenkezôknek meg-engedni, és azoknak emlekezetcket a' jedzô kônyvetskéből ki-tôrleni.

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

Miſſilia. *Ut miſſilia jaculatorum corpora ſic miſſilia regum corda penetrant.*
Mint a' lövöknek hagyito dárdáiok a' teſteket, ugy a' kőſségnek ki-hányt királyok ajándéki a' ſziveket meg hattyák.

Irrito. *Qui proximum opprobriis irritat charitatis legem irritat.*
A' ki felebarattyát ſzidalommal ingerli, a' ſzeretetnek tőrvényét hafzontalanná téſzi.

Præſto. *Munus præſtare quam accipere præſtat.*
Ajándékot adni mint el-venni jobb.

Hoſpes. *Hoſpes dives hoſpitem pauperem ut Chriſtum excipiat.*
A' gazdag gazda a' ſzegény vendéget mint a' Chriſtuſt ugy fogadgya.

Anſa. *Ut anſam poculi ſitiens ſic anſam benefaciendi charitas arripit.*
Mint a' pohárnak fűlét a' ſzomjuhozo, ugy a' jo tételnyre valo alkalmatoſságot a' ſzeretet kapja.

De Conſtantia & Inconſtantia.

Az Alhatatoſságrol és Alhatatlanságrol.

Refert. *De viro probo parum refert quid vulgus refert.*
A' jámbor férfirol kicsint haſznál mit mondgyon a' kőſség.

Populus. *Ut populi folia omni vento, ſic populi lingua omni rumore hinc inde moventur.*
Mint a' nyár-fának levelei minden ſzéltől, ugy a' kőſségnek nyelve minden hirtől imide amoda mozdittatik.

Bulla. *Non pluris æſtimat verus ſapiens bullam auri, quam bullam aquæ.*
Nem tőbre becsűli az igaz bőlcs ember az arany gombot, mint a' viznek buborékját.

Cenſeo. *In adverſis auxiliantes cenſeas, ne te derelictum cenſeas.*
Az ellenkező dolgokban ſegitőket gyűjts, hogy magadat elhagyatotnak ne itéllyed.

Depereo. *Momentanea non depereas, ne in æternum depereas.*
Az egy ſzem-pillantáſig tarto dolgokat veſzettűl ne ſzereſſed, hogy őrőkké el ne veſzſz.

Diſſe-

Differo. *Ben facere nolle, & differe parum differunt.*

A' jo téteménynek nem akarása, és annak halogatása keveset kűlőmbőz.

Infectus. *Invidiæ tabe infectus, omne opus charitatis infectum relinquit.*

Az irigységnek fonnyadásátul meg-vesztegettetet a' szeretetnek minden munkáját félben hadgya.

Calx. *Ut calx cæmentarii sub calce pedis: sic gloria mundi pondere humilitatis facile deprimitur.*

Mint a' kőmiesnek mesze a' lábnak sarka alat: ugy e' világnak dűhősége az alázatosságnak terhével kőnnyen le-nyomattatik.

Scrupulus. *Ut scrupulus viæ pedem, sic scrupulus conscientiæ animum vexat.*

Miképpen az uton saruban esett kővetske a' lábat, ugy a' lelki ismérétnek izgato gondgya a' lelki ismérétet győtri.

Loculus. *Quid proderit loculus avaro, in loculo jacenti?*

Mit fog használni tarsolya a' fősvénynek, midőn a' szent Mihály lovában fekszik.

Obeo. *Ut bene obeas, munus vitæ bene obire necesse est.*

Hogy jol halhass-meg, az életnek tisztiben jol el-járni szűkséges.

Valeo. *Parum valet bene valere, & mortem instantem ignorare.*

Keveset használ jo egésségben lenni, és az ajtonk előtt lévő halált nem tudni.

De Justitia & Injustitia.

Az igasságrol és hamisságrol.

Cecidit. *Si Angelum qui primo cecidit, tam severè cecidit justitia divina, quis non timebit?*

Ha az Angyalt ki elsőben le-eset olly keményen meg-verte az Isteni igasság, kitsoda ne féllyen?

Plaga. *In quavis mundi plaga, plagæ Crucifixi plagas Diaboli dissolvunt.*

E' világnak akar melly részében a' Christusnak csapdostatási az őrdőgnek vadász háloit el-óldozzák.

Pango

Pango. *Quomodo panget Deo laudes, qui peccando pangit fœdus cum inferno.*

Miképpen énekel dicséreteket Istennek, a' ki vétkezvén frigyet vét pokollal.

Pendo. *Qui nihili pendit malum culpæ, æquum est ut pendat debitum pœnæ.*

A' ki semmire becsülli a' véteknek gonoszságát, igasság hogy meg-fizesse a' bűntetésnek adoszságát.

Piaculum. *Pro piaculis commissis, piaculum propitiatorium offerendum.*

A' meg-cselekedet gonosz téteményért, engesztelő tisztito áldozatot kell fel-vinni.

Tessera. *Qui belli cœlestis tesseram gerit, à ludo tesserarum sese cohibeat.*

A' ki a' mennyei hadnak jegyét viseli, a' koczkákuak jádzásától magát meg-tartoztassa.

Conduco. *Parum conducit, inter primos ad vineam conduci, & cum novissimis in fine excludi.*

Keveset használ az elsők közt a' szőlőre meg-alkudni, és az utolsokkal végre ki-rekesztetni.

Loco. *Stultum est magis curare domos locandas aliis, quam sepulchrum, in quo locandus es ipse.*

Bolondság inkáb viselni gondot a' másoknak bérben adando házakra mint a' koporsora, melyben helyheztetel te magad.

Jus. *Sicut jus palato, sic jus justo arridet.*

Miképpen a' lév az inynek, ugy a' törvény az igaznak tetszik.

Animadverto: *In eum qui legem suâ culpâ non animadvertit, æquum est ut legislator animadvertat.*

Azt a' ki maga vétke miat a' törvényt eszében nem vészi, igasság hogy a' törvény szerző meg-bűntesse.

Carpo. *Spinas maledictionis carpet, qui innocuos inique carpit.*

Atkoknak tövissit fogja szaggatni, a' ki az ártatlanokat hamissan rongállya, seddi.

Libo. *Qui pœnitentiæ dulcedinem libat, sacrificium pro peccatis libat.*

A' ki a' pœnitentia tartásnak édességét meg-kostollya, a' bűnért áldozatott áldozik.

Facultas.

Facultas. *Ad facultates juſtè comparandas, omnibus conceſſa eſt facultas.*

A' gazdagságoknak igazán valo ſzerzésére mindeneknek engedtetet hatalom.

De Conſolatoriis.

A' vigaſztaláshoz valo dolgokrol.

Fides. *Ut fides lyra animum recreant, ſic fides juſti illum conſolatur.*

Miképpen a' lantnak hurai a' lelket meg-ujittyák, azonképpen az igaznak hiti őtet vigaſztallya.

Liberi. *Omnis pater ſuos liberos à ſervitute liberos eſſe cupit.*

Minden atya az ő gyermekit a' ſzolgálattul ſzabadoſoknak lenni kivánnya.

Teſtudo. *Teſtudo reſonans in teſtudine templi vel ipſas teſtudines ad alacritatem excitat.*

A' Lant zengedezvén a' templomnak boltozattyában még a' tekenős békákat-is vidámságra indittya.

De Deo.

Az Iſtenről.

Cerno. *Semper Deum præſentem cernas, ut te in judicio à reprobis cernat.*

Mindenkor az Iſtent jelen lenni nézzed, hogy téged itéletben a' meg-vettektűl meg-válaſzſzon.

Arguo. *Fruſtra de ſpeculativis ſubtiliter arguit quem Deus de ſcientiâ inſcitæ arguit.*

Az elmelkedéſre tartozo dolgok felől mélységeſſen heában okoskodik, a' kit az Iſten a' fel-fuvalkodtato tudományrol vádol.

Colo. *Qui terram colit, & Deum non colit, fruſtra laborat.*

A' ki a' földet miveli és az Iſtent nem tiſzteli, héjában munkálkodik.

Opus. *Ut opus ſit bonum, opus eſt ut à ſummo bono ſit participatum.*

Hogy a' cselekedet jó légyen, ſzükség hogy a' leg főbb jótúl légyen kőzőltetve.

Apello,

Appello. *A judice, quem summum appellamus, nemo appellare potest.*

A' birorul, mellyet leg-felsőbnek nevezűnk ſenki el nem appellálhat.

Sapio. *Stultum ſapit, cui ſal non ſapit, quod omnia ſapit, quo verè ſapiat.*

Bolond az, a' kinek a' ſo nem jo izű, melly mindeneket megizeſit, mellyel valoba bőlcs lehet.

De Solertia & Otio.

A' Serénységről és Hivalkodáſról.

Appeto. *Appete operari: appetit enim nox, quando nemo operari poteſt.*

Kivánkozzál munkálkodni, mert az étſzaka el-kőzelit a' mikor ſenki nem munkálkodhatik.

Fucus. *Ut fucus ignavus in examine apum ſic fucus.*

Examen. *Peccati examine conſcientia dignoſcitur.*

Mint a' reſt here a' raj-méhben, ugy a' bűnnek ál feſtéke a' lelki iſméretnek viſgálásából iſmértetik-meg.

Lego. *Quid proderit libros plures legere illis, qui fructum nunquam legêre?*

Mit haſznál ſok kőnyveket azoknak olvaſni, a' kik gyűmőlcset ſoha nem ſzedtek.

Puto. *Dum ramum infructuoſum ab arbore putas, ne te diſſimilem eſſe putes.*

Mikor a' terméketlen ágat az élő fárol le-metszed, te magadat kűlőmbnek lenni ne itéllyed.

Cuniculus. *Ut cuniculi ad ſuam tutelam, ita milites ad inimicorum ſubverſionem in cuniculis actis degunt.*

Miképpen a' házi nyulatskák a' magok oltalmazására, azonképpen a' vitézek az ő ellenségeknek el-forditáſokra a' főld alatt csinált áll lyukakban laknak.

Cuneus. *Ut cuneis ligneis tradus finditur, ſic cuneis Angelorum legiones damonum diſſipantur.*

Mint a' fa-ékekkel a' gerenda meg-haſittatik, akképpen az Angyaloknak ék formára csinált ſeregivel az ördőgőknek válaſztot hadi ſeregi el-ſzéleſztetnek.

DE MA-

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

Appello. *A judice, quem summum appellamus, nemo appellare potest.*

A' birorul, mellyet leg-felsőbnek nevezűnk senki el nem appellálhat.

Sapio. *Stultum sapit, cui sal non sapit, quod omnia sapit, quo vere sapiat.*

Bolond az, a' kinek a' so nem jo izű, melly mindeneket megizesit, mellyel valoba bőlcs lehet.

De Solertia & Otio.

A' Serénységről és Hivalkodásról.

Appeto. *Appete operari: appetit enim nox, quando nemo operari potest.*

Kivánkozzál munkálkodni, mert az étszaka el-kőzelit a' mikor senki nem munkálkodhatik.

Fucus. *Ut fucus ignavus in examine apum sic fucus.*

Examen. *Peccati examine conscientia dignoscitur.*

Mint a' rest here a' raj-méhben, ugy a' bűnnek ál festéke a' lelki ismeretnek visgálásából ismértetik-meg.

Lego. *Quid proderit libros plures legere illis, qui fructum nunquam legere?*

Mit használ sok kőnyveket azoknak olvasni, a' kik gyűmőlcset soha nem szedtek.

Puto. *Dum ramum infructuosum ab arbore putas, ne te dissimilem esse putes.*

Mikor a' terméketlen ágat az élő fárol le-metszed, te magadat külőmbnek lenni ne itéllyed.

Cuniculus. *Ut cuniculi ad suam tutelam, ita milites ad inimicorum subversionem in cuniculis actis degunt.*

Miképpen a' házi nyulaszkák a' magok oltalmazására, azonképpen a' vitézek az ő ellenségeknek el-forditásokra a' föld alatt csinált áll lyukakban laknak.

Cuneus. *Ut cuneis ligneis trabs finditur, sic cuneis Angelorum legiones dæmonum dissipantur.*

Mint a' fa-ékekkel a' gerenda meg-hasittatik, akképpen az Angyaloknak ék formára csinált seregivel az ördőgőknek választo hadi seregi el-széleszttetnek.

DE MA-

M. ACADEMIA KÖNYVTÁRA

Inches
1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

